Waterschap Noorderzijlvest

JAARPLAN 2027

NOVEMBER 2026

VOOR HET WATER VAN MORGEN

INHOUD

VOOR HET WATER VAN MORGEN 5

ORGANISATIE EN OMGEVING (PROGRAMMA 4) 9

VEILIG LEVEN MET WATER (PROGRAMMA 1) 19

VOLDOENDE EN GEZOND WATER (PROGRAMMA 2) 25

GEZUIVERD WATER (PROGRAMMA 3) 35

VASTSTELLEN BEGROTING 2027 41

FINANCIËLE PARAGRAAF 2027 43
- Inleiding 43
- Uitgangspunten 43
- Netto lasten 43
- FTE 44
- Investeringen 45
- Kostentoerekening 46
- Belastingopbrengsten en tarieven 46
- Belastingheffing 2027 48
- Dekkingsoverzicht 2027 48
- Overzicht tarieven 48
- Reserves en voorzieningen 49

UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE 50
- Financiering 50
- Weerstandsvermogen en risicobeheering 52
- Financiële kengetallen 55

OVERIGE PARAGRAFEN 59
- Paragraaf assetmanagement 59
- Paragraaf bedrijfsvoering 63
- Paragraaf verbonden partijen 63
- Paragraaf openbaarheid 74

BIJLAGEN BEGROTING 2027-2031 77
- Bijlage 1: Investeringsplanning 2027-2031 77
- Bijlage 2: Jaarplan naar kosten- en opbrengstensoorten 86
- Bijlage 3: Geprognosticeerde balans 87
- Bijlage 4: Kostenverdeelstaat / verdeling netto lasten 88

VOOR HET WATER VAN MORGEN

Dit jaarplan markeert een bijzonder jaar. In maart 2027 kiezen de inwoners van ons gebied een nieuw algemeen bestuur. Daarmee is dit het laatste jaarplan van de huidige bestuursperiode én een eerste doorkijk naar de periode daarna. De ontwikkelingen die we de afgelopen jaren in gang hebben gezet, zetten we met overtuiging voort. Daarbij blijven we werken aan een waterveilig, leefbaar en toekomstbestendig gebied. Goed bestuur vraagt ook om verder te kijken dan de eigen bestuursperiode. Daarom besteden we in 2027 nadrukkelijk aandacht aan een zorgvuldige overdracht van opgaven, kennis en ambities, zodat het nieuwe bestuur op een stevige basis verder kan bouwen.

BOVI ALS VASTE KOERS VOOR ONS NIEUWE WATERBEHEERPROGRAMMA

Ons werk vindt plaats in een wereld die steeds sneller lijkt te veranderen. Internationale conflicten hebben ook invloed op ons werk. Zo blijven energie- en grondstofprijzen onzeker en vragen digitale en fysieke dreigingen steeds meer aandacht. Ook worden de gevolgen van klimaatverandering steeds zichtbaarder in ons werkgebied, met de zeer droge zomer van 2026 nog vers in het geheugen.

Tegelijkertijd neemt de druk op de beschikbare ruimte toe. Wonen, natuur, landbouw, recreatie, economie en energievoorzieningen vragen allemaal om ruimte binnen hetzelfde gebied. Keuzes over de inrichting van die ruimte raken daardoor steeds vaker direct aan de mogelijkheden en beperkingen van het water- en bodemsysteem. Besluiten die vandaag worden genomen, werken vaak nog tientallen jaren door in de mate waarin een gebied toekomstbestendig is. De complexiteit van deze opgaven neemt daarmee verder toe. Tegelijk groeit het belang van een overheid die keuzes zorgvuldig onderbouwt, uitlegt en inwoners en partners actief betrekt bij besluiten die hun leefomgeving raken.

Onze Blauwe Omgevingsvisie (BOVi) biedt daarbij nog steeds een helder vertrekpunt. Het streven naar een leefbaar en klimaatbestendig gebied staat onverminderd overeind. De ervaringen van de afgelopen jaren bevestigen dat deze koers de juiste is. Door de toegenomen frequentie en impact van droogte is het urgentiebesef hoog. Daarom blijven we vol inzetten op de zes pijlers van de BOVi: Samen blijven we klimaatklaar, We werken mee aan een volhoudbare wereld, Ons systeem wordt meer natuurlijk, We zijn een gewaardeerde beleidspartner, We faciliteren ruimtelijke ontwikkelingen en We zijn een maatschappelijk verantwoorde overheid.

Tegelijkertijd merken we dat er meer investeringen nodig zijn in andere taken zoals vergunning, toezicht en handhaving, weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit, informatiebeveiliging, privacy wetgeving, cybersecurity en meer.

Deze pijlers bieden ook richting en houvast voor het nieuwe Waterbeheerprogramma 2028-2033, waaraan we momenteel werken. Dit programma vormt de brug tussen de langetermijnambities voor ons werkgebied en de concrete keuzes die we vanaf 2028 maken. In 2027 starten we de formele inspraak op het ontwerp Waterbeheerprogramma. Medio 2027 bespreken we de zienswijzen en het ontwerp Waterbeheerprogramma met het nieuwgekozen bestuur. De definitieve vaststelling van het Waterbeheerprogramma is gepland in het najaar van 2027.

WATER EN BODEM VERANKERT IN ONS WERK

In de afgelopen jaren hebben we als organisatie met ons onderzoek naar Water en Bodem Sturend bijgedragen aan de ontwikkeling en verdere toepassing van deze uitgangspunten als vertrekpunt voor gesprekken over ruimtelijke keuzes. Die ontwikkeling zien we gelukkig ook terug bij gemeenten, provincies, natuurorganisaties, bedrijven en agrariërs. Dat is een belangrijke stap vooruit, al betekent dit niet dat we er al zijn.

We brengen het water- en bodemsysteem hiervoor vroegtijdig in bij plannen van overheden en andere partners. Daarmee helpen we keuzes te maken die passen bij de mogelijkheden en grenzen van het gebied en voorkomen we problemen achteraf. Dit vraagt van ons een agenderende en richtinggevende bijdrage en van onze partners de bereidheid om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen. Water en bodem zijn daarbij geen sectorale belangen maar de basis voor leefbaarheid, natuur, economie en toekomstige generaties.

We zijn daarom ook actief binnen Nij Begun waar we ons concreet richten op de Economische Agenda voor Groningen en Noord-Drenthe. We leveren bestuurlijke en inhoudelijke inzet en maken hiervoor capaciteit vrij. In de Economische Agenda brengen we kennis over het water- en bodemsysteem in en agenderen we de gevolgen van economische ontwikkeling voor de zoetwaterbeschikbaarheid, waterveiligheid, waterkwaliteit en klimaatbestendigheid. Zo bevorderen we dat initiatiefnemers deze randvoorwaarden vanaf het begin meenemen en benutten we kansen voor een waterslimme economie.

SCHOON WATER VRAAGT BLIJVENDE INZET

Een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren blijft het werken aan schoon en gezond water. De huidige Kaderrichtlijn water-planperiode nadert haar afronding. De inspanningen van de afgelopen jaren hebben resultaten opgeleverd, maar laten ook zien dat de opgave nog niet is voltooid. De waterkwaliteit wordt beïnvloed door veel factoren, zowel binnen als buiten het watersysteem. Daarom blijven we investeren in maatregelen in ons watersysteem, in onze rioolwaterzuiveringen en in een aanpak die vervuiling zoveel mogelijk bij de bron voorkomt. Onze rioolwaterzuiveringen spelen hierin een belangrijke rol. Zij vormen een omvangrijk en complex onderdeel van de infrastructuur waarmee we werken aan schoon en gezond water. Om de werking te blijven garanderen, zijn de komende jaren investeringen nodig in onderhoud, renovatie, vervanging en waar nodig nieuwbouw. Ook zijn aanpassingen noodzakelijk om te kunnen blijven voldoen aan steeds strengere eisen voor de waterkwaliteit. Schoon water is voor ons geen afzonderlijk dossier. Het vormt een randvoorwaarde voor een gezond, aantrekkelijk en toekomstbestendig gebied waarin mensen kunnen wonen, werken en recreëren.

FINANCIËLE ONTWIKKELING

De opgaven voor waterveiligheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en een betrouwbare bedrijfsvoering blijven onverminderd groot. De vele opgaves die ons waterschap voor zich ziet kunnen tot hoge kosten leiden. Kostenbewustheid en betaalbaarheid zijn nu en in de toekomst een onderdeel van onze afwegingen. We zien dat inflatie, loonontwikkeling en de toenemende kapitaallasten de begroting onder druk zetten. Uiteindelijk worden deze kosten zichtbaar in de lasten die inwoners, natuurterreinen, bedrijven en agrariërs betalen. Het dagelijks bestuur zet daarom de eerder ingezette lijn van behoedzaam begroten en investeren ook in 2027 voort en is er bij het opstellen van dit jaarplan opnieuw kritisch gekeken naar de omvang en timing van onze investeringen ten behoeve van een stabiel investeringsniveau. Dat biedt immers ruimte om noodzakelijke investeringen uit te voeren en voorkomt

onnodige pieken in uitgaven en schuldontwikkeling. We blijven ons daarbij de vraag stellen wat echt nú moet en waarover bindende afspraken zijn gemaakt én wat verantwoord later kan worden uitgevoerd. Investeringen blijven via rente- en afschrijvingslasten immers jarenlang op de begroting drukken. Daarnaast werken we aan duurzaam financieel beleid met oog voor wel/niet activeren van onze uitgaven, het inwinnen van extern advies over het actualiseren van afschrijvingstermijnen en zetten we maximaal in op meerjaren investering- en onderhoudsplannen voor onze assets. In de toekomst verwachten we hiervoor ook voorzieningen of reserves te moeten instellen om onze uitgaven te egaliseren en meer rust te creëren in de financiële impact van het uit te voeren onderhoud.

Met deze aanpak houden we oog voor de financiële positie van het waterschap en de belastingtarieven, zonder afbreuk te doen aan de opgaven die voor ons liggen. Voor het komende jaar ziet deze er op hoofdlijn als onderstaand uit.

INVESTERINGEN

Het jaar 2027 is het laatste jaar van het Uitvoeringsprogramma en het Waterbeheerprogramma 2022-2027. Naast de focus op het afronden van lopende prioriteiten is nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden om voor het volgende Waterbeheerprogramma 2028-2033 te komen tot een stabielere omvang van de programmering. Dit heeft geleid tot een bijstelling op basis van een haalbaarheidstoets, waarbij capaciteit, financiële mogelijkheden en inhoudelijke prioriteiten zijn meegewogen. Op basis hiervan sturen we de komende jaren op een gemiddeld netto investeringsniveau van € 50 miljoen per jaar. Uitgaande van een realisatiegraad van 90% is voor 2027 een netto investeringsprogramma van € 55 miljoen opgenomen. Dit omvat een ‘overprogrammering’ van 10%.

Door de eerdere oplevering van het project Veilig leven met de Lauwersmeerdijk en de bijgestelde programmering vallen de bruto investeringen circa € 10 miljoen lager uit dan verwacht in het jaarplan 2026. De bruto investeringen voor 2027 zijn geraamd op € 69,4 miljoen. Als gevolg van vertraging binnen projecten op het gebied van waterkwaliteit, schuiven enkele projecten door naar 2027. Daarnaast zijn waterschappen toegerekend tot de Vitale Sector. Er zijn investeringen nodig vanwege de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke), de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) en de Cyberbeveiligingswet (CBW).

EXPLOITATIE

In lijn met de prognose uit de meerjarenraming van het jaarplan 2026 stijgen de exploitatielasten in 2027 meer dan gemiddeld. Dit komt vooral door hogere kapitaallasten en extra uitgaven als gevolg van incidentele posten. De netto lasten voor 2027 komen uit op € 129,6 miljoen. Ten opzichte van de begrote netto lasten voor 2026 betekent dit een stijging van 12,5%. In het jaarplan 2026 werd voor 2027 uitgegaan van een raming van € 128,3 miljoen. De netto lasten vallen daarmee hoger uit dan vorig jaar werd verwacht.

De raming van het Centraal Planbureau voor de inflatie- en loonontwikkeling ligt hoger dan vorig jaar verwacht en ook hoger dan de uitgangspunten in de kaderbrief 2027. De inflatie ligt in 2026 duidelijk boven de 3% en de laatste Centraal Planbureau-raming voor de inflatie 2027 komt uit op 2,8%. We hebben in lijn met het besluit over de kaderbrief 2027 deze laatste raming van 2,8% voor jaarplan 2027 gehanteerd. De personele lasten stijgen (+9%) door de hogere cao-/loonontwikkeling ook iets harder. De formatie neemt in lijn met eerdere afspraken en de meerjarenraming toe met 6,5 fte naar 378,5 fte.

Bij de goederen en diensten (+7%) speelt naast de inflatie mee dat incidenteel extra uitgaven nodig zijn voor de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de overdracht van bruggen aan gemeenten. In de financiële paragraaf wordt hier nader op ingegaan. De kapitaallasten stijgen met 15%, dat is minder sterk dan vorig jaar werd verwacht. Dit komt doordat enkele investeringen in 2026 vertraging hebben opgelopen en niet datzelfde jaar worden afgerond. De stijging van de kapitaallasten hangt met name samen met de afronding van de projecten Lauwersmeerdijk, Waterwerken Zoutkamp en de investeringen in de rioolwaterzuivering Gaarkeuken.

LEESWIJZER

Net als vorig jaar is het jaarplan gebaseerd op de doelenboom. Bij de doelen zijn toelichtingen geschreven over wat we in 2027 willen bereiken en wat het verwachte resultaat zal zijn. Bij elk programma geven we een korte financiële samenvatting. De daadwerkelijke begroting, met een doorkijk naar de jaren na 2027, leest u in het financiële deel van dit jaarplan. Omdat voor het taakveld Vergunning en Handhaving een apart uitvoeringsplan aan het algemeen bestuur is voorgelegd en conform is besloten, vindt u daarover beperkte informatie in dit jaarplan.

Groningen, november 2026

Bert Wiersema
portefeuillehouder Financiën

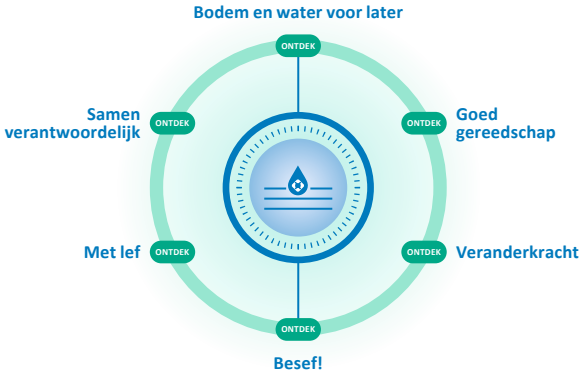
Bas Tammes
secretaris-directeur

ORGANISATIE EN OMGEVING (PROGRAMMA 4)

De verandering in het werk van het waterschap krijgt steeds meer richting. Samenwerking is daarbij essentieel; we kunnen maatschappelijk opgaven niet meer alleen realiseren. De samenwerking met gemeenten, provincies, maatschappelijke organisaties, bedrijven, kennisinstellingen en bewoners wordt gaandeweg sterker. En vraagt ook om duidelijke verwachtingen, wederzijdse aanspreekbaarheid en het concreet maken van de gezamenlijke bedoeling.

We weten inmiddels beter wat nodig is voor duurzame samenwerking. De zes bouwstenen uit het besluit Water en Bodem Sturend (zie afbeelding hiernaast) vormen een belangrijk vertrekpunt voor het nieuwe Waterbeheerprogramma. Dit helpt ons en onze partners om gezamenlijk richting te geven aan de gesprekken en keuzes die in de ruimtelijke ordening nodig zijn voor een toekomstbestendig water- en bodemsysteem. Ons eigen kompas verbindt mooi met de Strategische Agenda van de Unie van Waterschappen.

Kompas Water en Bodem Sturend

Het nieuwe Waterbeheerprogramma speelt hierin een belangrijke rol. In 2027 ronden we het programma af in nauwe afstemming met onze partners. We leggen het ontwerp ter inzage, verwerken deze reacties en voeren hierover het gesprek met ons nieuwgekozen bestuur. Daarmee vormt 2027 een belangrijk scharnierpunt tussen de ontwikkeling van nieuwe beleidskaders en de uitvoering daarvan in de praktijk.

In 2026 is de organisatiescan uitgevoerd. De uitkomsten zijn positief: we behalen onze doelen en doen dat doelmatig. Tegelijkertijd laat de scan zien dat we de structuur en werkwijze binnen het programma organisatie en omgeving verder moeten versterken. Deze versterking krijgt vorm door meer aandacht te besteden aan processen die de hele organisatie raken. Het gaat onder meer om weerbaarheid, bedrijfscontinuïteit, verantwoording, de governance van assetmanagement en datagedreven werken.

Binnen het programma Organisatie en omgeving is terecht aandacht voor de juiste middelen: voldoende capaciteit, relevante data, passende governance en een zichtbare positie in ons netwerk en in ons werkgebied. Zo versterken we de relatie met onze omgeving en ondersteunen we de noodzakelijke veranderkracht die nodig is om de opgaven voor water en bodem gezamenlijk te realiseren.

WE HELPEN ONZE PARTNERS MET SLIMME RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

Alle overheden hebben Water en Bodem Sturend omarmd in hun programma's en erkennen onze kennis van het watersysteem. Juist wanneer generiek beleid wordt vertaald naar ons werkgebied en nieuwe gebiedsprocessen starten is onze gebiedskennis onmisbaar. De uitvoering van landelijke en provinciale programma's vraagt veel aandacht en capaciteit. Tegelijk biedt deze ontwikkeling kansen om samen met partners doorbraken te bereiken in onze wateropgaven.

In 2027 zorgen we ervoor dat water en bodem vanaf het begin richting geven aan ruimtelijke keuzes. We brengen onze kennis, data en expertise daarom vroegtijdig en actief in bij gebiedsontwikkelingen, omgevingsvisies, omgevingsprogramma's en andere ruimtelijke plannen. Daarnaast nemen we deel aan de NOVEX-gebieden voor de Lelylijn, Regio Groningen-Assen en Regio Groningen. Ook vervullen we een inhoudelijk sturende rol in het onderzoek van het Rijk en de drie noordelijke provincies naar de samenhang tussen water en ruimte. Dit onderzoek vormt de inhoudelijke basis voor de afspraken tussen Rijk en regio over de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Nederland. We zetten onze inzet voort in de gebiedsprocessen van onder andere Lauwersmeer en Kop van Drenthe en bij het vervolg op het Spoorboek Brede Kustzone. Ook geven we mede richting aan de verdere integratie van de waterketensamenwerking en de DPRA-werkregio Klimaatadaptatie Groningen en Noord-Drenthe.

ONS BELEID EN REGELS ZIJN WATER EN BODEM STUREND- EN KLIMAATPROOF

In 2027 ronden we ons beleid Water en Ruimte af en leggen dit ter besluitvorming voor aan het algemeen bestuur. Het beleid vormt een helder vertrekpunt voor onze samenwerking en advisering voor het borgen van het waterbelang in plannen van onze partners. We zetten de ingezette lijn voort door onze beleidsdoelen en regels stapsgewijs te beoordelen op actualiteit en samenhang met de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend en klimaatadaptatie. Zo werken we in 2027 aan beleid oeververdedigingswerken, beleid buitendijks en beleid overige wateren.

BESTUUR – SAMENWERKING EN ONTWIKKELING

Versterking van bestuur en voorbereiding op de toekomst

In 2027 ontwikkelen we de sturing op de veranderende rol van ons waterschap verder door, zodat deze blijft aansluiten bij maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. Tijdens informatieve AB-vergaderingen en politieke woensdagen creëren we meer ruimte voor verdiepende sessies. We waarderen de inbreng van alle fracties in deze bijeenkomsten.

Binnen het agenda-overleg werken we aan een goede voorbereiding van de AB-vergaderingen. We bouwen voort op de eerder gekozen BOB-structuur (Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming), die bijdraagt aan transparantie en zorgvuldige besluitvorming. Door expliciete agendering en een duidelijke rolverdeling zorgen we voor een gestructureerd proces. De dijkgraaf vervult hierin een initiërende en enthousiasmerende rol. We evalueren periodiek of de kwaliteit van de opinie- en besluitvorming voldoende is. Daarnaast streven we naar een sterke samenwerking tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Een heldere taakverdeling, actieve kennisdeling en duidelijke besluitvorming vormen daarbij de basis. Het algemeen bestuur stelt de kaders en houdt toezicht, terwijl het dagelijks bestuur verantwoordelijk is voor de uitvoering. Samen met het algemeen bestuur en de fractievoorzitters werken we verder aan een goede invulling van onze werkwijze, governance en integriteit.

Het huidige Reglement van Orde van het algemeen bestuur dateert uit 2023. In overleg met de fractievoorzitters beoordelen we of actualisatie voor de bestuursperiode 2027-2031 wenselijk is. Na de installatie van het nieuwe algemeen bestuur eind maart 2027 start het proces van coalitievorming en het opstellen van een bestuursakkoord. Ter ondersteuning hiervan stellen we, in afstemming met de fractievoorzitters, een geactualiseerd protocol op voor de formatie van een nieuw dagelijks bestuur.

REKENKAMER

Sinds 2025 beschikken we over een gezamenlijke Rekenkamer met Wetterskip Fryslân. De Rekenkamer voert jaarlijks één à twee onafhankelijke onderzoeken uit ter ondersteuning van de controlerende rol van het algemeen bestuur. Voor 2027 staan onderzoeken naar het (strategisch) grondbeleid en naar toezicht en handhaving op de waterkwaliteit op het programma. Ook de onderzoeken die wij namens het dagelijks bestuur uitvoeren, stemmen we af met de Rekenkamer. Zo zorgen we voor een doelmatige inzet van beschikbare informatie en capaciteit.

WATERSCHAPSVERKIEZINGEN 2027

Op 17 maart 2027 organiseert Noorderzijlvest de waterschapsverkiezingen. De organisatie hiervan kent vier onderdelen: het verkiezingsproces tot en met de uitslag, het opstellen van een actueel en toegankelijk overdrachtsdocument, de bestuurlijke onderhandelingen en de installatie en inwerkperiode van het nieuwe bestuur. Omdat deze activiteiten samenvallen met lopende programma's en de reguliere uitvoering van werkzaamheden, vraagt de voorbereiding om een strakke procesregie en goede afstemming tussen vakteams, communicatie, juridische zaken en bestuursondersteuning. Zo zorgen we voor continuïteit van de organisatie en een soepele bestuurlijke overgang.

We besteden aandacht aan de communicatieve en organisatorische randvoorwaarden van de verkiezingen. We richten ons op het enthousiasmeren van potentiële kandidaten, het uitvoeren van communicatiecampagnes om de bekendheid van de verkiezingen te vergroten en het bieden van heldere informatie aan inwoners en stakeholders. Het verkiezingsproces moet zorgvuldig, transparant en rechtmatig verlopen, met een duidelijke rolverdeling tussen vakteams, bestuursondersteuning en communicatie. Door deze aspecten integraal mee te nemen, borgen we zowel de kwaliteit van het proces als de toegankelijkheid van de verkiezingen voor kiezers en toekomstige bestuurders.

TOEKOMSTFIT

We brengen continu evenwicht aan tussen de technische focus en de maatschappelijk gevraagde omgevingsgerichte open blik

WE VERGROTEN DE BEWUSTWORDING VAN DE WAARDE VAN WATER

Het bestuur heeft met het Uitvoeringsprogramma extra nadruk gelegd op het vergroten van de zichtbaarheid van het werk aan water en het belang daarvan. Zichtbaarheid hangt nauw samen met bewustwording. Het groeiende besef dat water en bodem ruimte nodig hebben en dat we meer moeten samenwerken met de natuur, maakt dat we onze corporate koers en communicatiestrategie aanscherpen. Daarnaast zetten we actief in op het stimuleren van water-actief gedrag. Dit uitgangspunt is in 2025 opgenomen in de gezamenlijke communicatiestrategie van alle waterschappen en de Unie van Waterschappen.

Vanuit deze strategie zetten we in op:

- Het vergroten van de zichtbaarheid van ons werk aan water;
- Het positioneren van het waterschap als dé expert op het gebied van watervraagstukken.

Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een herijking van de corporate thema's die we momenteel hanteren. Het meest in het oog springend is de toenemende aandacht in het

maatschappelijk debat voor het belang van schoon en gezond water. Het corporate thema ‘gezuiverd water’ en de Kaderrichtlijn water zijn daarbij geen doelen op zich, maar belangrijke middelen om het hogere doel te bereiken: zo schoon en gezond mogelijk water.

Door ons zichtbaar en actief te mengen in het publieke debat, onder meer via netwerkbijeenkomsten, sociale media en eigen evenementen, dragen we bij aan deze bewustwording. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de belevingswereld van verschillende doelgroepen. Ook stimuleren we participatie vanuit de omgeving door relevante partners nadrukkelijk te betrekken bij ontwikkelingen en besluitvormingsprocessen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het betrekken van jongeren bij het werk van het waterschap. Daarmee willen we bewustwording vergroten, wateractief gedrag stimuleren en interesse wekken voor een toekomstige loopbaan in de watersector. We willen zaadjes planten die uitgroeien tot betrokkenheid, participatie en mogelijk zelfs een carrière in het waterbeheer. Daarbij zetten we ook ons Jongerenpanel in. Via educatie, het versterken van netwerken voor toekomstig werk in de watersector en nieuwe verbindingen met onderwijs- en kennisinstellingen investeren we in duurzame betrokkenheid en participatie.

WE VERGROTEN ONZE INVLOED ALS RELEVANT PARTNER EN ALS EXPERT IN ALLE WATER GERELATEERDE OPGAVEN

We werken in 2027 verder aan onze positie als relevante en gezaghebbende partner door actief samen te werken op strategisch, beleidsmatig en uitvoerend niveau en door gericht te investeren in de kennis en expertise die daarvoor nodig zijn. Waar wij meerwaarde zien, sluiten we aan. Dat geldt bijvoorbeeld voor het verkrijgen van een meer agenderende rol in nationale overleggen, zoals het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving en het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Ook onze inzet om als waterschap een gewaardeerde partner van de Europese Unie in Brussel te zijn, past binnen deze ambitie.

We zetten onze inzet op internationale samenwerking in 2027 onverminderd voort. Dat doen we voornamelijk via het internationaal programma Blue Deal, ons partnerschap met de autoriteiten in Peru en diverse kleinschaligere Europese samenwerkingsverbanden. Daarbij staat centraal dat internationale samenwerking niet alleen draait om het delen van kennis en ervaring, maar ook om wederkerigheid. Naast ons werk in het eigen werkgebied bieden contacten binnen Europese en Noord-Zuidsamenwerking waardevolle mogelijkheden voor professionele en persoonlijke ontwikkeling. De samenwerking met collega's van andere waterschappen, internationaal opererende kennisinstituten en bedrijven vormt een vruchtbare voedingsbodem voor verdere ontwikkeling. Deze contacten bieden aanvullende inspiratie op het werk binnen ons eigen waterschap.

WE HEBBEN EEN OP SAMENWERKING GERICHTE AGENDERENDE EN PROACTIEVE CULTUUR

Het onderzoek water en bodem sturend heeft waardevolle bouwstenen opgeleverd voor de inrichting van toekomstige samenwerkingen. In opdracht van het algemeen bestuur werken we aan een ontwikkelagenda waarin deze bouwstenen verder worden uitgewerkt. We streven ernaar deze ontwikkelagenda in 2027 vast te stellen met het dagelijks bestuur en vervolgens te bespreken met het algemeen bestuur.

Samenwerken doen we onder andere door organisatiebreed zoveel mogelijk gebiedsgericht te werken. Daarnaast hebben we een gebiedsteam. Dit team zorgt voor het netwerk waarbinnen we verbindingen leggen tussen de actuele (plan)adviesvragen van onze partners en de toekomstige ruimtelijke opgaven van diezelfde samenwerkingspartners. Zo signaleren we kansen en mogelijkheden en koppelen van onze doelen en opgaven aan die van andere spelers in ons gebied.

WE ZETTEN EEN BOEIEND WERKGEVERSMERK IN DE ARBEIDSMARKT

In 2027 geven we verder uitvoering aan onze visie op recruitment. We versterken onze zichtbaarheid als werkgever en richten ons op het gericht vinden en bereiken van talent. Daarbij kijken we niet alleen naar de vacatures van vandaag, maar ook naar de mensen en de kennis, vaardigheden en kwaliteiten die we in de toekomst nodig hebben. Zo bouwen we aan een herkenbaar werkgeversmerk en een recruitmentaanpak die aansluit bij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

WE BINDEN DE JUISTE MENSEN EN ORGANISATIES AAN ONS

Onze organisatie blijft zich ontwikkelen. Om onze taken nu en in de toekomst goed uit te voeren, is het belangrijk dat we beschikken over voldoende én de juiste mensen. In 2027 groeit de formatie verder met 6,5 fte. Daarbij kijken we niet alleen naar capaciteit, maar ook naar de kennis, vaardigheden en functies die we in de toekomst nodig hebben. We blijven investeren in jong talent, onder meer door de inzet van trainees. Ook geven we verder uitvoering aan onze visie op leren en ontwikkelen, zodat medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen en kunnen meebewegen met veranderingen in het werk en de organisatie. Vanuit duurzame inzetbaarheid houden we aandacht voor onder andere een goede werk-privébalans, diversiteit en inclusie en een sociaal veilige werkomgeving.

WE BIEDEN DE BEST PASSENDE DATA GEDREVEN EN INNOVATIEVE (SAMEN)WERKOMGEVING

De toenemende complexiteit van onze opgaven en de voortdurende veranderingen in onze omgeving maken een meer wendbare werkwijze noodzakelijk. Digitale aspecten van onze dienstverlening en primaire processen worden steeds belangrijker. We passen innovaties toe waar deze meerwaarde bieden voor onze inwoners en onze organisatie. Daarnaast zien we een toename van de vragen die aan onze organisatie worden gesteld over datagedreven en innovatieve toepassingen en ontwikkelingen. We verwachten geen substantiële groei van de organisatie. Daarom moeten we in staat zijn de juiste keuzes te maken en duidelijke prioriteiten te stellen. We bouwen verder aan procesgericht samenwerken en agile werken. Dit helpt ons om tijdig in te spelen op ontwikkelingen, onze capaciteit effectief in te zetten en transparant te zijn richting stakeholders en omgeving over de keuzes die we maken.

Datagedreven werken en AI

De hoeveelheid beschikbare data groeit snel, terwijl de behoefte aan actuele stuurinformatie en verantwoording toeneemt. Daarom bouwen we in 2027 verder aan een betrouwbare basis voor het verzamelen, beheren en benutten van data. We verbeteren de datakwaliteit, het eigenaarschap, de toegankelijkheid en de samenhang tussen administratieve, geografische en technische gegevens. Op basis hiervan ontwikkelen we informatieproducten die medewerkers en bestuur ondersteunen bij analyses, sturing en besluitvorming. Het fundament hiervoor is grotendeels aanwezig en wordt in 2027 verder versterkt. Om de verdere ontwikkeling van datagedreven werken en de toepassing van AI te ondersteunen, is voor 2027 en volgende jaren een investeringsbudget opgenomen. Dit budget stelt ons in staat om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en projecten uit te voeren die bijdragen aan een informatie gedreven, innovatieve en toekomstbestendige organisatie.

AI passen we stapsgewijs en verantwoord toe. Nieuwe toepassingen beoordelen we op maatschappelijke meerwaarde, uitvoerbaarheid, datakwaliteit, privacy, veiligheid, uitlegbaarheid, ethiek en beheerbaarheid, in overeenstemming met de AI-verordening. Tegelijkertijd investeren we in de digitale en AI-gerelateerde kennis en vaardigheden van medewerkers en bestuurders. We breiden het gebruik van Copilot verder uit en onderzoeken de mogelijkheden van een Digital Twin

voor ons beheergebied. Hiermee kunnen gegevens, modellen en visualisaties worden gecombineerd om scenario's door te rekenen en de effecten van maatregelen inzichtelijk te maken.

STUREN OP BEDRIJFSVOERING

We zijn transparant in onze bedrijfsvoering en doen wat we beloven

WE ZIJN AANTOONBAAR IN CONTROL

Aantoonbaar in control zijn betekent dat we weten in hoeverre we voldoen aan de eisen die aan onze bedrijfsvoering worden gesteld en dat we inzicht hebben in de voortgang van onze doelstellingen. De complexiteit en juridisering van ons werk nemen toe. Daarom wordt aandacht voor een goede onderbouwing van beleidskeuzes steeds belangrijker. Dit betekent dat we ons beleid en onze visies over de volle breedte op orde moeten brengen. Daarmee zorgen we voor een transparante en navolgbare onderbouwing van de keuzes die we maken. Om dit te realiseren, hebben we goed ingerichte processen nodig. Daarmee kunnen we niet alleen actuele vraagstukken en ontwikkelingen effectief aanpakken, maar ook meer inzicht en grip krijgen op onze langetermijnopgaven. We richten ons daarbij in eerste instantie op de verdere implementatie van de gewenste processen en passen onze systemen en werkwijzen hierop aan.

Binnen de Planning & Control (P&C) cyclus werken we specifiek aan het verder verbeteren van de inhoudelijke en financiële informatievoorziening, de verantwoording en aan het stroomlijnen van processen binnen ons primaire bedrijfssysteem. Ook wordt de financiële functie verder versterkt om de basis op orde te brengen. Zo besteden we meer aandacht aan het zorgvuldig afsluiten van de administratie door te gaan werken met periodieke afsluitingen. De nadruk ligt daarbij op het borgen van getrouwheid en rechtmatigheid binnen de processen. Belangrijk hierbij is dat rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd en verankerd volgens het drielijnenmodel. Ook onderzoeken we of een financial planning analysis tool voor Noorderzijlvest gewenst is om het proces rondom de totstandkoming van de P&C documenten beter te ondersteunen.

WE VERANTWOORDEN ONSZELF OPENHARTIG

Als we zeggen dat we ons openhartig verantwoorden, stelt dat eisen aan de kwaliteit van het proces rondom het actief en passief openbaar maken van bestuurlijke informatie en besluitvorming. Dit wordt geborgd binnen de lopende projectmatige aanpak voor de stapsgewijze invoering van de Wet open overheid. In 2026 werd is de projectmatige implementatie van de Wet open overheid afgerond. Hoewel de implementatie dan grotendeels is voltooid, blijven wettelijke verplichtingen van kracht. De resterende wettelijke verplichtingen pakt de lijnorganisatie in 2027 op volgens de sectoraal afgestemde planning.

Om het doel van openhartig verantwoorden te realiseren, werken we in 2027 verder aan het uniformeren, optimaliseren en digitaliseren van onze (digitale) dienstverlening. Daarbij voldoen we niet alleen aan wettelijke verplichtingen, maar richten we ons ook op producten en diensten die bijdragen aan het bewustzijn van inwoners en bedrijven over de risico's en kansen die samenhangen met het beheer van water.

Sterkere juridische inzet

De juridische complexiteit van ons werk blijft toenemen, onder meer door de implementatie van wet- en regelgeving die gevolgen heeft voor onze bedrijfsvoering. Hoewel een open houding en

vroegtijdige afstemming in veel gevallen bijdragen aan begrip en draagvlak, kunnen belangen soms uiteenlopen en juridische procedures ontstaan.

Het aantal vragen en Woo-verzoeken over complexe dossiers blijft hoog. Daarnaast vragen deze dossiers in sommige gevallen om intensieve afstemming met andere waterschappen. Ook het toenemende gebruik van AI vraagt om juridische advisering over privacy, regelgeving en verantwoord gebruik. Deze ontwikkelingen leiden tot een grotere behoefte aan tijd en specialistische juridische ondersteuning.

WE ZETTEN DIGITALE MIDDELEN SAMEN SLIM EN DOELMATIG IN

Met data, digitale technologie en een robuuste informatievoorziening versterken we in 2027 onze slagkracht, wend- en weerbaarheid. Zo ondersteunen we medewerkers, bestuur, inwoners en partners bij de uitvoering van de maatschappelijke opgaven van het waterschap. We bouwen hiermee het fundament om voor de komende jaren een vervolgstap te kunnen maken naar een moderne werkomgeving, waarin we in de toekomst binnen een getransformeerd waterschap kunnen anticiperen om voldoende, veilig en gezuiverd water te kunnen blijven garanderen in ons beheergebied. In de context van de huidige, maatschappelijke ontwikkelingen is er daarom voor 2027 aandacht gevestigd op onze digitale weerbaarheid en autonomie en willen we effectief onze datahuishouding inrichten, zodat dit ons ondersteunt in onze kerntaken.

Gegevensbeheer en informatiesystemen onder architectuur

De groeiende complexiteit van ons applicatielandschap en de onderlinge afhankelijkheden tussen processen, informatie en techniek vragen om meer samenhang en sturing. Daarom werken we vanuit architectuur en met toepassing van sectorale standaarden aan initiatieven die bijdragen aan een toekomstbestendig informatiestelsel.

Nieuwe wettelijke eisen, toenemende informatievolumes en hogere eisen aan transparantie en verantwoording maken verdere professionalisering van document- en informatiebeheer noodzakelijk. We zetten de ontwikkeling van Samenwerken rond documenten (SRD) voort en implementeren de Archiefwet. Daarnaast versterken we de duurzame toegankelijkheid van informatie en werken we aan de doorontwikkeling van het zaaksysteem, duurzaam beheer van historische gegevens, versiebeheer van technische bestanden en een kwaliteits- en informatiebeheersysteem. Verder vernieuwen we digitale hulpmiddelen voor het onderhoud van keringen en watergangen en onderzoeken en versterken we de ondersteuning van portfolio- en projectmanagement in 2027.

Weerbaarheid en digitale autonomie

In 2026 zijn de waterschapstaken zuiveren en keren en beheren aangewezen als vitale processen. Daarmee zijn de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten op deze taken van toepassing. In 2027 brengen we de risico’s verder in beeld en voeren we waar mogelijk de benodigde maatregelen uit. Ook versterken we onze beheerorganisatie. Het adviesrapport van Berenschot vormt hiervoor een belangrijke leidraad. Zo vergroten we de fysieke en digitale weerbaarheid en de continuïteit van onze kritieke processen, systemen en infrastructuur. Daarmee zorgen we dat we onze waterschapstaken ook bij verstoringen kunnen blijven uitvoeren.

Als onderdeel van deze aanpak zetten we in 2027 het onderzoek naar een uniform systeem voor digitaal toegangs- en sleutelbeheer voort. We werken de eisen voor fysieke toegangsbeveiliging, digitaal toegangsbeheer en weerbaarheid in samenhang uit. Toegangsrechten richten we centraal en

op basis van rollen in. Zo hebben medewerkers toegang tot de systemen en informatie die zij voor hun werk nodig hebben. In aansluiting op de Nederlandse Digitaliseringsstrategie onderzoeken we daarnaast hoe we onze digitale autonomie kunnen versterken. Daarbij richten we ons op continuïteit, gegevenssoevereiniteit, open standaarden, terugvalmogelijkheden en afhankelijkheden van leveranciers.

ICT-infrastructuur

In 2027 vernieuwen we onderdelen van onze ICT-infrastructuur, waaronder het Wifi-netwerk, de voorzieningen in de AB-zaal, Teams-vergaderapparatuur en mobiele werkplekken. Hiermee zorgen we voor een veilige, betrouwbare en toekomstbestendige werkomgeving voor medewerkers en bestuur. Deze investeringen zijn onderdeel van een meerjarige aanpak waarin we ook de komende jaren blijven investeren in de vernieuwing en modernisering van onze digitale infrastructuur. Zo blijft deze aansluiten op de eisen van een moderne, veilige en digitaal weerbare organisatie.

Digitale dienstverlening

We ontwikkelen onze digitale dienstverlening verder, zodat inwoners, bedrijven en partners hun zaken toegankelijk, begrijpelijk en zoveel mogelijk digitaal kunnen vinden en regelen. Daarmee vergroten we de toegankelijkheid van onze dienstverlening en maken we interactie met het waterschap eenvoudiger en efficiënter. Daarbij werken we aan een dienstverlening die aansluit bij de verwachtingen van gebruikers, de eisen van de digitale overheid en het principe van één overheid. De investering in 2027 legt de basis voor de verdere doorontwikkeling van digitale dienstverlening in de jaren daarna.

WE ZETTEN VOORTDUREND IN OP PROCESVERBETERING ALS CONSTANTE ONTWIKKELING

In 2027 zetten we verdere stappen in het versterken van de sturing op onze bedrijfsvoering. We bouwen voort op een organisatie waarin procesgericht werken en continu verbeteren een integraal onderdeel zijn van het dagelijks werk. Door procesverbetering onderdeel te maken van het dagelijks werk vergroten we de kwaliteit, voorspelbaarheid en wendbaarheid van onze organisatie. Zo behouden we grip op onze prestaties en middelen en zijn we beter in staat om in te spelen op nieuwe maatschappelijke opgaven en veranderende omstandigheden.

We werken verder aan een uniforme en samenhangende manier van werken, waarin processen helder zijn beschreven, verantwoordelijkheden eenduidig zijn belegd en de onderlinge afhankelijkheden tussen teams inzichtelijk zijn. Daarmee creëren we een stevige basis voor samenwerking, eigenaarschap en consistente uitvoering van onze werkzaamheden.

Tegelijkertijd ontwikkelen we onze datagedreven sturing verder door beschikbare informatie beter te benutten voor monitoring, verantwoording en besluitvorming. We versterken het gebruik van managementinformatie en dashboards, zodat keuzes steeds meer worden gebaseerd op feiten, analyses en inzichten. Een structureel PDCA-ritme ondersteunt hierbij het leren, bijsturen en continu verbeteren van onze processen en resultaten. Dit vergroot de samenhang binnen de organisatie, ondersteunt de samenwerking tussen teams en draagt bij aan een transparante, wendbare en toekomstbestendige organisatie. Zo werken we in 2027 aan de processen Programmeren en Planning & Controlcyclus, verbreden we kennis rondom continue verbeteren in de organisatie en werken we aan het goed doorlopen van de PDCA-sturing met dashboards, juiste contractering en verbeteropdrachten.

Crisisbeheersing

In 2027 zetten we in op drie ontwikkelpunten om de crisisbeheersing te versterken:

- Onderzoeken waar de organisatie zich kan versterken of verbreden met betrekking tot crisisbeheersingsgerichte planvorming;
- Het ontwikkelen en uitvoeren van de drie vakbekwaamheidsthema's: opleiden, trainen en oefenen;
- Als netwerkpartner goed aansluiten bij de activiteiten van onze crisispartners en de nauwe contacten blijven onderhouden.

ASSETMANAGEMENT

We optimaliseren het maatschappelijk rendement door passende en tijdige investeringen in onze assets

We gaan de governance van assetmanagement versterken. Assetmanagement wordt steeds meer toegepast in onze dagelijkse praktijk. Daarom worden plannen en verwachte resultaten voor 2027 vooral beschreven in de inhoudelijke programma's. De activiteiten die we ontplooien in dit kader dragen immers bij aan de doelen die aan deze programma's gekoppeld zijn. Zo laten we ook zien dat assetmanagement langzaam maar zeker gemeengoed wordt in ons werk. In algemene zin zetten we in op het verbeteren van onze datakwaliteit en het verduidelijken van de rollen en het eigenaarschap van de assets. Om dit te realiseren wordt geïnvesteerd in diverse digitale oplossingen en ondersteunende software, informatiebeveiliging en procesontwikkeling.

In de paragraaf assetmanagement zijn onze belangrijkste beleidsuitgangspunten en de bijhorende onderhoudskosten samengevat. Deze is terug te vinden vanaf pagina 59.

HOOFDPUNTEN FINANCIËN ORGANISATIE EN OMGEVING

INVESTERINGEN

Voor programma Organisatie en omgeving zijn de totale bruto investeringen in het jaarplan geraamd op € 5,9 miljoen. Dat is € 2,2 miljoen meer dan waarmee gerekend werd in het jaarplan 2026 voor jaarschijf 2027.

In € 1.000	Jaarschijf 2027 in jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Bruto investeringen	3.723	5.919	2.196
Bijdragen	-	-	-
Netto investeringen	**3.723**	**5.919**	**2.196**

Dit verschil wordt veroorzaakt door een aantal nieuwe projecten. Voornaamste wijziging is het opnemen van investeringen voor de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten. Hiervoor is in 2027 een investering van € 2,0 miljoen geraamd. Daarnaast wordt een investering van € 0,5 miljoen voor datagedreven werken en AI voorzien. Voor toegangsbeheer is € 0,5 miljoen opgenomen.

NETTO LASTEN

De totale netto lasten voor het programma Organisatie en Omgeving liggen € 4,8 miljoen hoger dan in 2026.

In € 1.000	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Personeelskosten	19.773	21.847	2.074
Goederen en diensten	14.885	17.090	2.206
Kapitaallasten	2.218	2.683	464
Onvoorzien	10	10	-
Toevoeging voorzieningen	-	137	137
Totale lasten	**36.886**	**41.768**	**4.881**
Toevoeging voorzieningen	-	25	25
Baten	2.334	2.260	-74
Netto lasten	**34.553**	**39.483**	**4.955**

De stijging van de lasten wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door hogere personeels- en ICT-kosten. De personeelskosten nemen met € 2,1 miljoen toe als gevolg van hogere loonkosten en kleine uitbreiding van het personeelsbestand. De lasten voor goederen en diensten stijgen met € 2,2 miljoen, voornamelijk door hogere ICT-kosten. Deze houden onder meer verband met de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS) ten behoeve van weerbaarheid en autonomie en hogere licentiekosten door meer en duurdere software. Tot slot verwachten we kosten voor technisch en functioneel beheer, zowel bij kantoor- als bij procesautomatisering.

VEILIG LEVEN MET WATER (PROGRAMMA 1)

Waterveiligheid blijft prioriteit houden binnen de wettelijke taken van het waterschap. Met de cyclus beoordelen, versterken en beheren houden we een duidelijke vinger aan de pols. We blijven werken aan sterke zeedijken en keringen in het binnenland die aan de normen moeten voldoen. De manier van denken waarop we deze veiligheid vorm en inhoud geven, is onder andere sinds onze blauwe omgevingsvisie (BOVi) wel aan het veranderen. Dat komt heel mooi tot uiting in de realisatie van het grote dijkversterkingsproject van de Lauwersmeerdijk in 2026. Met de realisatie van de drie ecologische koppelprojecten kijken we al verder dan het lijntje van de kering zelf; integraal, in nauwe samenwerking met onze partners en omgeving. Die ervaring nemen we mee in de voorbereidingen voor de komende dijkversterking van de Ommelander zeedijk die in 2027 aan de orde is.

Bovendien kunnen dijken niet tot in lengte van jaren steeds hoger en breder worden. De oplossing zit soms ook in het ruimtelijk domein. We kijken daarom ver vooruit en maken keuzes expliciet voor de kortere of middellange termijn. Zoals we dat ook doen met onze strategie voor een brede kustzone met de wetenschap van een verder stijgende zeespiegel. We volgen zodoende de landelijke ontwikkelingen op dit vlak, zoals de verdere uitwerking van de aanvullende denkrichting ‘meegroeien’ als onderdeel van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging en de toepassingen van het concept Meerlaagse Veiligheid.

Ook in 2027 werken we nog aan de realisatie van de maatregelen uit het maatregelenpakket ‘Droge voeten 2050’. Het gaat in dit geval om de maatregelen waterberging Dwarsdiep en optimalisatie Onlanden. Maar ook de manier waarop we naar ‘te veel’ water in het watersysteem kijken, verandert. Het veranderende klimaat zorgt ervoor dat we meer te maken krijgen met grote hoeveelheden neerslag in een korte tijd of verspreid over een langere periode. We gaan vaker merken dat er geen ruimte meer is om neerslag die nog gaat vallen, op te vangen in ons watersysteem. Dat zal in toenemende mate tot wateroverlast leiden die we niet kunnen voorkomen, zeker ook in combinatie met minder afvoercapaciteit door een hogere zeespiegel op termijn. De vraag is natuurlijk in welke mate we dergelijke overlast acceptabel vinden en hoe we onze inwoners op deze omstandigheden voorbereiden. Die verandering in benadering nemen we mee in de nieuwe toetsronde van ons systeem die nu in voorbereiding is. Het Lauwersmeer heeft daarin als een soort sluitstuk van ons boezemsysteem onze extra aandacht. Dat doen we in nauwe afstemming met onze buren, Wetterskip Fryslân.

WE AGENDEREN DE ONTWIKKELING VAN DE BREDE KUSTZONE

Om invulling te geven aan het toekomstbeeld van een brede kustzone hebben we afgelopen jaren een strategische redeneerlijn ontwikkeld; ver vooruitkijken, integraal en adaptief. Het resultaat is het bekende ‘spoorboek’ waar we ons verhaal over 'waarom' en 'hoe' aan kunnen ophangen. Met dat verhaal kunnen we tegelijkertijd onze opgaves inbrengen in externe programma's en ontwikkelingen, zoals de ontwikkeling van de routekaart Kust en Klimaat van het Bestuurlijk Overleg Wadden. Dat verhaal uitdragen blijven we doen en waar nodig passen we onze strategie aan of verrijken we het.

2027 staat in het teken van de voorbereiding van de start van de verkenningsfase voor de dijkversterking Ommerlanderzeedijk. In die voorbereiding beoordelen we ook welke aspecten, om te komen tot een brede kust op de lange termijn, we nu al mee kunnen en moeten nemen in die

verkenningsfase. Denk aan nadere onderzoeken die bijdragen aan het beoordelen van de lange termijn toekomstbeelden voorbij 2050, maar ook aan beleidsmatige zaken zoals het vastleggen van de nodige ruimte in de toekomst in de vorm van profiel van vrije ruimte.

Programma Aanpak Grote Wateren (PAGW): Toekomstbesteding Lauwersmeer

In het licht van onze strategie voor een brede kustzone zetten we onze inzet in het Lauwersmeer voort. De uitvoering van het PAGW-project Toekomstbesteding Lauwersmeergebied vormt daarbij een belangrijke inspanning. Noorderzijlvest is penvoerder van dit project. In 2027 werken we verder aan de uitwerking van bestuurlijk gedragen kansrijke varianten voor een robuuste zoet-zoutovergang tussen het Lauwersmeer en de Waddenzee. Deze varianten zijn gericht op het versterken van de ecologische waterkwaliteit van zowel het Lauwersmeer als de Waddenzee. Daarmee dragen we bij aan de Kaderrichtlijn Wateropgaven voor ecologische waterkwaliteit, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan een toekomstbesteding watersysteem waarin ook waterveiligheid, waterafvoer en zoetwaterbeschikbaarheid worden meegewogen. De uitkomsten vormen bouwstenen voor de integrale bestuurlijke afweging van deze opgaven in het Lauwersmeergebied.

WE FACILITEREN MULTIFUNCTIONELE TOEPASSINGEN VAN KERINGEN WAAR MOGELIJK

Met financiering vanuit INTERREG North-West Europe project BONSAI en het Hoogwaterbeschermings-programma blijven we in 2027 in consortiumverband onderzoeken in hoeverre het principe Meegroeidijk een alternatief is voor de reguliere dijkversterking. In 2027 volgen we de ontwikkeling van laagdikte van het opgebrachte slib en het effect hiervan op de vegetatie op onze pilotlocatie in de Westpolder. We continueren de 12-jarige veldmetingen aan de golfoverslag bij de Eems die we al sinds 2017 doen. We krijgen zo steeds beter inzicht in de hydraulische belasting van onze zeekering. De Dubbele dijk is in september 2026 bestuurlijk geopend en inzetbaar. In 2027 blijven we betrokken bij het beheer en de inzet van het tussengebied dat in beheer is bij provincie Groningen.

WE VERSTERKEN, BEHEREN EN ONDERHOUDEN ASSETS VANUIT INTEGRALE BLIK

Primaire keringen (zeekeringen)

We beoordelen onze zeekeringen minimaal één keer per twaalf jaar aan de hand van landelijke beoordelingsrichtlijnen. Op dit moment bevinden we ons in de tweede landelijke beoordelingsronde (LBO2), die doorloopt tot 2035. Uit de eerste beoordelingsronde bleek dat de Ommerlanderzeedijk niet op alle onderdelen voldoet aan de veiligheidsnormen en versterking noodzakelijk is. Daarom hebben we de tweede beoordeling van dit dijktraject in de eerste helft van 2026 versneld uitgevoerd. Hiermee creëren we de benodigde basis om het traject formeel aan te melden voor opname in de programmering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

2027 staat in het teken van de voorbereiding van de start van de verkenningsfase voor de dijkversterking Ommerlanderzeedijk. Om zo in 2028 daadwerkelijk te kunnen starten met een stabiele scope voor een integrale verkenning van het gehele dijktraject: de Ommerlanderzeedijk van Westpolder tot en met Oostpolder. We inventariseren in die voorbereiding nieuwe koppelkansen en al geïnventariseerde koppelkansen worden nader uitgewerkt. Denk hierbij aan de opgave van Tennet en de koppelkansen naar aanleiding van de ontwikkelingen in de Eemshaven en de relatie met zoetwaterbeschikbaarheid in dit gebied. In 2027 richten we ons daarnaast met de tweede beoordelingsronde op het traject Nieuwstad-Delfzijl dat onderdeel uitmaakt van dijktraject 6-7. De focus ligt hierbij op het opstellen van het verhaal van de kering, het hierop gebaseerde plan van aanpak en de zogenoemde faalpad analyse.

Regionale keringen

Ook voor de regionale keringen werken we volgens een vaste toetscyclus van zes jaar. In 2027 ligt de nadruk nog op het uitvoeren van maatregelen die voortkomen uit de tweede beoordelingsronde. Waar mogelijk combineren we deze werkzaamheden met andere opgaven, zoals baggerwerkzaamheden. Daarmee benutten we kansen om werkzaamheden efficiënt uit te voeren. Tegelijkertijd bereiden we ons voor op de komende derde beoordelingsronde van de regionale keringen. Als onderdeel daarvan voeren we een watersysteemtoets uit. Hierbij bepalen we voor de verschillende boezemsystemen in ons werkgebied de maatgevende waterstanden. Deze informatie vormt een belangrijke basis voor de komende veiligheidsbeoordeling van de regionale keringen.

Gedragscode en onderhoud

Bij het onderhoud van regionale en primaire keringen werken we in overeenstemming met de provinciale vergunningen en de gedragscode ‘Bestendig beheer en onderhoud’. In afstemming met de provincies onderzoeken we jaarlijks hoe we met een ‘groene plus’ de biodiversiteit kunnen versterken, zonder in te boeten op de waterveiligheid.

WE HEBBEN EEN HELDER BEELD VAN DE GRENZEN EN TOEKOMSTMOGELIJKHEDEN VAN HET WATERBEHEER BIJ VEEL WATER

Periodiek moet het waterschap vanuit zijn kerntaak toetsen of we voldoen aan de geldende normen voor regionale wateroverlast (NBW - Nationaal Bestuursakkoord Water) én de toetsing aan de normen voor regionale keringen. Met deze watersysteemtoetsing krijgt het waterschap inzicht in het functioneren van het watersysteem in verschillende neerslagsituaties. En daarmee of er wordt voldaan aan de normen. Omdat de aanbesteding voor de toets is vertraagd, starten we hier nu in 2027 mee. In 2027 werken we daarnaast samen met de provincies aan de ontwikkeling van een beleidskaart wateroverlast 2030-2050. De voorbereidingen van mogelijke acties in een gebiedsproces zetten we in 2027 door.

Vanuit de samenwerking water en klimaatadaptatie in de werkregio Groningen-Noord Drenthe blijven we ook in 2027 participeren in risicodialogen over wateroverlast, droogte, overstromingen en hittestress van gemeenten en provincies. Dit doen we vanuit de tweede ronde van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, die wordt gecoördineerd door de werkregio. In 2026 hebben gemeenten daarvoor waar nodig nieuwe stesstesten uitgevoerd. De resultaten van de risicodialogen vertalen gemeenten naar een uitvoeringsagenda. De provincies trekken daarnaast de bovenregionale stresstest. Het waterbeeld hiervoor hebben de waterschappen en provincies in 2025 opgesteld. In 2026 hebben de provincies de risicodialoog hierover gestart. In 2027 loopt dit door en vindt de vertaling naar een uitvoeringsagenda plaats.

Vanuit de werkregio Groningen-Noord Drenthe werken we ook gezamenlijk aan een handreiking voor gemeenten voor klimaat adaptief bouwen. De handreiking is gericht op een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte en heeft als doel de uitgangspunten hiervoor in de regio op elkaar af te stemmen.

Optimalisatie Onlanden van start

Hoewel de optimalisatie van De Onlanden programmatisch aan Voldoende en gezond water is gekoppeld en daarom ook in dat programma financieel wordt verantwoord (net als andere Droge Voeten 2050 maatregelen als Zuidelijk Westerkwartier en Nieuwe Waterwerken Zoutkamp), heeft de realisatie van het project nadrukkelijk een link met de waterveiligheid van ons gebied. Naast het

behoud en de ontwikkeling van de belangrijke natuurwaarden van het gebied, is de beoogde grotere bergingscapaciteit van enorm belang om grote hoeveelheden neerslag tijdelijk op te vangen. De uitvoering van het project is in 2026 gestart en loopt door tot in 2027. Na realisatie van drie stuwen is de vergrote waterbergingscapaciteit naar verwachting vanaf de winter van 2026-2027 al beschikbaar voor een gedeeltelijke inzet. In 2027 volgt nog een deel van de grondwerkzaamheden aan de kades, natuurmaatregelen en de uitvoering van mitigerende maatregelen, zoals de aanpassing van gemalen. Na afronding is de waterberging naar verwachting vanaf de winter van 2027-2028 volledig inzetbaar.

Muskusratten, bevers en rivierkreeften

Het beheer van muskus- en beverratten wordt financieel verantwoord binnen het programma Voldoende en gezond water. Deze werkzaamheden leveren een belangrijke bijdrage aan het waarborgen van de waterveiligheid. Volgens de landelijke strategie ‘Bestrijden tot aan de landgrens’ worden de uren voor muskus- en beverrattenbeheer de komende jaren verder afgebouwd. Deze afbouw wordt mede mogelijk gemaakt door de huidige lage populatie muskusratten en de inzet van innovatieve monitoringsmethoden, zoals het gebruik van eDNA-techniek. Tegelijkertijd blijft een voldoende inzet van velduren noodzakelijk om de resterende populatie effectief op te sporen en uiteindelijk volledig te verwijderen.

De beverpopulatie groeit sterk. Hierdoor neemt de kans toe op schade aan waterkeringen, kades en oevers door graafactiviteiten. Ook kan dit leiden tot overlast in het werkgebied. Om deze risico’s te beperken, investeren we de komende jaren in het beverbestendig maken van kades en waterkeringen. Daarbij gaat het zowel om preventieve maatregelen als om het herstellen van schade. Zolang deze maatregelen nog niet overal zijn uitgevoerd, blijft het risico bestaan dat beverholen in waterkeringen onopgemerkt blijven. Daarom blijven monitoring van de beverpopulatie en het uitvoeren van beheermaatregelen belangrijk. Dit vraagt om een grotere inzet van onze muskus- en beverratbeheerders. Hierdoor verschuift hun werk steeds meer van de bestrijding van muskus- en beverratten naar het beheer van de groeiende beverpopulatie.

De beheersing van invasieve exoten vraagt toenemende aandacht binnen het waterbeheer. Naast de muskusrat, beverrat en bever vormen ook uitheemse rivierkreeften een groeiende uitdaging. Landelijk is een stijging van deze populaties herkenbaar met aantoonbare negatieve effecten op de ecologische waterkwaliteit en de stabiliteit van oevers. Ook in 2027 zetten we het onderzoek naar de verspreiding van uitheemse rivierkreeften voort. De resultaten geven inzicht in de ontwikkeling van de populatie en vormen de basis voor eventuele vervolgstappen. Tegelijkertijd verschuift de inzet van onze muskus- en beverratbeheerders steeds meer naar het monitoren van beverleefgebieden en het uitvoeren van onderzoek naar uitheemse rivierkreeften.

Het beheer van de beverpopulatie voeren we uit in samenwerking met de provincies, op basis van het geldende Beverbeheerplan. Deze samenwerking zorgt ervoor dat per situatie zorgvuldig wordt afgewogen welke maatregelen nodig zijn. Door de verdere groei van de beverpopulatie nemen echter ook de risico’s op graafschade aan waterkeringen en op wateroverlast toe. Daarom intensiveren we de inspecties van onze keringen en houden we rekening met hogere beheer- en herstelkosten. Om deze risico’s ook in de toekomst goed te kunnen beheersen, werken provincies en waterschappen in 2026 en 2027 gezamenlijk aan een actualisatie van het beverprotocol.

HOOFDPUNTEN FINANCIËN VEILIG LEVEN MET WATER

INVESTERINGEN

Voor het programma Veilig leven met water zijn de totale bruto-investeringen in het jaarplan geraamd op € 6,1 miljoen. Dit is een afname van € 20,4 miljoen ten opzichte van de eerdere raming voor jaarschijf 2026 in het jaarplan 2026.

In € 1.000	Jaarschijf 2027 in jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Bruto investeringen	26.527	6.145	-20.382
Bijdragen	20.723	2.234	-18.489
Netto investeringen	**5.804**	**3.911**	**-1.893**

Dit verschil wordt met name veroorzaakt door het vervallen budget Lauwersmeerdijk (- € 17,0 miljoen): Het HWBP-project Lauwersmeerdijk (voorheen € 15 miljoen gereserveerd voor 2027) en de Ecologische koppelprojecten Lauwersmeerdijk (voorheen € 2 miljoen gereserveerd voor 2027) worden al eind 2026 opgeleverd. Hierdoor vindt de activering volledig plaats in 2026 en vervalt de investeringsbehoefte voor 2027. Voor volgend jaar zijn de resterende middelen beperkt en uitsluitend bestemd voor afrondende werkzaamheden. We verwachten circa € 0,6 miljoen aan lagere lasten, vooral door lagere realisatie en lagere toetsings- en investeringskosten bij verschillende projecten binnen het programma Veilig leven met water.

NETTO LASTEN

De totale netto lasten voor het programma Veilig leven met water € 1,4 miljoen hoger dan in het jaarplan 2026.

In € 1.000	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Personeelskosten	5.772	6.972	1.200
Goederen en diensten	1.223	1.329	107
Kapitaallasten	7.788	8.130	342
Onvoorzien	-	-	-
Totale lasten	**14.782**	**16.431**	**1.649**
Baten	346	629	283
Netto lasten	**14.436**	**15.801**	**1.366**

Deze afwijking is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de personele lasten (formatie-uitbreiding en loonkostenstijging met een structureel effect richting 2027) en een toename van € 0,3 miljoen aan kapitaallasten. De oorzaken liggen in hogere personele lasten als gevolg van formatie-uitbreiding en een hogere stijging van de loonkosten in 2026, wat ook doorwerkt in de loonkosten van 2027.

VOLDOENDE EN GEZOND WATER (PROGRAMMA 2)

Voor een goed functionerend watersysteem is het belangrijk dat voldoende water beschikbaar is, dat de waterkwaliteit op orde is en dat inwoners droge voeten houden. Klimaatverandering vraagt daarbij om een watersysteem dat robuust, flexibel en toekomstbestendig is. De opnieuw zeer droge zomer van 2026 benadrukt de urgentie van het werken aan voldoende beschikbaarheid van zoet water en het mitigeren van effecten van verzilting. De druk op het watersysteem neemt toe door klimaatverandering. Tegelijkertijd willen we dat het besef bij partners groeit dat de gevolgen van klimaatverandering een gezamenlijke uitdaging zijn.

Binnen dit programma werken we aan vier samenhangende opgaven. We zorgen voor een duurzaam functionerend watersysteem door onze assets, zoals gemalen, watergangen, kunstwerken en oevers, doelmatig te beheren, onderhouden en waar nodig te vervangen. Hiermee borgen we de betrouwbaarheid van ons watersysteem en bereiden we ons voor op toekomstige opgaven.

Daarnaast werken we aan waterbeschikbaarheid door te investeren in een zo robuust mogelijk zoetwatersysteem. Door water beter vast te houden, slim te verdelen en samen maatregelen te nemen, vergroten we de weerbaarheid van het watersysteem, gebruikers en gebieden. Niet iedere watervraag kan onder alle omstandigheden worden gefaciliteerd. Daarom bereiden we ons samen beter voor op de effecten van droogte en extreme neerslag en dragen we bij aan de langetermijnaanpak voor droge voeten.

Tegelijkertijd werken we aan schoon en gezond water. Dat doen we door uitvoering te geven aan de Kaderrichtlijn water, emissies terug te dringen en de ecologische kwaliteit van het watersysteem te versterken. Met de visie op Schoon en Gezond Water zetten we daarnaast in op een intensieve samenwerking met overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners. Alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen we werken aan een watersysteem dat ook op de lange termijn schoon, gezond en veerkrachtig blijft. Een gezonde bodem is een belangrijke voorwaarde voor een goed functionerend watersysteem. Daarom werken we samen met gebiedspartners aan maatregelen die bijdragen aan het vasthouden van water, het versterken van de bodemkwaliteit en het realiseren van natuur- en waterdoelen.

Tot slot leveren we een bijdrage aan gebiedsontwikkelingen waarin water, bodem en ruimtelijke opgaven samenkomen. In gebieden zoals de Kop van Drenthe en het Lauwersmeergebied werken we samen met andere partijen aan een toekomstbestendige inrichting van het gebied. De realisatie hiervan is mede afhankelijk van de inzet van onze gebiedspartners en de beschikbare uitvoerings- en financieringsmogelijkheden. Met deze opgaven werken we aan een watersysteem dat ook in de toekomst zorgt voor voldoende en gezond water.

WE BRENGEN EN HOUDEN ONZE ASSETS IN EEN VEILIGE EN DOELMATIGE TOESTAND

Een goed functionerend watersysteem begint bij betrouwbare assets. Gemalen, watergangen, kunstwerken, oevers en andere onderdelen van het watersysteem moeten vandaag én in de toekomst hun functie kunnen vervullen. Daarom werken we aan doelmatig beheer, onderhoud en vervanging van onze assets. Met assetmanagement maken we afgewogen keuzes tussen prestaties, risico's en kosten. Zo zorgen we ervoor dat investeringen bijdragen aan een robuust en

toekomstbestendig watersysteem. Dus niet alleen investeren voor vandaag, maar juist verstandige besluiten nemen voor over 20, 30 en 50 jaar.

Hoofdlijnen 2027

- We houden watergangen, kunstwerken, stuwen en inlaten betrouwbaar en toekomstbestendig door uitvoering van het beheer- en onderhoudsprogramma.
- We versterken integraal assetmanagement zodat investerings- en onderhoudskeuzes beter zijn gebaseerd op prestaties, risico's en kosten.
- We stellen meerjarige investeringsprogramma's op als basis voor een toekomstbestendige vervangingsopgave richting 2050.
- We passen de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend toe in vergunningverlening, advisering en watersysteemtoetsing.
- We verbeteren het inzicht in de werking van het watersysteem zodat besluiten over peilbeheer, waterverdeling en droogte beter kunnen worden onderbouwd.
- We brengen basisgegevens, leggerinformatie en beheerinformatie verder op orde voor betrouwbaar assetmanagement en meer voorspelbaar beheer.
- We werken aan een meerjarige programmering van peilbesluiten en watergebiedsplannen zodat tijdig kan worden ingespeeld op toekomstige ontwikkelingen in het watersysteem.

Projecten Duurzaam functionerend watersysteem

Uitvoering peilbesluiten Fivelingoboezem en Spijksterpompen

In 2026 is gestart met de uitvoering van de watersysteemmaatregelen en in 2027 worden deze werkzaamheden voortgezet en waar mogelijk afgerond.

Onderzoek watersysteemmaatregelen Pieterburenstertocht

Het is erg moeilijk om in droge perioden zoetwater in het achterliggende gebied te krijgen. Dit zoete water is nodig om het zoute kwelwater in het gebied af te voeren. In 2026 is de projectscope bepaald en vanaf 2027 worden de werkzaamheden uitgevoerd.

Nieuwe Waterwerken Zoutkamp

Met de ingebruikname van de Nieuwe Waterwerken in Zoutkamp is een belangrijke maatregel uit het programma Droge Voeten 2050 afgerond. In 2027 bereiden we de sloop van gemaal HD Louwes voor en voeren deze uit. Hiermee ronden we deze fase van de gebiedsaanpak af.

Meerjarenaanpak gemalen, stuwen en inlaten

Binnen het werkgebied van Noorderzijlvest bevinden zich vele gemalen, stuwen en inlaten. Het project richt zich op het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) om inzicht te geven in de technische staat van deze objecten en de benodigde onderhouds- en vervangingsmaatregelen. De hoofdopgave is het planmatig programmeren en financieren van groot onderhoud en vervanging, zodat de functionaliteit, waterkwaliteit en waterveiligheid op de lange termijn gewaarborgd blijven en onverwachte kosten worden beperkt.

Huisvesting werkplaatsen

Na afronding van de onderzoeksfase wordt in 2027 een nieuw voorstel ingediend.

Verduurzamen machine- en autopark

Het strategische doel is om het wagenpark in 2035 – waar technisch en operationeel uitvoerbaar –

emissieloos te laten opereren. Tot die tijd continueren we de transitie via doelmatige elektrificatie.

Herstel kademuren tweede schil
In de tweede schil bevinden zich ongeveer 45 locaties met kademuren op een houten paalfundering. In 2027 bepalen we per locatie of er een verband bestaat tussen de geconstateerde schade en de in 2008 doorgevoerde peilverlaging. Daarbij brengen we ook het aandeel van reguliere veroudering in beeld. Op basis hiervan stellen we waar nodig herstel- of vervangingsplannen op. De uitvoering hiervan start naar verwachting vanaf 2028.

Vervanging oeververdedigingswerken (MJOP)
De actualisatie van de onderhoudslegger 'Oeververdedigingswerken' ronden we eind eerste kwartaal 2027 af. Dit levert het noodzakelijke totaaloverzicht op om een gerichte planning op te kunnen stellen voor het meerjarig onderhoud en de benodigde vervangingen. In 2027 zetten we de vervanging van oeververdedigingswerken voort. Het huidige Meerjarig Onderhoudsplan loopt tot en met 2027 waardoor we ons oriënteren op de onderhouds- en vervangingsopgave voor 2028 en de opvolgende jaren.

Baggerprogramma (onderhoud)
Het huidige baggerprogramma loopt af in 2027. Momenteel werken we al aan een nieuwe baggerprogrammering voor de komende jaren. Dit nieuwe programma leggen we eind 2027 ter besluitvorming voor aan het algemeen bestuur.

Registratie onderhoudswerk
Voor het dagelijks beheer en onderhoud vernieuwen we de soft- en mobiele hardware voor de registratie van ons onderhoudswerk aan watergangen en keringen. Daarmee kunnen we nauwkeuriger registeren. Dit is belangrijk vanwege monitoring en assetmanagement.

Bruggen
Sinds 2019 zijn binnen een uitvoeringsprogramma versneld 17 bruggen vervangen of gerenoveerd. Daarnaast is de onderhoudsachterstand van de overige bruggen aangepakt vanuit de reguliere exploitatie. In dezelfde periode zijn ongeveer tien bruggen overgedragen aan 22 gemeenten en particuliere eigenaren. In de komende jaren zetten we in op de overdracht van nog eens 12 bruggen aan de gemeente Het Hogeland. Het op orde brengen van het bruggenareaal ligt daarmee goed op schema, maar is nog niet afgerond. In 2027 ronden we de vervanging van de Ernsthemertil af.

Smalle maaipaden
Het algemeen bestuur stelde in 2026 het kader vast om het gebruik van smalspoormachines op smalle maaipaden te beëindigen. Vanaf 2028 stappen we daardoor over op onderhoudsstroken van 4 meter breed. In 2027 stellen we het uitvoeringsplan op voor de ingebruikname van deze paden.

Actieplan biodiversiteit
Vanuit de Gedragscode bestendig beheer en onderhoud werken we aan een natuurvriendelijke uitvoering van beheer en onderhoud. Door uitvoering van onderzoek en monitoring vergroten we het inzicht in de biodiversiteit in ons gebied. Tegelijkertijd geven we uitvoering aan het vastgestelde. Daarmee zetten we concrete stappen richting een soortenrijker, veerkrachtiger en toekomstbestendig watersysteem.

WE HEBBEN EEN ZOETWATERSTRATEGIE INCLUSIEF VERZILTING NODIG

De beschikbaarheid van voldoende water staat steeds meer onder druk door klimaatverandering. Een duurzaam functionerend watersysteem vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de beschikbaarheid van voldoende water. Langdurige droge perioden worden afgewisseld met hevige neerslag. Om ook in de toekomst voldoende zoetwater beschikbaar te houden, werken we vanuit een duidelijke koers voor het regionale watersysteem. Daarbij sluiten we aan bij de regionale strategienota voor de zoetwaterregio Noord-Nederland. Deze nota beschrijft de gezamenlijke ambitie om het watersysteem robuuster te maken en de gevolgen van zoetwatertekorten voor landbouw, natuur, drinkwater en andere functies te beperken. Uitgangspunt daarbij is dat oplossingen steeds minder liggen in het watersysteem en steeds vaker in de manier waarop water wordt gebruikt en hoe gebieden zijn ingericht.

Voor de huidige en toekomstige zoetwaterbeschikbaarheid zijn keuzes in het hoofdwatersysteem randvoorwaardelijk. Daarom werken we actief samen met het Rijk en regionale partners binnen het Deltaprogramma Zoetwater en het Platform IJsselmeergebied aan de toekomstige beschikbaarheid en verdeling van zoetwater. Tegelijkertijd zetten we in op het versterken van de regionale zoetwatervoorziening, het vasthouden van water waar dat mogelijk is, het beperken van de groei van de watervraag en het vergroten van de weerbaarheid van gebruikers tegen perioden van schaarste.

Met het programmaplan Waterbeschikbaarheid brengen we kennis, activiteiten en samenwerkingen samen in één samenhangende aanpak. Zo creëren we overzicht en sturing op de opgave en versterken we onze rol als aanjager en waterexpert. Samen met partners zorgen we voor de aanpassingen die nodig zijn om Noord-Nederland voor te bereiden op een toekomst waarin zoetwater minder vanzelfsprekend beschikbaar is.

Hoofdlijnen 2027

- We werken het programmaplan Waterbeschikbaarheid verder uit en geven daarmee uitvoering aan de koers van de zoetwaterstrategie.
- Samen met regionale partners werken we aan een toekomstbestendige zoetwatervoorziening en brengen we vraag en aanbod van zoetwater op korte en lange termijn in beeld.
- Met de eerste resultaten van Freshem vergroten we ons inzicht in verzilting en de gevolgen daarvan voor het watersysteem en het watergebruik.
- We geven verder vorm aan de programmatische aanpak Water Vasthouden en werken samen met grondeigenaren en gebiedspartners aan maatregelen die bijdragen aan een robuuster watersysteem.
- We ontwikkelen het peilbeheer verder door inzet van realtime sturing (RTC) en centrale aansturing van kunstwerken, zodat water beter kan worden vastgehouden, verdeeld en benut.
- We versterken de monitoring van grondwater en verbeteren het inzicht in de effecten van grondwateronttrekkingen en maatregelen op het grondwatersysteem.

Projecten waterbeschikbaarheid

Gebiedsproces Grote Masloot

Rond de Grote Masloot tussen Zeijen en Peize is een gebiedsproces in voorbereiding. Dit is in gang gezet door de provincie Drenthe als gevolg van hun Programma Toekomstgericht Landelijk Gebied (TLGD). De hoofdopgaves zijn versterking van de landbouwstructuur – vanuit de provincie – en water vasthouden en herinrichting van de beek vanuit de Kaderrichtlijn water.

Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier - Dwarsdiep
Prolander heeft in opdracht van de provincie Groningen en Waterschap Noorderzijlvest de planuitwerking voor de inrichting van het Dwarsdiepgebied in het Zuidelijk Westerkwartier afgerond. Naast het realiseren van een gebied voor het tijdelijk bergen van water gaat het in deze opgave over het nemen van Kaderrichtlijn watermaatregelen en het behouden van zoetwater in het gebied. Naar verwachting wordt dit bestek in 2027 aanbesteed.

Optimalisatie De Onlanden
De Onlanden vervullen een belangrijke functie in het tijdelijk bergen van water tijdens perioden met extreme neerslag. Met de optimalisatie van het gebied vergroten we de bergingscapaciteit en versterken we de klimaatbestendigheid van het watersysteem. Hiermee levert De Onlanden een belangrijke bijdrage aan de langetermijnaanpak Droge Voeten 2050.

Water vasthouden
De droge zomer van 2026 benadrukt de urgentie van water vasthouden. Deze programmatische aanpak richt zich op samenwerking met grondeigenaren: wat kunnen zij doen om meer water vast te houden en hoe kan Waterschap Noorderzijlvest dit faciliteren en stimuleren? Vanuit het Interreg North Sea-project Blue Transition hebben we waardevolle ervaring opgedaan met de samenwerking met agrariërs in ons werkgebied.

Veen
Om tot een Regionale Veenweidestrategie te komen worden de samenwerkingsafspraken tussen de provincie Groningen, Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Hunze en Aa's gecontinueerd. Er wordt een nieuwe strategie opgezet met een concretiseringsslag. In dat kader stellen we binnen Noorderzijlvest een strategisch kader en een uitvoeringstrategie vast om ons eigen handelen op dit dossier te richten.

BIODIVERSITEIT IS INTEGRAAL ONDERDEEL VAN ONS WATERBEHEER

Schoon en gezond water is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde leefomgeving en een goed functionerend ecosysteem. Daarom werken we aan het verbeteren van de chemische en ecologische waterkwaliteit. De Kaderrichtlijn water helpt ons daarbij richting te geven, maar het uiteindelijke doel is breder: zorgen voor schoon en gezond water, nu en in de toekomst.

2027 vormt een belangrijk overgangsjaar voor de waterkwaliteit. De derde planperiode van de Kaderrichtlijn water wordt afgerond, resultaten worden geëvalueerd en tegelijkertijd bereiden we ons voor op de uitvoering van de volgende maatregelenreeks binnen het stroomgebiedbeheerplan.

We nemen maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren, vervuiling terug te dringen en de biodiversiteit te versterken. Tegelijkertijd weten we dat deze opgave niet door één organisatie alleen kan worden gerealiseerd. Samen met agrariërs, bedrijven, gemeenten, provincies, natuurorganisaties en andere partners werken we aan een watersysteem dat schoon, gezond en veerkrachtig is.

Iedereen heeft daarin een eigen rol en verantwoordelijkheid. Vanuit die gezamenlijke opgave bouwen we stap voor stap aan een toekomst waarin mens, natuur en economie kunnen blijven profiteren van schoon en gezond water. Deze nadruk op samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid sluit aan bij de gekozen strategie van maatschappelijk verbonden leiderschap.

Hoofdlijnen 2027

- We stellen een programmaplan waterkwaliteit vast, inclusief een strategie voor opkomende stoffen, zodat we gericht kunnen sturen op de waterkwaliteitsopgaven van de komende jaren.
- Met de afronding van de derde Kaderrichtlijn waterplanperiode brengen we de gerealiseerde resultaten in beeld en bereiden we ons voor op de volgende uitvoeringsperiode.
- We starten met de voorbereiding van de (onderzoeks)maatregelen voor 2028-2033, zodat we daar in de volgende planperiode effectief mee kunnen starten.
- We kijken naar de verdere actualisering van het monitoringsprogramma zodat we beter inzicht krijgen in de ontwikkeling van de waterkwaliteit en de effectiviteit van maatregelen.
- Waterschap Noorderzijlvest zet in op toekomstgericht grondwaterbeheer. Omdat een grondwateronttrekkingsverbod en de bijbehorende kaders nog ontbreken, wordt inzichtelijk gemaakt wat de effecten zijn van bestaande onttrekkingen en hoe houdbaar de groei van nieuwe onttrekkingspunten is.

Projecten verminderen van schadelijke stoffen

Gebiedsgericht handhaven

Gebiedsgericht toezicht is een structureel onderdeel van het werk van onze handhavers. Op basis van monitoringsgegevens van de oppervlaktewaterkwaliteit sporen we gericht bronnen op en leggen we vervolgens bedrijfsbezoeken af.

Vernieuwen lozingsvergunningen

De Omgevingswet en striktere regelgeving voor Zeer Zorgwekkende Stoffen maakt het noodzakelijk om een deel van de lozingsvergunningen te actualiseren en daar net als in voorgaande jaren prioriteit aan te geven.

Versterken van ecologische waterkwaliteit - Hoofdlijnen 2027

- We werken aan het verbeteren van de waterkwaliteit voor de periode 2028-2033 volgens de maatregelen van het stroomgebiedsbeheerplan 4.
- Het e-DNA monitoringsprotocol wordt doorgezet in 2027 en de resultaten worden verwerkt in de jaarrapportage, zodat we de ontwikkelingen kunnen opvolgen.
- We ontwikkelen een stoffenbalans waardoor hydrologie en waterkwaliteitsgegevens worden geïntegreerd.
- We werken aan een dashboard waterkwaliteit en automatische verwerking van monitoringsgegevens voor beter inzicht in trends, hotspots en effecten van maatregelen. Deze gegevens verwerken we in een jaarrapportage.

Herstellen van natuurlijke watersystemen - Hoofdlijnen 2027

- We ondersteunen bij het opstellen Natura 2000-beheerplannen voor Lauwersmeer en Waddenzee.
- We zijn verbonden aan uitvoering van projecten van ecologische verbindingen en biodiversiteit.
- We starten met de variantenstudie als onderdeel van de PAGW-verkenningsfase Toekomstbestending Lauwersmeer om te komen tot een aantal varianten voor de zoet zout overgang.

KADERRICHTLIJN WATERLICHAMEN EN OVERIGE WATEREN VOLDOEN AAN DE VASTGESTELDE DOELEN

Projecten Schoon en Gezond water

In 2027 ronden we een belangrijk deel van de Kaderrichtlijn watermaatregelen af. Hierbij gaat het onder meer om natuurvriendelijke oevers, vismigratiemaatregelen en beekdalontwikkelingen, een groot deel van de Kaderrichtlijn wateropgaves worden hieronder benoemd.

Baggeren

Het baggeren ten behoeve van de waterkwaliteit is voor 85% uitgevoerd. Het resterende deel wordt uitgevoerd in 2027 vanwege afvoer verontreinigd baggerslib.

Natuurvriendelijke oevers

Naar verwachting wordt de volledige opgave in 2027 afgerond. In totaal worden 14,3 km aan natuurvriendelijke oever gerealiseerd exclusief de extra 3,76 km natuurvriendelijke oever die door de provincie Groningen is toegevoegd.

Vispassages

In 2027 worden naar verwachting acht vismigratieknelpunten opgelost.

Beekdalontwikkeling Peizerdiep (Kaderrichtlijn water/NNN)

In opdracht van de provincie Drenthe en Waterschap Noorderzijlvest werkt Prolander momenteel het definitief ontwerp/bestek uit voor de beekdalontwikkeling van het Peizerdiep. Nog niet alle gronden die nodig zijn voor de aanleg van NNN-gebied zijn in het bezit van de provincie Drenthe. Provincie en waterschap voelen een flinke urgentie om nu door te zetten om eind 2027 de maatregelen voor Kaderrichtlijn water en NNN op te leveren.

Kaderrichtlijn wateropgave Eelderdiep

De Kaderrichtlijn watermaatregelen in de boven- en benedenloop van de Runsloot en de Stroetenloop worden in de eerste helft van 2027 opgeleverd.

Kaderrichtlijn wateropgave Grote Masloot

In 2026 zijn we gestart met de planvormingsfase voor de kaderrichtlijn wateropgave in de Grote Masloot, dit loopt door in 2027. Dit doen we samen met onze gebiedspartners en ingelanden waaronder de Provincie Drenthe. De samenwerkingsvorm is een onderdeel van de planvormingsfase. De verwachting is dat de planvormingsfase in 2027 wordt afgerond. De verdere uitwerking en realisatie zal plaatsvinden in de periode 2027-2029. De opgave is een integrale watersysteemaanpak die samen met het Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD) programma wordt opgepakt. Vanuit het waterschap is de opgave met name het vasthouden van water op de hoge gronden en het herinrichten van de beekloop om aan de KRW-eisen te kunnen voldoen.

Gebiedsproces Leekstermeer

Rond het Leekstermeer is een gebiedsproces in voorbereiding. Het Leekstermeer is aangewezen als Kaderrichtlijn waterlichaam en kent een hoge ecologische waarde. De hoofdopgaves zijn versterking van natuur- en waterkwaliteit, het oplossen van knelpunten in het watersysteem en het toekomstbestendig combineren van ecologische, recreatieve, economische en landschappelijke functies. In 2026 wordt, samen met inwoners, ondernemers, terreinbeherende organisaties,

provincies en gemeenten, gewerkt aan een gebiedsprogramma met een opgavenanalyse en schetsontwerp als basis voor een breed gedragen en uitvoerbaar inrichtingsplan.

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
We dragen wederom bij aan het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW). Het programma loopt inmiddels tien jaar en is succesvol in het realiseren van onze doelen en in het creëren van bewustwording. Met onze bijdrage en die van de provincie worden projecten die door de landbouwsector ontwikkeld worden gefinancierd die de waterkwaliteit, waterkwantiteit en/of bodemkwaliteit verbeteren.

WATER EN BODEM STUREND EN GEZONDE BODEMS

Vanuit de aanpak Water en Bodem Sturend richten we ons op het verbeteren van de bodemgezondheid. Dit doen we door kennis over het functioneren van de levende bodem te vergroten en maatregelen te stimuleren die bijdragen aan een gezonde bodem. Een gezonde bodem houdt water beter vast, vergroot de sponswerking van het landschap en draagt bij aan het beperken van de uitspoeling van nutriënten en andere stoffen naar het grond- en oppervlaktewater. Daarnaast versterken we de biodiversiteit, vergroten we de klimaatbestendigheid van het gebied en beperken we de effecten van verzilting.

Samenwerking in het waterbeheer
Samenwerking wordt steeds belangrijker in het waterbeheer. Binnen het eigen watersysteem zijn de mogelijkheden voor aanpassingen vaak beperkt, terwijl opgaven zoals klimaatverandering, droogte en waterkwaliteit juist toenemen. Daarom is het noodzakelijk om intensiever samen te werken met andere overheden, gebiedspartners en gebruikers. Door gezamenlijke keuzes te maken, maatregelen beter op elkaar af te stemmen en buiten het eigen systeem te zoeken naar oplossingen, blijft effectief en toekomstbestendig waterbeheer mogelijk.

Jaarplan 2027

- Uitwerken van een uitvoeringsprogramma Water en Bodem Sturend en het actualiseren van beleidskaders.
- We ontwikkelen een uitvoeringsprogramma bodem met uitwerking naar beleid voor bodemgezondheid.
- Ontwikkelen van een gemeenschappelijke regionale visie op water en bodem als uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkelingen.
- Actief bijdragen aan NOVEX, gemeentelijke omgevingsvisies en andere ruimtelijke programma's.
- Versterken van de samenwerking met gemeenten, provincies en gebiedspartners rondom ruimtelijke adaptatie en klimaatbestendig gebiedsgebruik.
- Versterken van strategische samenwerkingen met provincies, gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven, landbouworganisaties, terreinbeheerders en kennisinstellingen.

Projecten Water en Bodem

Programmatische aanpak Bodemkwaliteit
Gezonde bodems zorgen voor sponswerking en daarmee zowel voor buffering als berging van water in de bodem.

SoilCrates, Nerthus en proefboerderijprojecten
Ondersteuning bij uitvoering van onderzoeksprogramma's gericht op bodemkwaliteit, sponswerking en klimaatadaptatie.

HOOFDPUNTEN FINANCIËN VOLDOENDE EN GEZOND WATER

INVESTERINGEN

Voor het programma Voldoende en gezond water zijn de totale bruto investeringen in het jaarplan geraamd op € 42,4 miljoen. Dat is € 4,5 miljoen meer dan waarmee gerekend werd in het jaarplan 2026 voor jaarschijf 2027.

In € 1.000	Jaarschijf 2027 in jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Bruto investeringen	37.937	42.436	4.499
Bijdragen	9.511	11.637	2.126
Netto investeringen	**28.426**	**30.799**	**2.373**

De hogere investeringsraming wordt voornamelijk veroorzaakt door een actualisatie van de fasering van investeringsprojecten. Vanuit 2026 zijn middelen doorgeschoven naar 2027 voor Dwarsdiep (€ 5,8 miljoen), Groot onderhoud Watersysteem en Waterveiligheid (€ 1,3 miljoen), Uitvoering maatregelen peilbesluiten (€ 0,9 miljoen), Optimalisatie Onlanden (€ 0,5 miljoen), Meerjarenaanpak vervanging en renovatie gemalen, stuwen en inlaten (€ 0,5 miljoen), Nieuwe Waterwerken Zoutkamp (€ 0,5 miljoen) en Zonnepark Spijksterpompen (€ 0,3 miljoen). Tegelijkertijd zijn middelen van 2027 naar 2028 doorgeschoven doordat enkele projecten later worden uitgevoerd dan eerder voorzien. Dit betreft onderhoud Cleveringsluizen (€ 0,8 miljoen), herstel kades (€ 0,9 miljoen), Programmatische aanpak water vasthouden (€ 1,0 miljoen) en investeringen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (€ 1,2 miljoen). Daarnaast is in 2027 € 0,3 miljoen opgenomen voor de Gebiedsaanpak Leekstermeer. Voor de overdracht van bruggen, de zogenoemde bruidsschat, is € 0,7 miljoen overgeheveld van de investeringen naar de exploitatie. Het resterende verschil van € 1,6 miljoen bestaat uit diverse kleinere verschuivingen binnen de investeringsportefeuille.

NETTO LASTEN

De totale netto lasten voor het programma Voldoende en gezond water liggen € 4,5 miljoen hoger dan in het jaarplan 2026.

In € 1.000	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Personeelskosten	13.763	14.184	421
Goederen en diensten	15.816	18.221	2.405
Kapitaallasten	14.265	15.310	1.045
Onvoorzien	-	-	-
Totale lasten	**43.844**	**47.716**	**3.872**
Baten	5.297	4.716	-581
Netto lasten	**38.547**	**42.999**	**4.453**

Ten opzichte van het jaarplan 2026 stijgen de totale lasten in 2027 met € 3,9 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere lasten voor goederen en diensten (+ € 2,4 miljoen) en hogere kapitaallasten (+ € 1,0 miljoen). De hogere kapitaallasten vloeien voort uit investeringen uit voorgaande jaren, onder andere kwelsloten Hoornsedijk, Kaderrichtlijn water en groot onderhoud Watersysteem en Waterveiligheid, die vanaf 2027 leiden tot extra afschrijvings- en rentelasten.
De personeelskosten nemen met € 0,4 miljoen toe. Door een gelijktijdige daling van de baten met € 0,6 miljoen stijgen de netto lasten uiteindelijk met € 4,5 miljoen ten opzichte van 2026.

GEZUIVERD WATER (PROGRAMMA 3)

Het zuiveren van afvalwater is een wettelijke taak en tegelijkertijd een complexe opgave. Het zuiveringsproces vraagt veel deskundigheid van de medewerkers die dagelijks verantwoordelijk zijn voor het beheer en de bedrijfsvoering van onze zuiveringsinstallaties. We zuiveren zowel huishoudelijk als industrieel afvalwater. Bij Noorderzijlvest gebeurt dit voornamelijk met biologische zuiveringsprocessen. Daarbij streven we ernaar het gebruik van chemicaliën zo efficiënt mogelijk in te zetten, vanwege zowel de milieueffecten als de kosten.

De opgave wordt steeds complexer. De samenstelling van het afvalwater verandert en het aantal chemische en andere verontreinigende stoffen neemt toe. Daardoor blijft het gebruik van chemicaliën noodzakelijk en kan de behoefte hieraan in de toekomst verder toenemen. Daarnaast hebben we te maken met externe factoren waarop we beperkt invloed hebben, zoals illegale lozingen en sterke schommelingen in de hoeveelheid en samenstelling van het afvalwater dat via het rioolstelsel wordt aangevoerd. Ook weersomstandigheden hebben invloed op het zuiveringsproces. Veel neerslag of lage temperaturen kunnen de werking van de zuiveringen en daarmee de kwaliteit van het effluent beïnvloeden.

Tegelijkertijd nemen de wettelijke eisen toe. Vanuit de Europese Unie worden strengere eisen gesteld aan de kwaliteit van het effluent, de kwaliteit van het oppervlaktewater en de duurzaamheid van het zuiveringsproces. In de praktijk staan verschillende doelstellingen soms op gespannen voet met elkaar. Zo laat een effectieve bronaanpak voor stoffen als PFAS en medicijnresten nog op zich wachten, terwijl de eisen aan de zuivering verder worden aangescherpt. Ook de financiële bijdrage van de farmaceutische en cosmetische industrie aan de verwijdering van microverontreinigingen is nog volop in ontwikkeling. Hierdoor nemen de kosten van afvalwaterzuivering toe.

Ook de klimaat- en energiedoelstellingen brengen afwegingen met zich mee. Op de rwzi Garmerwolde wordt energie opgewekt door slib te vergisten en het geproduceerde biogas om te zetten in elektriciteit. Deze eigen energieopwekking draagt bij aan de bedrijfszekerheid en weerbaarheid van onze zuiveringen. Tegelijkertijd kunnen daarbij emissies ontstaan, waaronder stikstofdepositie. Hierdoor kan spanning ontstaan tussen verschillende duurzaamheids- en milieudoelstellingen.

Samenwerking in de waterketen

Om deze complexe opgave goed uit te voeren, werken we intensief samen binnen en buiten de sector. Onze medewerkers werken via verschillende werkgroepen en commissies samen met andere waterschappen en landelijke organisaties. Ook op het gebied van digitalisering en datagedreven werken zoeken we actief de samenwerking binnen de sector. Ook de samenwerking met de gemeenten in ons werkgebied is belangrijk. Dit is vooral gericht op afvalwaterprognoses, afkoppelbeleid en gemeentelijke rioleringsplannen. De komende jaren speelt klimaatadaptatie hierin een steeds belangrijkere.

Twee grote projecten in 2027

Routekaart Garmerwolde 2050

In 2027 ronden we de verkenningsfase voor rioolwaterzuivering Garmerwolde af. Deze verkenning richt zich op het vergroten van de zuiverings- en verwerkingscapaciteit, het verbeteren van de bedrijfszekerheid en het verduurzamen van de zuiveringsprocessen. Ook onderzoeken we welke

aanpassingen nodig zijn aan de infrastructuur voor de aanvoer van afvalwater.

Tweede persleiding Groningen-Garmerwolde
We werken verder aan een tweede persleiding tussen de stad Groningen en Garmerwolde. Hiermee willen we de aanvoer van afvalwater naar Garmerwolde toekomstbestendiger en robuuster maken. De overige werkzaamheden zijn vooral gericht op het goed onderhouden van bestaande installaties en infrastructuur en op onderzoeken en maatregelen om het zuiveringsrendement verder te verbeteren.

Koers richting 2050
Met de landelijke Waterketenvisie en Strategie 2050 en onze eigen strategische koers Zuiveren 2050 is een langetermijnrichting bepaald voor de ontwikkeling van de afvalwaterketen. Deze koers vormt de basis voor de keuzes die we de komende jaren maken op het gebied van beleid, investeringen en samenwerking. We werken in 2027 verder aan een veilige, betrouwbare, duurzame en toekomstbestendige afvalwaterketen en vertalen we de ambities uit Zuiveren 2050 naar de praktijk. Samen met onze partners in de regio werken we toe naar verdere regionale afspraken en een gezamenlijke programmering. De ambitie is om gemeenten, provincies, waterschappen en waterbedrijven binnen de waterketen intensiever te laten samenwerken.

Tegelijkertijd versterken we de sturing op programma's en investeringen en werken we gericht aan toekomstbestendige zuiveringskringen. Daarbij spelen we in op ontwikkelingen zoals klimaatverandering, nieuwe wettelijke eisen, digitalisering en de transitie naar een circulaire economie. Zo zorgen we ervoor dat onze afvalwaterketen betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar blijft voor inwoners en bedrijven.

De zes ambities uit Zuiveren 2050 vormen hiervoor het kader:
- Een betrouwbare en toekomstbestendige afvalwaterketen garanderen;
- Schoon water realiseren, met extra inzet waar dat mogelijk is;
- Een circulaire en klimaatneutrale waterketen realiseren;
- Bijdragen aan een klimaatadaptieve inrichting van het bebouwd gebied;
- Ketensamenwerking en gezamenlijke kennisontwikkeling versterken;
- Digitalisering en datagedreven sturing versnellen.

Deze ambities zullen we vertalen in de sturingslijnen in de komende Waterbeheerprogramma. In 2027 gebruiken we de huidige doelenboom.

WE WERKEN AAN EEN BETROUWBARE EN TOEKOMSTBESTENDIGE WATERKETEN
Een betrouwbare en toekomstbestendige afvalwaterketen is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde en veilige leefomgeving. Daarom werken we in 2027 verder aan een robuuste afvalwaterketen die ook op langere termijn voldoet aan maatschappelijke en wettelijke verwachtingen.

We verbeteren de kwaliteit van onze assetdata en passen assetmanagement steeds breder toe binnen het meerjarig onderhoudsprogramma. We investeren in de instandhouding en vernieuwing van onze assets. We voeren fase 5 van de renovatie van de afvalwatergemalen uit, bereiden fase 6 voor en voeren inspecties en vervangingsmaatregelen uit aan transportleidingen en zinkers. De technische staat van onze transportleidingen brengen we verder in beeld met drie inline-inspecties

en verschillende pipe scans. Op basis van de resultaten bepalen we de benodigde onderhouds- en vervangingsmaatregelen. In 2027 vervangen we de zinkers onder het Peizerdiep en Eelderdiep en een deel van de transportleiding langs de Verlengde Boterdijk. We houden rekening met aanvullende maatregelen die uit de inspecties kunnen voortkomen. Ook werken we een voorkeursvariant uit van de persleiding tussen stad Groningen en Garmerwolde.

WE REALISEREN SCHOON WATER MET EXTRA INZET WAAR MOGELIJK

Een goede waterkwaliteit vormt de basis voor een gezond watersysteem. Naast het doelmatig zuiveren van afvalwater zetten we ons in voor een verdere verbetering van de waterkwaliteit. We houden rekening met de toenemende druk van nieuwe verontreinigende stoffen en andere bronnen die de waterkwaliteit beïnvloeden.

In 2027 vergroten we het inzicht in de herkomst en verspreiding van verontreinigingen. Door regionale samenwerking te versterken en onze systeemkennis in te brengen, stimuleren we onder andere gericht onderzoek naar indirecte lozingen. Met deze kennis kunnen we gerichter maatregelen nemen en onze bijdrage aan schoon en gezond water versterken. Daarnaast bereiden we ons voor op nieuwe Europese eisen voor stedelijk afvalwater en de Kaderrichtlijn water. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot aanvullende maatregelen voor het verder terugdringen van nutriënten en microverontreinigingen. Ook werken we verder aan de voorbereiding van een vierde zuiveringsstap voor medicijnverwijdering op rwzi Garmerwolde. Na afronding van de onderzoekspilot REGAIN in 2026 zetten we de monitoring op onderdelen voort, zodat we aanvullende kennis opdoen ter ondersteuning van toekomstige besluitvorming.

WE REALISEREN EEN CIRCULAIRE EN KLIMAATNEUTRALE WATERKETEN

Gezuiverd Water staat niet alleen voor een betrouwbare en doelmatige afvalwaterketen, maar draagt ook bij aan de klimaat- en circulariteitsdoelen van het waterschap. Vanuit Zuiveren 2050 werken we toe naar een waterketen die klimaatneutraal functioneert, grondstoffen optimaal benut en reststromen zoveel mogelijk beperkt.

In 2027 zetten we stappen om de uitstoot van broeikasgassen uit het zuiveringsproces verder te verminderen. We werken aan maatregelen om de uitstoot van lachgas te beperken, bereiden besluitvorming voor over aanpassingen aan de deelstroombehandeling op rwzi Garmerwolde en onderzoeken hoe we biogas optimaal kunnen inzetten, bijvoorbeeld voor de productie van groen gas of voor onze eigen energievoorziening.

Daarnaast bereiden we de renovatie van de gashouderinstallatie voor, onderzoeken we duurzamere alternatieven voor de huidige koolstofbron op rwzi Garmerwolde en verkennen we mogelijkheden voor waterhergebruik. Ook werken we aan circulaire samenwerking en passen we duurzaamheids- en circulariteitsprincipes toe in lopende investeringsprojecten.

KLIMAAT ADAPTIEVE INRICHTING VAN HET BEBOUWD GEBIED

Klimaatverandering en ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een toekomstbestendige inrichting van onze leefomgeving. Vanuit de afvalwaterketen dragen we hieraan bij door water en bodem vroegtijdig mee te nemen in ruimtelijke plannen en ontwikkelingen.

In 2027 zetten we verder in op het scheiden van schoon hemelwater en afvalwater. Door regenwater lokaal vast te houden, te infiltreren of te hergebruiken, verminderen we de belasting van de afvalwaterketen en dragen we bij aan een klimaatbestendige leefomgeving.

Samen met gemeenten, provincies en andere partners werken we aan het toepassen van de principes van Water en Bodem Sturend. Daarnaast vergroten we het inzicht in afkoppelopgaven en de gevolgen daarvan voor de afvalwaterketen. Hierdoor kunnen investeringen en maatregelen beter op elkaar worden afgestemd.

WE WERKEN AAN KETENSAMENWERKING EN GEZAMENLIJK KENNISONTWIKKELING

In 2027 versterken we de samenwerking met gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven, provincies, kennisinstellingen en andere partners. Door kennis te delen, ambities af te stemmen en gezamenlijk op te trekken, werken we effectiever aan de opgaven binnen de afvalwaterketen.

Vanaf 2027 werken we niet langer onder het Bestuursakkoord Water, maar geven we uitvoering aan het nieuwe Akkoord Water en Klimaat. Daarnaast zetten we in op gezamenlijke kennisontwikkeling met circa twintig partijen in de regionale waterketen en werken we aan een onderzoeksagenda die richting geeft aan de toekomstige ontwikkeling van de afvalwaterketen.

VERSNEL DIGITALISERING EN DATAGEDREVEN STURING

In 2027 versterken we de digitale basis van de afvalwaterketen. We verbeteren de kwaliteit en beschikbaarheid van data, zodat we onze installaties beter kunnen monitoren, risico's eerder kunnen signaleren en beter onderbouwde keuzes kunnen maken voor beheer, investeringen en beleid.

We werken verder aan een samenhangende informatievoorziening door gegevens over assets, processen, monitoring en projecten beter met elkaar te verbinden. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden van nieuwe technologieën, zoals digitale modellen, kunstmatige intelligentie en slimme sensoren, om de bedrijfsvoering en besluitvorming verder te verbeteren.

Tegelijkertijd investeren we in informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid. Daarmee zorgen we ervoor dat onze digitale systemen betrouwbaar, veilig en toekomstbestendig blijven functioneren.

HOOFDPUNTEN BIJ FINANCIËN GEZUIVERD WATER

INVESTERINGEN

Voor het programma Gezuiverd water zijn de totale bruto investeringen in het jaarplan geraamd op € 14,9 miljoen. Dat is € 4,5 miljoen minder dan waarmee gerekend werd in het jaarplan 2026 voor jaarschijf 2027. Doordat de bijdragen ook lager uitvallen, is het nettobedrag in lijn met de eerdere verwachting.

In € 1.000	Jaarschijf 2027 in jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Bruto investeringen	19.396	14.894	-4.502
Bijdragen	4.971	571	-4.400
Netto investeringen	**14.425**	**14.324**	**-101**

Het verschil is een gevolg van de gewijzigde investeringsplanning van een aantal projecten. De zogenaamde 4e trap, een zuiveringsstap gericht op het verwijderen van medicijnen uit het water zorgt voor verschuiving tussen de uitgaves per jaar. De planning is gebaseerd op in 2026 toegekende krediet voor verkenning.

Ook de uitgaven voor de klimaat- en energieneutrale maatregelen zijn naar achteren geschoven. Tegenover deze temporisering staan een aantal kleinere investeringsprojecten die in 2027 starten: vervanging inlaatwerk Garmerwolde (€ 1,5 miljoen), vervanging chemicaliëntanks op verschillende rioolwaterinstallaties (€ 0,8 miljoen), vervanging gashouder Garmerwolde (€ 0,8 miljoen).

NETTO LASTEN

De totale netto lasten voor het programma liggen € 5,2 miljoen hoger dan in het jaarplan 2026.

In € 1.000	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Verschil
Personeelskosten	7.182	7.784	602
Goederen en diensten	27.561	27.031	-530
Kapitaallasten	10.411	13.758	3.347
Onvoorzien	-	-	-
Totale lasten	**45.154**	**48.573**	**3.419**
Baten	17.489	15.684	-1.805
Netto lasten	**27.665**	**32.889**	**5.224**

De personele lasten stijgen als gevolg van formatie-uitbreiding en de verwachte salarisontwikkeling. De kosten voor goederen en diensten zijn € 0,5 miljoen lager dan in 2026, voornamelijk door lagere incidentele onderhoudsuitgaven. De kapitaallasten stijgen met € 3,3 miljoen als gevolg van investeringen die in 2026 zijn afgerond, waaronder rwzi Gaarkeuken en rwzi Westerkwartier. De baten nemen iets af. Dit komt onder meer door lagere doorbelastingen aan Waterschap Hunze en Aa's. Dit komt door een nieuwe kostenverdeling binnen de gemeenschappelijke regeling.

VASTSTELLEN BEGROTING 2027

HET ALGEMEEN BESTUUR VAN WATERSCHAP NOORDERZIJLVEST

Overwegende dat de ontwerpbegroting 2027 gedurende veertien dagen ter inzage heeft gelegen; gezien het door het dagelijks bestuur van Waterschap Noorderzijlvest opgesteld ontwerp van het jaarplan 2027 d.d. 27 oktober 2026; gelet op artikel 100 van de Waterschapswet.

1. Het jaarplan 2027 als volgt vast te stellen met dien verstande dat het gehanteerde inflatiepercentage (= de CPB-raming) vastgesteld wordt op 2,8 procent:

Naar de programma's van het waterschap		
Veilig leven met water		€ 15.801.000
Voldoende en gezond water		€ 42.999.000
Gezuiverd water		€ 32.889.000
Organisatie en omgeving		€ 39.483.000
Totaal generaal		**€ 131.173.000**
Naar kosten- en opbrengstensoorten		
Totaal van de lasten		€ 154.487.000
Totaal aan baten zonder omslagen en onttrekking reserve		- € 23.314.000
		€ 131.173.000
Te dekken door omslagen en heffingen		
Watersysteem	€ 79.263.000	
Zuiveren	€ 50.410.000	
		€ 129.673.000
Te dekken door onttrekking algemene reserve zuiveren		€ 583.000
Te dekken door onttrekking algemene reserve watersysteem		€ 917.000
		€ 131.173.000

2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2027-2031.
3. De uit het gewijzigde jaarplan 2027 voortvloeiende tarieven overeenkomstig vast te stellen en op te nemen in de Tarievennota 2027.
4. De uit het gewijzigde jaarplan 2027 voortvloeiende tarieven voor 2027 door te voeren in de Belastingverordeningen voor 2026 en deze overeenkomstig vast te stellen.
5. Een krediet van in totaal € 9,7 miljoen voor uitvoering van 25 projecten, in het jaarplan 2027 gecategoriseerd met de letter 'A'.

Aldus besloten in de vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Noorderzijlvest, gehouden op 25 november 2026 te Groningen.

Het Algemeen Bestuur:

Roeland van der Schaaf, ***dijkgraaf*** **Bas Tammes**, ***secretaris-directeur***

FINANCIËLE PARAGRAAF 2027

INLEIDING

Aan de hand van de financiële kaders en inhoudelijke ontwikkelingen worden de netto lasten en de belastingtarieven bepaald.

UITGANGSPUNTEN

Voor de totstandkoming van het jaarplan 2027 zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- Inzet reserves € 1,5 miljoen ten behoeve van tariefegalisatie (laatste jaar van eerder besluit).
- Het jaarplan 2026 en het Waterbeheerprogramma 2022-2027.
- De interne kostentoerekeningsystematiek, benodigd voor de toerekening van de kosten aan de taken Waterbeheer en Zuiveren.
- De kostentoedelingsverordening 2026.
- De salariskosten zijn berekend op basis van een CAO en premiestijging van 4,0%. In 2027 is naast deze loonstijging rekening gehouden met een uitbreiding van de formatie van 6,5 fte in lijn met de meerjarenraming naar aanleiding van eerdere besluitvorming. Voor 2028 en verder is 3% stijging geraamd. De informatie van Centraal Planbureau en eventuele inzichten CAO-onderhandeling zijn daarbij leidend.
- Voor de invulling van vacatures is gerekend dat deze per 1 april worden ingevuld.
- Een inflatiepercentage voor planjaar 2027 van 2,8%.
- Een inflatiepercentage voor de planjaren 2028 tot en met 2031 van 2,5%.
- Aantrekken financiering € 30 miljoen met een rentepercentage van 3,5%.
- Voor de kapitaallasten wordt gerekend met een renteomslag percentage van 2,41% voor 2027 (jaarplan 2026: 2,00%).

NETTO LASTEN

De totale lasten in het jaarplan 2027 bedragen € 154,5 miljoen. Dit is een stijging van € 14,6 miljoen (+ 9,7%) ten opzichte van het jaarplan 2026. Doordat de omvang van het onderhanden werk (aantal grote projecten afgerond) daalt, wordt er minder rente/inzet aan de projecten toegerekend. Hierdoor dalen de baten, waardoor de netto lasten sterker stijgen. Hieronder wordt de ontwikkeling van de netto lasten toegelicht.

In € miljoen	Personeels-kosten	Goederen en diensten	Kapitaal-lasten	Toevoeging voorzieningen	Onvoorzien	Totale lasten	Baten	Netto lasten	%
2025	42,3	53,0	31,1	0,0	0,0	126,4	24,6	101,8	
2026	46,5	59,5	34,7	0,0	0,0	140,7	25,5	115,2	
2027	**50,8**	**63,7**	**39,9**	**0,0**	**0,0**	**154,5**	**23,3**	**131,2**	**13,9%**
2028	52,8	64,2	42,9	0,0	0,0	160,0	22,8	137,2	4,7%
2029	54,9	65,8	44,9	0,0	0,0	165,6	23,4	142,2	3,6%
2030	57,2	67,6	46,6	0,0	0,0	171,4	24,4	147,0	3,3%
2031	59,4	69,5	46,5	0,0	0,0	175,5	24,8	150,7	2,5%

De belangrijkste oorzaken van de stijging van de netto lasten ten opzichte van het jaarplan 2026 zijn:

- Hogere personeelskosten + € 4,3 miljoen: voornamelijk door CAO-/loonontwikkeling (+ €3,2 miljoen), uitbreiding formatie met 6,5 fte (+ € 0,6 miljoen) en extra inleen (+ 0,2 miljoen).

- Goederen en diensten + € 4,2 miljoen: voornamelijk door stijgende prijzen (+ € 1,5 miljoen), overdracht bruggen/onderhoud naar gemeenten (+ € 1,0 miljoen), hogere ICT uitgaven voor de nationale digitalisering strategie, verhoogde licentiekosten en de inzet technisch en functioneel beheer (+ € 1,8 miljoen). Daarnaast is een deel van de baggerkosten overgegaan van investeringen naar onderhoud exploitatie (+ € 0,6 miljoen). Door afronding van de warmtekrachtkoppeling (WKK)-revisie is in 2027 minder budget nodig (- € 0,9 miljoen).
- Hogere kapitaallasten + € 5,2 miljoen: hogere rentekosten (+ € 0,5 miljoen) en een hogere afschrijvingslast (+ € 7,7 miljoen) door de afgeronde investeringen/projecten. Dat zijn de projecten Nieuwe Waterwerken Zoutkamp, rwzi Gaarkeuken, Lauwersmeerdijk, slibkoekoverslag Garmerwolde en de ZWK-gebiedsinrichting. De doorbelaste rente(baten) door minder onderhanden projecten neemt af (- € 1,8 miljoen) en vrijval afschrijvingskosten door afgeschreven assets (- € 1,3 miljoen).
- Lagere baten: door lagere GR-bijdrage Waterschap Hunze en Aa's en lagere doorberekende inzet/rente aan projecten.

FTE

FTE	2026 jaarplan	2027 jaarplan	2028	2029	2030	2031
Watersysteem	188,2	191,5	191,5	191,5	191,5	191,5
Zuiveren	75,5	76,8	76,8	76,8	76,8	76,8
Bedrijfsvoering	108,4	110,2	110,2	110,2	110,2	110,2
Waterbeheerprogramma	-	-	6,0	12,0	18,0	24,0
Totaal	**372,1**	**378,5**	**384,5**	**390,5**	**396,5**	**402,5**

In 2023 is besloten om voor de jaren 2025 tot en met 2027 extra capaciteit beschikbaar te stellen ter grootte van 1% van de directe personeelskosten. Deze ruimte wordt ingezet voor het invullen van kritische functies en het versterken van de organisatie op prioritaire aandachtsgebieden.

Voor 2027 is opnieuw een afweging gemaakt ten aanzien van de gewenste groei van de organisatie. Daarbij is niet alleen gekeken naar de benodigde capaciteit voor het realiseren van de opgaven, maar ook naar de risico's die samenhangen met een te snelle groei van de organisatie. Ten opzichte van het jaarplan 2026 neemt de formatie in 2027 toe met 6,5 fte. Deze uitbreiding is noodzakelijk om uitvoering te geven aan datagedreven werken en de verdere professionalisering van de bedrijfsvoering. Naast de reguliere formatie wordt vanaf 2025 ook specifiek formatie beschikbaar gesteld voor trainees, BBL-medewerkers en medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiermee wordt geïnvesteerd in talentontwikkeling, duurzame inzetbaarheid en maatschappelijke participatie. Voor deze doelgroepen is additioneel 27 fte opgenomen.

Eén van de uitgangspunten voor het nieuwe Waterbeheerprogramma is om vanaf 2028 rekening te houden met een jaarlijkse groei van de formatie met 6 fte. Deze capaciteit is nodig om de organisatie verder te versterken en te borgen, onder meer voor de opgaven vanuit het Waterbeheerprogramma, nieuwe wet-/regelgeving anders dan de drie water kerntaken en de groeiende eisen op het gebied van informatievoorziening.

INVESTERINGEN

Voor jaarplan 2027 is de bruto investeringen raming € 69,4 miljoen. Minus de bijdragen verwachten we een netto investeringsvolume van € 54,9 miljoen. Hierin wordt rekening gehouden met een 'over-programmering' van 10% op basis van een gemiddelde realisatie historie van 90%. Een toelichting op de investeringen is opgenomen in de financiële toelichting per programma. Daarnaast is in bijlage 1 een geactualiseerd overzicht van de meerjaren investeringenraming opgenomen inclusief de krediet categorieën voor de jaarschijf 2027.

Programma en cluster	Bruto bestedingen jaarplan 2027	Bijdragen jaarplan 2027	Netto bestedingen jaarplan 2027
Veilig leven met water (Programma 1)			
HWBP	4.545	1.384	3.161
Beleid	200	-	200
Beheer	1.000	850	150
Regionale keringen	400	-	400
Nieuwe opgaven	-	-	-
Totaal	**6.145**	**2.234**	**3.911**
Voldoende en gezond water (Programma 2)			
Beheer en onderhoud	2.460	-	2.460
Beleid en strategie	1.622	620	1.002
ZWK	7.912	-	7.912
Gemalen	950	-	950
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	500	-	500
Peilbesluiten	3.400	600	2.800
De Onlanden	8.035	1.200	6.835
Paterswoldsemeer	140	-	140
KRW	12.715	8.527	4.188
LKM	250	-	250
Oevers en Baggeren	1.282	-	1.282
Civieltechnisch Werken	2.920	690	2.230
Overig	250	-	250
Totaal	**42.436**	**11.637**	**30.799**
Gezuiverd water (Programma 3)			
Algemeen	-	-	-
AWK	5.000	-	5.000
Beheer	6.633	-	6.633
Beleid	561	71	491
Garmerwolde	2.700	500	2.200
Totaal	**14.894**	**571**	**14.324**
Organisatie en omgeving (Programma 4)			
Datagedreven werken en AI	895	-	895
Gegevensbeheer en infosystemen onder architectuur	1.085	-	1.085
Huisvesting	850	-	850
ICT infrastructuur	468	-	468
ICT informatiesystemen	200	-	200
Digitale dienstverlening	120	-	120
Weerbaarheid en digitale autonomie	2.301	-	2.301
Verkiezingen	-	-	-
Totaal	**5.919**	**-**	**5.919**
Totaal	**69.393**	**14.441**	**54.952**

KOSTENTOEREKENING

In deze paragraaf wordt ingegaan op de toerekening van kosten aan de wettelijke taken. Waterschap Noorderzijlvest onderscheidt de volgende wettelijke taken:

- Verontreinigingsheffing;
- Watersysteembeheer;
- Zuiveringsbeheer.

Alle activiteiten van het waterschap in het kader van de uitvoering van de opgedragen taken zijn ondergebracht in vier programma's. De netto lasten van deze programma's moeten worden gefinancierd uit de omslagen c.q. heffingen per taak. Er bestaat geen één op één relatie tussen de bestuurlijke programma's en de wettelijke taken. Dit betekent dat de netto lasten van de programma's moeten worden toegerekend aan de taken. Daar een programma een bundeling is van meerdere beheerproducten, die op zich weer worden gevormd uit bij elkaar behorende activiteiten, vindt deze toerekening op indirecte wijze plaats middels de toerekening van de beheerproducten aan de taken. De bij Noorderzijlvest toegepaste beheerproducten zijn gebaseerd op het door de Unie van Waterschappen ontwikkelde Beleid- en beheerproducten model (BBP). Bij de productindeling wordt onderscheid gemaakt in primaire producten (hebben betrekking op werkzaamheden in relatie tot de taken van het waterschap) en ondersteunende producten. De primaire producten worden één op één toegerekend aan de taken. De ondersteunende producten worden niet toegerekend aan de primaire producten, maar worden rechtstreeks onder een programma gebracht.

Voor de toerekening van de ondersteunende producten aan de taken is de volgende methode toegepast:

- Daar waar eenduidig aan een taak toe te wijzen, wordt het ondersteunende product rechtstreeks aan de bewuste taak toegerekend (voorbeeld: landmeetkundige diensten voor watersysteem-beheer);
- Daar waar dit niet het geval wordt de toerekening gebaseerd op de verhouding van de directe kosten (personeelskosten en goederen en diensten) naar de taken van de rechtstreeks toe te rekenen producten.

De basisgedachte hierachter is dat naarmate er meer wordt uitgegeven aan een taak (in directe kosten en in uren) er ook meer gebruik wordt gemaakt van ondersteunende diensten, waarmee we voldoen aan de eis dat er een verdeling dient te worden gemaakt op basis van objectieve bedrijfseconomische criteria. In 2025 is een nieuwe kostentoerekening vastgesteld, die in dit jaarplan is verwerkt.

BELASTINGOPBRENGSTEN EN TARIEVEN

Het belastingstelsel omvat drie heffingen:

- Verontreinigingsheffing;
- Zuiveringsheffing;
- Watersysteemheffing.

De verontreinigingsheffing is voor directe lozingen op het oppervlaktewater. Het tarief is gelijk aan het tarief voor de zuiveringsheffing. De opbrengsten hiervan gaan naar het Watersysteem. De zuiveringsheffing is de heffing van huishoudens en bedrijven. Meerpersoonshuishoudens betalen een forfait van 3 vervuilingseenheden, terwijl een alleenwonende voor 1 vervuilingseenheid betaalt. Bedrijven betalen naar de vuillast.

De kosten van het Watersysteem moeten worden opgebracht door vier categorieën te weten:
- Ingezetenen;
- Eigenaren (overig) ongebouwd;
- Eigenaren natuur;
- Eigenaren gebouwd.

In de vergadering van het algemeen bestuur van 9 juli 2025 is de kostentoedeling vastgesteld. De kostentoedeling watersysteem is als volgt:
- 28,0% aan de ingezetenen;
- 17,3% aan de zakelijke gerechtigden van ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen;
- 0,25% aan de zakelijke gerechtigden van natuurterreinen;
- 54,45% aan de zakelijke gerechtigden van gebouwde onroerende zaken.

Bij de watersysteemheffing wordt gebruik gemaakt van tariefdifferentiatie:
- Voor buitendijks gelegen ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn en voor gebouwde onroerende zaken wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd dat 75% lager is dan het tarief dat blijkens de verordening op de watersysteemheffing voor elk van deze categorieën geldt.
- Voor verharde openbare wegen wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd dat 100% hoger is dan het tarief dat blijkens de verordening op de watersysteemheffing voor ongebouwde onroerende zaken niet zijnde natuurterreinen, geldt.

Het waterschap moet op taakniveau kostendekkend werken. Dit betekent dat de netto lasten per taak volledig gedekt moeten zijn. Dekking vindt plaats door de belastingopbrengsten en eventuele onttrekking aan de reserves. De belastinggelden worden opgebracht door de inwoners, die zijn onderverdeeld in verschillende categorieën. Het bedrag dat iedere categorie moet opbrengen is gebaseerd op de vastgestelde kostentoedeling. De per categorie vastgestelde op te brengen belastingbedragen leiden op basis van het aantal heffingseenheden (hectares, WOZ-waarde, woningen, VE's) tot belastingtarieven. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het feit dat niet alle opgelegde aanslagen betaald zullen worden als gevolg van kwijtschelding en oninbaarheid.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de netto lasten van de taken watersysteem en zuiveren weergegeven.

In € 1.000	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	2028	2029	2030	2031
Watersysteem	71.594	80.180	84.833	88.220	89.810	92.192
Zuiveren	43.607	50.993	52.402	54.014	57.189	58.536
Totaal	**115.201**	**131.173**	**137.235**	**142.234**	**146.998**	**150.728**

Met betrekking tot kwijtschelding en oninbaarheid wordt in de begroting uitgegaan van de inschatting van het Noordelijk Belastingkantoor conform jaarplan 2026.

Kwijtschelding en oninbaarheid		Taak	
In € 1.000	Totaal	Watersysteem	Zuiveren
Jaarplan 2027	4.987	2.331	2.656
Jaarplan 2026	4.478	2.025	2.452

BELASTINGHEFFING 2027

De te dekken lasten van de taak watersysteem stijgen in 2027 met 12,2% en voor de taak zuiveren met 16,6% ten opzichte van 2026.

Taak	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	Index jaarplan 2026 jaarplan 2026 = 100
Watersysteem (heffing/categorie)			
- Verontreinigingsheffing	665	848	127,4
- Ingezetenen	21.264	23.794	111,9
- Gebouwd	38.515	43.202	112,2
- Ongebouwd	12.084	13.541	112,1
- Natuur	173	196	112,8
Totaal Watersysteem	72.702	81.580	112,2
Zuiveren	45.494	53.063	116,6
Totaal NZV	**118.196**	**134.644**	**113,9**

DEKKINGSOVERZICHT 2027

In onderstaande tabel is de dekking opgenomen, het dekkingsverschil is nagenoeg nihil. Het dekkingsverschil ontstaat door het naar beneden afronden van tarieven. Dit is wettelijk verplicht.

Taak	Belasting heffing	Kwijtschelding en oninbaar	Onttrekking Reserve	Totaal dekking	Te dekken saldolasten	Dekkings-verschil
Watersysteem (heffing/categorie)						
- Verontreinigingsheffing	848	-	-	848	-	-
- Ingezetenen	23.794	-1.953	-	21.841	-	-
- Gebouwd	43.202	-298	-	42.904	-	-
- Ongebouwd	13.541	-80	-	13.461	-	-
- Natuur	196	-	-	196	-	-
Totaal Watersysteem	81.580	-2.331	917	80.166	80.180	-14
Zuiveren	53.063	-2.656	583	50.990	50.993	-3
Totaal NZV	**134.644**	**-4.987**	**1.500**	**131.156**	**131.173**	**-17**

Voor 2027 wordt € 1,5 miljoen uit de algemene reserve onttrokken voor tariefegalisatie.

OVERZICHT TARIEVEN

In onderstaand overzicht zijn de tarieven per heffingseenheid opgenomen. In de kolom jaarplan 2027 is de procentuele stijging ten opzichte van het jaarplan 2026 weergegeven.

Heffing/categorie	Heffingseenheid	Jaarplan 2026	Jaarplan 2027	2028	2029	2030	2031
Watersysteemheffing							
- Per huishouden	in € per woonruimte	129,11	144,03	152,85	157,47	158,75	161,46
- Je bent eigenaar van een woning binnendijks	in % WOZ-waarde	0,0552	0,0557	0,0573	0,0573	0,0561	0,0564
- Je bent eigenaar van een niet-woning binnendijks	in % WOZ-waarde	0,0594	0,0647	0,0669	0,0671	0,0658	0,0584
- Je bent eigenaar van een woning buitendijks	in % WOZ-waarde	0,0138	0,0139	0,0143	0,0143	0,0140	0,0141
- Je bent eigenaar van een niet-woning buitendijks	in % WOZ-waarde	0,0149	0,0161	0,0167	0,0167	0,0164	0,0146
- Je hebt landbouwgrond binnendijks	in € per ha	117,43	132,86	142,58	148,46	151,22	155,41
- Je hebt wegen	in € per ha	234,86	265,72	285,16	296,92	302,44	310,82
- Je hebt landbouwgrond buitendijks	in € per ha	29,36	33,21	35,64	37,11	37,80	38,85
- Je hebt natuurgrond	in € per ha	8,84	9,56	10,26	10,68	10,89	11,19
Verontreinigingsheffing	in € per v.e.	106,27	124,11	128,45	131,88	139,08	141,83
Zuiveringsheffing	in € per v.e.	106,27	124,11	128,45	131,88	139,08	141,83

RESERVES EN VOORZIENINGEN

In 2027 wordt € 1,5 miljoen onttrekking uit de algemene reserves gedaan ter tariefegalisatie. Verder wordt verwacht dat de bestemmingsreserve zal worden vermeerderd door € 120.000 ontvangen rente van Fonds Oude leidingen en volgens jaarplan 2025 en 2026 een rentetoevoeging van € 5.000 met betrekking tot gemaal De Slokkert. Voor het gemaal De Slokkert wordt jaarlijks volgens jaarplan 2025 en 2026 een bedrag van € 31.000 aangewend voor de exploitatiekosten van dit gemaal. Ook zal volgens besluitvorming op 13 april 2013 een bedrag van € 57.000 worden onttrokken uit de bestemmingsreserve voor de dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de activering van Dijkpark Garmerwolde. Voor 2027 wordt de mutatie in de voorzieningen over jubilea en pensioen geschat op een dotatie van 4% volgens de cao-verhoging. De voorziening over de WW valt in 2027 vrij met € 25.000.

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN JAARPLAN 2026						
Omschrijving in € 1.000	Stand 1 januari	Mutaties in het jaar			Stand 31 december	Berekende rente die niet is toegevoegd
		Vermeerderingen		Vermin-deringen		
		Rente	t.l.v. expl.			
Algemene reserves						
- Watersysteem	15.934	-	-	917	15.017	159
- Zuiveren	2.878	-	-	583	2.295	29
	18.812	**-**	**-**	**1.500**	**17.312**	**188**
Bestemmingsreserves						
- Watersysteem	1.011	5	-	88	928	13
- Zuiveren (FOL)	6.227	120	-	-	6.347	-
	7.238	**125**	**-**	**88**	**7.275**	**13**
Totaal eigen vermogen	**26.050**	**125**	**-**	**1.588**	**24.587**	**201**
Voorzieningen						
- Watersysteem	-	-	-	-	-	-
- Zuiveren	-	-	-	-	-	-
- Algemeen	3.458	-	137	25	3.571	-
Totaal voorzieningen	**3.458**	**-**	**137**	**25**	**3.571**	**-**

UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE

Voorheen kende het Waterschapsbesluit voor de begroting een aantal paragrafen die samenhangen met het inzicht in de financiële positie van het waterschap. Met ingang van verslaggevingsjaar 2025 zijn deze samengevoegd in de paragraaf Uiteenzetting van de financiële positie en aangevuld met een aantal financiële kengetallen.

FINANCIERING

Algemene interne en externe ontwikkelingen

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden zijn de waterschappen verplicht een financieringsparagraaf in het jaarplan (en de jaarverslaggeving) op te nemen. Deze paragraaf in het jaarplan is, samen met het treasurystatuut, een belangrijk instrument voor sturing en beheersing van de treasuryfunctie. In oktober 2019 is het treasurystatuut geactualiseerd. Er wordt gewerkt met een treasury speerpuntenlijst, waarin ontwikkelingen van het afgelopen jaar en operationele doelstellingen en acties voor het komende jaar vastgelegd zijn. Deze lijst wordt in de treasurycommissie besproken en geëvalueerd. De uitgangspunten voor het plan liggen vast in het treasurystatuut en in deze paragraaf.

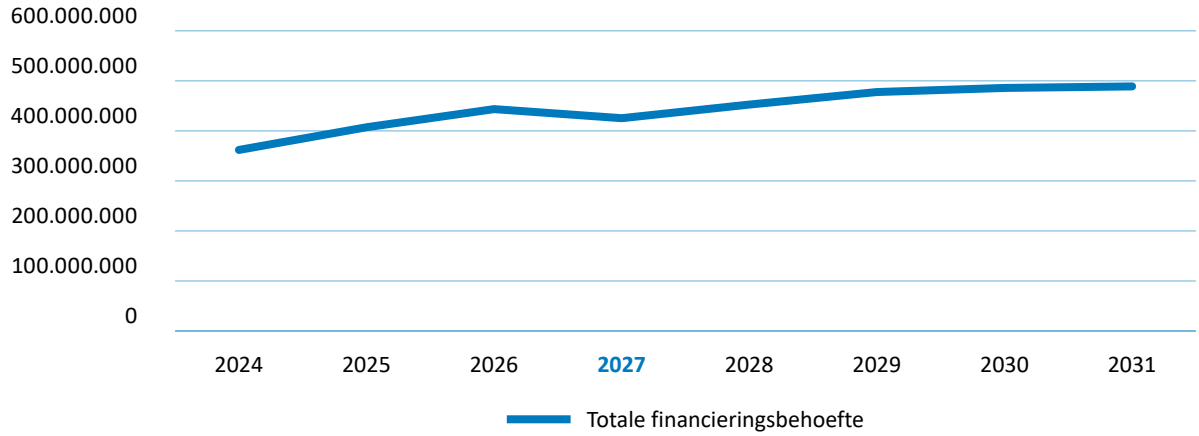
In 2027 en ook in de komende jaren staan er forse investeringen op het programma, zoals de investering in de tweede persleiding van Groningen naar Garmerwolde en Garmerwolde 2050. In 2026 zijn een tweetal geldlening van in totaal € 60 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank. Naar verwachting zal in 2027 een nieuwe lening afgesloten moeten worden.

Schuldenlast

In de begroting wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de meest actuele stand van de schuldenlast. Hierbij wordt ook een prognose gegeven voor het komende jaar en de drie jaar daaropvolgend. Deze prognose is gebaseerd op het verwachte tekort aan financieringsmiddelen, dat een saldo is van inkomsten (vooral belastingen) en uitgaven (exploitatiekosten en investeringen). Met name de hoogte van de investeringen is het meest bepalend voor het financieringstekort. De investeringsplanning voor de komende jaren is gebaseerd op ramingen. Per jaar zullen prognoses voor de komende jaren worden bijgesteld door verschuiving in tijd, prioritering dan wel in benodigde middelen.

De investeringsraming laat zien dat voor het komende jaar het totale investeringsvolume ongeveer € 55 miljoen per jaar is. Op basis van de verwachte investeringsuitgaven voor de komende jaren is de schuldenlast opnieuw in kaart gebracht. Hierbij is ook rekening gehouden met al beschikbare kasmiddelen in 2027. Voor 2026 en 2027 betekent dit dat de schuldenlast zich ontwikkelt van eind 2026 € 443,3 miljoen naar eind 2027 € 424,9 miljoen. Dit komt omdat we gebruik maken van de kasgeldruimte en een lager bedrag aan langlopende leningen in 2027 afsluiten. Afhankelijk van het gebruik kasgeldlimiet zal dat tussen de € 10 miljoen en € 30 miljoen liggen. De liquiditeitsprognose voor de jaren na 2027 laat zien dat er jaarlijks extra externe financiële middelen via leningen nodig zijn.

Ontwikkeling schuldenlast

Rentevisie

Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan een financiering- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne- of externe) ontwikkelingen wordt de rentevisie geactualiseerd. De rentevisie is gebaseerd op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals de Nederlandse Waterschapsbank. Afstemming van het beleid op de rentevisie betekent bijvoorbeeld het vroegtijdig afsluiten van een nieuwe geldlening als een rentestijging wordt verwacht.

Financieringstekort

Indien het financieringstekort ultimo 2027 gedekt wordt met langlopende leningen en rekening houdend met beschikbare kasmiddelen, dan bedraagt de vaste schuld eind 2027 circa € 424,9 miljoen. Het financieringstekort komt in het jaar 2027 naar verwachting uit op rond € 30 miljoen vanwege de voorgenomen investeringen. Een deel kan worden gedekt met kortlopende financiering (gebruik kasgeldlimiet maximaal € 20 miljoen). Op basis van verwachtingen rond de renteontwikkelingen, liquiditeitsprognoses en de geldende wettelijke kaders wordt de financiering met kort geld omgezet naar een langlopende geldlening. Bij de keuze tussen lang of kort wordt rekening gehouden met de in de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) aangegeven criteria voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Artikel 4 lid 2 van de wet FIDO schrijft voor dat wanneer een openbaar lichaam voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, het daarvan de toezichthouder op de hoogte stelt en met een plan komt om binnen de kasgeldlimiet te komen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een belangrijk wettelijk criterium voor het kortlopend vreemd vermogen en is in de wet gesteld op 23% van begrote exploitatielasten over een jaar (2027: € 154,4 miljoen). Voor deze begroting betekent dit een kasgeldlimiet van € 35,5 miljoen.

De renterisiconorm

Nog een toetsingscriterium is het renterisico voor de lange schulden. De renterisiconorm is bedoeld om ervoor te zorgen dat de portefeuille met langlopende leningen van waterschappen niet te gevoelig wordt voor veranderingen van de rente. Het is niet toegestaan de renterisiconorm te overschrijden. Als norm voor het renterisico wordt een percentage van 30% van het begrotingstotaal aangehouden. Voor 2027 betekent dit een bedrag van € 46,3 miljoen. Het bedrag waarover in 2027 renterisico wordt gelopen bedraagt € 28 miljoen en bestaat uit aflossingen op de vaste geldleningen.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERING

Bij het uitvoeren van haar activiteiten heeft Waterschap Noorderzijlvest te maken met risico's en onzekerheden. Door het uitvoeren van risicomanagement borgt Noorderzijlvest de continuïteit en kwaliteit van de werkzaamheden en de financiële positie van het waterschap. Veelal worden risico's afgedekt door het opzetten van procedures, door het afsluiten van verzekeringen of door het treffen van voorzieningen. Daarentegen zijn er ook risico's die niet afgedekt kunnen worden door deze maatregelen, deze zullen gedekt moeten worden uit de algemene reserve.

Beoordeling risicomanagement(proces)

Een goed ingericht risicomanagementproces helpt ons om meer succesvol te worden in het bereiken van onze doelstellingen en resultaten. We hebben een uniforme en transparante werkwijze waarmee een oordeel kan worden gevormd over de omvang en samenstelling van ons weerstandvermogen. Daarbij hanteren we een systematiek voor het opstellen van ons risicoprofiel die aansluit bij landelijke normen en standaarden. Hiermee hebben we de risico's die van belang zijn voor de financiële positie van ons waterschap inzichtelijk gemaakt. Tot slot heeft het algemeen bestuur de uitgangspunten voor risicomanagement opgenomen in het nieuwe financieel beleid, dat is vastgesteld op 2 april 2025. Het komende jaar gaan we verder met het ontwikkelen van de gewenste kennis en tools zodat risicomanagement ook geïntegreerd is in het gedrag en handelen van onze medewerkers.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate het waterschap financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat de (beleids)uitvoering is gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door een relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die het waterschap loopt en waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen (benodigde weerstandscapaciteit). De ratio weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. In formule weergegeven:

$$\text{Raio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor de waardering van de ratio wordt onderstaande normtabel gehanteerd:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

In het financieel beleid is bepaald dat het weerstandsvermogen mag variëren tussen 1,0 en 1,4 maal de benodigde capaciteit (ratio C). De wetgever stelt overigens geen eisen aan het weerstands-vermogen; het waterschap is vrij om deze zelf te bepalen.

Beschikbare weerstandscapaciteit (middelen)

In het financieel beleid is bepaald dat de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserves (vrij besteedbare deel eigen vermogen). De verwachte stand van de algemene reserves is ultimo boekjaar 2026 totaal € 18,8 miljoen (voor resultaatbestemming 2026).

Gesplitst naar de twee taken is dit:

- Watersysteembeheer € 15,9 miljoen
- Zuiveringsbeheer € 2,9 miljoen

Post onvoorzien

Naast de risico's die ten laste van het weerstandsvermogen komen, zijn er bedrijfsvoering risico's die ten laste van de post onvoorzien komen. Voorbeelden van dergelijke risico's zijn een breuk in een persleiding, een faillissement van een leverancier, kortdurende uitval van infrastructuur of schade aan eigendommen van derden. In de exploitatiebegroting is hiervoor een post onvoorzien opgenomen. Deze is echter beperkt van omvang (€ 10.000). Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat er voldoende middelen in de exploitatiebegroting zijn opgenomen om eventuele tegenvallers op te vangen.

Benodigde weerstandscapaciteit (geïnventariseerde risico's)

We hebben de belangrijkste risico's geïnventariseerd en gekwalificeerd. De risico's zijn onderverdeeld in risicogebieden. Projecten zijn buiten beschouwing gebleven omdat deze ook een eigen risicobuffer hebben en zijn pas relevant als de risico's de projectbuffer overstijgen. Voor de rangschikking van de risico's op grootte en voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gebruikgemaakt van de Monte Carlo simulatie. De risico's en de gevolgen binnen een bepaalde bandbreedte geven de input aan de simulatie. In werkelijkheid zullen alle risico's zich nooit allemaal tegelijk en maximaal voordoen. Daarom wordt met behulp van deze simulatie de toekomst gesimuleerd om tot een realistisch benodigde weerstandscapaciteit te komen. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren.

Gevoeligheidsanalyse

Uit de Monte Carlo simulatie volgt ook een gevoeligheidsanalyse waarmee wordt bepaald wat het aandeel van ieder individueel risico is in de simulatie. In de grafiek op de volgende pagina wordt de gevoeligheidsanalyse voor de individuele risico's weergegeven. De gevoeligheidsanalyse bepaalt de onderlinge rangschikking van de risico's ten opzichte van elkaar.

Door gaswinning ontstaat bodemdaling waardoor assets en infrastructuur verzakken. Dit brengt onvoorziene en extra kosten met zich mee. Het risico is dat deze kosten in de toekomst onvoldoende kunnen worden verhaald op de veroorzaker.		22,3%
Er is onvoldoende zicht op de meerjarige impact van de stijgende marktrente, waardoor de gemiddelde rente van de leningenportefeuille sneller stijgt dan in de begroting is voorzien, met een structurele verslechtering van de exploitatie tot gevolg.		14,5%
Oeververdediging en beschoeiingen zijn onvoldoende op orde, waardoor wateroverlast kan ontstaan en/of extra kosten door achterstallig onderhoud.		7,8%
Clusterregens leiden tot hevige regenval waardoor het water onvoldoende kan worden afgevoerd of dat het waterpeil in de waterwegen stijgt en buiten de oevers/ keringen treedt. Het gevolg is beschadiging van de leefomgeving en infrastructuur.		7,8%
Restrisico's: Naast de genoemde risico's zijn er nog tal van tactische en operationele risico's die in dit risico worden gebundeld.		6,7%
Onvoldoende detectie en opvolging van kwaadwillende activiteiten waardoor systemen kunnen worden gehackt of gegijzeld.		3,9%
Breuk in de persleiding die leidt tot ongezuiverde lozingen op oppervlaktewater en zuivering stil komt te liggen. Herstarten van zuiveringsproces brengt extra kosten met zich mee.		3,3%
Kwaliteit effluent voldoet niet aan norm waardoor aanvullende maatregelen tegen extra kosten moeten worden genomen.		2,7%
Klimaatextremen overschrijden ontwerpgrenzen. Hierdoor nemen storingen, capaciteitsknelpunten en versnelde degradatie toe.		2,3%
De inkomsten vanuit de Rijksoverheid worden onvoor-zien verlaagd, waardoor het waterschap eigen middelen moet bijleggen als zij haar doelen wil realiseren.		2,2%

Uit de gevoeligheidsanalyse is de top 10 aan risico’s bepaald met een substantiële financiële impact.

Risicogebied	Risico	Kans %	Max. financieel gevolg	Invloed %
Bestuur en management	Door gaswinning ontstaat bodemdaling waardoor assets en infrastructuur verzakken. Dit brengt onvoorziene en extra kosten met zich mee. Het risico is dat deze kosten in de toekomst onvoldoende kunnen worden verhaald op de veroorzaker.	1,0%	€ 500.000.000	25,7%
Waterkeringen en gemalen	Clusterregens leiden tot hevige regenval waardoor het water onvoldoende kan worden afgevoerd of dat het waterpeil in de waterwegen stijgt en buiten de oevers/keringen treedt. Het gevolg is beschadiging van de leefomgeving en infrastructuur.	35,0%	€ 5.000.000	9,0%
Financiën	Er is onvoldoende zicht op de meerjarige impact van de stijgende marktrente, waardoor de gemiddelde rente van de leningenportefeuille sneller stijgt dan in de begroting is voorzien, met een structurele verslechtering van de exploitatie tot gevolg.	35,0%	€ 5.000.000	9,0%
Watergangen en kunstwerken	Oeververdediging en Beschoeiingen zijn onvoldoende op orde, waardoor wateroverlast kan ontstaan en/of extra kosten door achterstallig onderhoud.	50,0%	€ 3.500.000	9,0%

Risicogebied	Risico	Kans %	Max. financieel gevolg	Invloed %
Bestuur en management	Restrisico's: Naast de genoemde risico's zijn er nog tal van tactische en operationele risico's die in dit risico worden gebundeld.	50,0%	€ 3.000.000	7,7%
Persleidingen en rioolgemalen	Breuk in de persleiding die leidt tot ongezuiverde lozingen op oppervlaktewater en zuivering stil komt te liggen. Herstarten van zuiveringsproces brengt extra kosten met zich mee.	13,8%	€ 5.000.000	3,5%
RWZI's	Kwaliteit effluent voldoet niet aan norm waardoor aanvullende maatregelen tegen extra kosten moeten worden genomen.	65,0%	€ 1.000.000	3,3%
Waterkeringen en gemalen	Klimaatextremen overschrijden ontwerpgrenzen. Hierdoor nemen storingen, capaciteitsknelpunten en versnelde degradatie toe.	34,8%	€ 1.500.000	2,7%
Financiën	De inkomsten vanuit de Rijksoverheid worden onvoorzien verlaagd, waardoor het waterschap eigen middelen moet bijleggen als zij haar doelen wil realiseren.	5,0%	€ 10.000.000	2,6%
Bestuur en management	Het optreden van een calamiteit (anders dan overstroming of ICT hack). Het kan gaan om een grote brand, fraude of bijvoorbeeld energie problematiek zoals uitval of congestieproblematiek, pandemie, etc.	5,0%	€ 10.000.000	2,6%

Op basis van de risico's komt uit de Monte Carlo simulatie een benodigde weerstandscapaciteit van € 13,9 miljoen bij 90% zekerheid. Dit betekent dat 90% van het totale reëel financieel gevolg wordt meegenomen. Dit is volgens de landelijke standaarden een gangbaar percentage. De omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is daarmee ten opzichte van de laatste actualisatie (bij jaarverslag 2025) iets gedaald (was € 14 miljoen).

Conclusie

Om te bepalen of Waterschap Noorderzijlvest in staat is om de financiële gevolgen van de risico's met een substantiële financiële impact op te vangen is het weerstandsvermogen berekend.

Onderdeel	Jaarverslag 2025	Jaarplan 2027
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 20,3 miljoen	€ 18,8 miljoen
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€ 14,0 miljoen	€ 13,9 miljoen
Weerstandsvermogen (a/b)	**1,45**	**1,35**

De conclusie is dat het weerstandsvermogen valt in de categorie: voldoende met een ratio van 1,35.

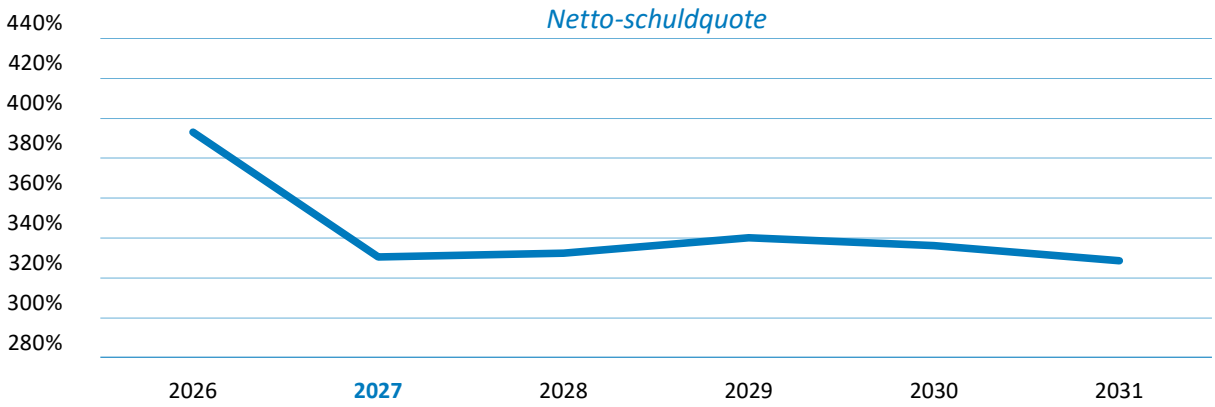
FINANCIËLE KENGETALLEN

Alle waterschappen zijn met ingang van verslaggevingsjaar 2025 verplicht om een aantal financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Met deze kengetallen staat de relatie tussen taakuitoefening, financiële positie en belasting(-druk) centraal. Deze kengetallen vormen een toevoeging in de toelichting op de ontwikkelingen in de financiële positie van het waterschap. Deze kengetallen worden door de waterschappen al actief gebruikt in de jaarlijkse benchmark van de Unie van Waterschappen, de Waterschapsspiegel. Ook maken de kengetallen onderdeel uit van de visie op schuld die door het algemeen bestuur is vastgesteld in 2023. Naast het weerstandsvermogen gaat het om: netto-schuldquote, lastendruk, EMU-saldo en wendbaarheid van de begroting.

Netto-schuldquote

Een veel gebruikt kengetal door overheden dat inzicht geeft in de omvang van schuld door het aangaan van leningen (het zogenoemd vreemd vermogen) is de netto-schuldquote. Dit is de

verhouding tussen de omvang van de leningen en de inkomsten. De verwachte netto-schuldquote van Waterschap Noorderzijlvest in 2027 is 335% (2026: 374%) rekening houdend met het aanwenden van kasgeldruimte van € 20 miljoen. De schuld bedraagt eind 2027 dan 3,4 keer de opbrengst van de belastinginkomsten. In de Visie op schuld hebben we bepaald dat het ons streven is met onze schuldquote onder de top c.q. iets boven het gemiddelde van de waterschappen in Nederland te liggen. Vorig jaar lag dit gemiddelde rond 223% (2025).

Lastendruk

Hogere belastinginkomsten betekenen automatisch dat de netto-schuldquote daalt. De schuldquote moet daarom ook in perspectief bekeken worden met de lastendruk. Via het eigen belastingstelsel bekostigen de waterschappen hun taken grotendeels zelf. Deze wijze van bekostiging garandeert dat er voldoende geld is voor de voor Nederland essentiële bescherming tegen overstromingen en goed waterbeheer zonder dat er financiële concurrentie is met andere overheidstaken. Omdat ieder waterschapsgebied anders is en de democratisch gekozen besturen van de waterschappen andere keuzes maken, verschilt de belastingdruk van waterschap tot waterschap.

De lastendruk wordt uitgedrukt door de hoogte van de lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in vergelijking met het landelijk gemiddelde voor alle meerpersoonshuishoudens. Voor het jaarplan 2027 zijn nog geen cijfers van het landelijk gemiddelde bekend. In 2026 was de lastendruk bij het Noorderzijlvest 1,3 keer het landelijk gemiddelde, uitgaande van een meerpersoonshuishouden met een WOZ-waarde van € 370.000 en 3 vervuilingseenheden. Voor wat betreft de lastendruk zitten wij boven het gemiddelde van de waterschappen.

EMU-saldo

In het kader van de wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF), die sinds eind 2013 van kracht is en onlangs is aangepast aan de herziene Europese begrotingsregels, is Nederland wettelijk verplicht om te voldoen aan de Europese begrotingsnormen. De kern hiervan is dat het gezamenlijke overheidstekort (het EMU-tekort) kleiner moet blijven dan 3% van het bruto binnenlands product (bbp). Dit beleid waarborgt dat de nationale schuldenlast houdbaar blijft en dat verplichtingen in de toekomst vanuit de eigen begroting gefinancierd kunnen worden.

Het Rijk en de decentrale overheden hebben afgesproken dat in 2026 het EMU-saldo van de decentrale overheden maximaal 0,5% bedraagt, waarvan 0,06% voor de waterschappen. De indicatieve referentiewaarde EMU-saldo 2027 voor Noorderzijlvest is -€ 19,5 miljoen. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

EMU-saldo jaarplan 2027 en doorkijk 2028-2031 (x €1.000)					
Omschrijving	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
1. EMU/exploitatiesaldo	**-1.500**	**-**	**-**	**-**	**-**
2. Invloed van investeringen					
Bruto investeringen	-69.393	-74.948	-68.996	-56.221	-45.789
Investeringssubsidies en bijdragen	14.441	17.115	14.265	10.843	9.870
Verkoop van activa	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	29.449	31.323	32.221	33.329	33.248
	-27.003	**-26.510**	**-22.510**	**-12.049**	**-2.671**
3. Invloed van voorzieningen					
Toevoegingen aan voorzieningen					
- t.l.v. de exploitatie	137	-	-	-	-
- t.g.v. de exploitatie	-	-	-	-	-
Onttrekking rechtstreeks t.l.v. voorzieningen	-25	-	-	-	-
Externe vermeerderingen	-	-	-	-	-
Externe verminderingen	-	-	-	-	-
	112	**-**	**-**	**-**	**-**
4. Deelnemingen en aandelen					
Boekwinst	-	-	-	-	-
Boekverlies	-	-	-	-	-
	-	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal EMU-saldo	**-28.391**	**-26.510**	**-22.510**	**-12.049**	**-2.671**

Wendbaarheid van de begroting

Flexibiliteit in de begroting maakt het makkelijker om tegenvallers op te vangen. Daarnaast maakt een flexibele begroting keuzes zoals beleidswijzigingen, bezuinigingen en verbeteren van de financiële positie makkelijker. Een begroting met een hoog aandeel kapitaallasten (rente en aflossingen) is minder flexibel dan een begroting met een laag aandeel van deze kosten. In de visie op schuld hebben we bepaald dat wij streven naar een zo evenwichtig mogelijke verdeling van de lasten over de driehoek personeelslasten, goederen en diensten en kapitaallasten. Voor het jaarplan 2027 zijn de kapitaalslasten 26% van de totale lasten. Dit loopt de komende jaren op door de toegenomen investeringsvolumes, stijgende prijzen en oplopende rente.

Wendbaarheid van de begroting					
Omschrijving	**Jaarplan 2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Kapitaalslasten	39.881	42.936	44.884	46.599	46.529
Totale lasten	154.487	159.990	165.606	171.393	175.528
Aandeel kapitaalslasten in de begroting	26%	27%	27%	27%	27%
Wendbaarheid van de begroting	74%	73%	73%	73%	73%

OVERIGE PARAGRAFEN

PARAGRAAF ASSETMANAGEMENT

Assetmanagement helpt ons om de bestuurlijke doelen te verwezenlijken. We ondernemen activiteiten om waarde te realiseren uit assets en de doelen van de organisatie mogelijk te maken. Aan de hand van de organisatiedoelstellingen, brengen we evenwicht tussen kosten, risico's, kansen en prestaties van de assets. Een goed voorbeeld hoe we verdieping zoeken van ons assetmanagement is de pilot Excellerator. Deze pilot is onderdeel van het ontwikkelspoor assetmanagement. We maken hierin het toekomstbeeld voor Waterschap Noorderzijlvest concreet door naar de activiteiten criticaliteit, inspecties, meerjarige onderhoudsplan en programmeren te kijken voor één specifieke asset categorie voor onze wettelijke taken. Door deze activiteiten kunnen we data leidend maken voor de programmering. Dit project sluit concreet aan op de doelstelling van ons waterschap om data gedreven te werken.

Ten tijde van de onderzoeksfase van zuiveringskring Leek hebben we de principes van assetmanagement toegepast. We kijken integraal naar verschillende assets, waaronder de rioolgemalen. Met behulp van een beoordelingsmatrix brengen we de technische staat, risico's, kansen en onderhoudsbehoefte van deze assets in beeld. Op basis hiervan kunnen we onderbouwd bepalen welke rendementsverbeteringen mee moeten worden genomen in het groot onderhoud van zuiveringskring Leek. In het kader van de verplichte paragraaf assetmanagement, die vanaf 2025 onderdeel is van onze P&C-producten, hebben we de afgelopen periode de inhoudelijke invulling verder uitgewerkt. Dit sluit aan bij de ambitie uit het jaarplan 2026 om assetmanagement op alle niveaus en binnen en tussen alle afdelingen toe te passen. Omdat deze allemaal bijdragen aan het leveren van waarde van het assetportfolio. De focus ligt hierbij op het versterken van de samenwerking tussen teams en het verbeteren van onze datakwaliteit.

Excellerator

Binnen de pilot Excellerator is voor de assetgroep gemalen een belangrijke stap gezet in het verder professionaliseren van assetmanagement. Er is een uniforme werkwijze ontwikkeld en in de praktijk toegepast voor onder meer conditiebeoordeling, langetermijnplanning, risicogestuurd meerjarenonderhoud en de bijbehorende processen. Hierdoor kunnen keuzes steeds beter worden gebaseerd op betrouwbare assetdata, objectieve conditiebeoordelingen en expliciete risicoafwegingen.

In 2027 ligt de focus op het verbreden en borgen van deze werkwijze binnen andere assetgroepen. Daarbij wordt gewerkt aan het verbeteren van assetdata, het verder inrichten van de ondersteunende systemen, het uitvoeren van conditiemetingen en risicoanalyses en het opstellen van langetermijnplannen en meerjarenonderhoudsplannen. Daarnaast worden processen, rollen, prestatie-indicatoren en rapportages verder gestandaardiseerd. Hiermee geven we verder invulling aan de beleidsambitie voor asset management en baseren we onze keuzes steeds meer op een samenhangende afweging van risico's, prestaties en kosten.

De ervaringen met Excellerator laten zien dat de combinatie van inhoudelijke expertise, begeleiding en het verbinden van verschillende betrokkenen helpt om gezamenlijk tot keuzes te komen en verbeteringen daadwerkelijk te realiseren. Ook in de volgende fase is daarom gerichte inhoudelijke

en veranderkundige ondersteuning van meerwaarde, om de samenhang tussen de verschillende ontwikkelingen te bewaken en de implementatie binnen de organisatie te ondersteunen.

Procesautomatisering

De verdere professionalisering van assetmanagement vraagt tegelijkertijd om een betrouwbare en toekomstbestendige inrichting van procesautomatisering. Procesautomatisering vervult een bedrijfskritische functie binnen Waterschap Noorderzijlvest zo bleek uit recent onderzoek hiernaar. En staat onder toenemende druk door hogere eisen op het gebied van continuïteit, cybersecurity, wet- en regelgeving en digitalisering. De huidige organisatie van procesautomatisering zal daarom versterkt worden door het toevoegen van capaciteit en het betrekken van andere disciplines, te beginnen bij technisch onderhoud en informatie en automatisering. Hierdoor wordt de strategische sturing versterkt. Dit doen we met aandacht voor virtuele architectuur en lifecyclemanagement. De komende periode gaat daarom extra aandacht uit naar assetmanagement governance, lifecyclemanagement, architectuur, eigenaarschap, cybersecurity en samenwerking. De toenemende afhankelijkheid van assetdata, monitoring, dashboards, digitale besluitvorming en geautomatiseerde procesondersteuning maakt deze ontwikkeling noodzakelijk.

OVERZICHT KAPITAALGOEDEREN KERINGEN

Objecten	Aantallen/km
Primaire keringen	69 km
Regionale keringen	486,7 km

Beleidskader

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau

De zorgplicht houdt in dat de beheerder de wettelijke taak heeft om de primaire kering aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Om die reden worden de keringen door de beheerder regelmatig geïnspecteerd om te beoordelen of de fysieke toestand van de kering nog in overeenstemming is met de eisen. In het geval de fysieke toestand van de kering door bijvoorbeeld technische veroudering of schade niet meer voldoet aan de eisen dient de beheerder de nodige onderhouds- en herstelmaatregelen te treffen. Het Kader voor de Zorgplicht heeft het karakter van een doelvoorschrift. De beheerder is zelf verantwoordelijk voor de inrichting en de uitvoering van de activiteiten van de zorgplicht en dient daar intern toezicht op te houden. De Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) houdt toezicht op de naleving van de zorgplicht voor de primaire keringen en de Provincie Groningen voor de regionale keringen. Met de Integrale veiligheidsrapportage geven we jaarlijks een integraal veiligheidsbeeld van de waterkeringen en de beheerorganisatie.

Planning van het onderhoud

Het onderhoud voeren we uit conform Onderhoudsplan primaire en regionale waterkeringen. Het primaire doel van het onderhoud van waterkeringen is dat de waterkeringen in goede staat zijn. Voor zover dit te combineren is met het primaire doel, wordt ruimte gegeven aan natuurontwikkeling, transport en recreatief medegebruik. Bij dit alles worden de bedrijfsmatige aspecten van het onderhoud (effectiviteit en efficiëntie) in het oog gehouden. De waterkeringen hebben jaarlijks cyclisch onderhoud nodig, dit onderhoud wordt door de unit Waterkering en Vaarwegbeheer in (jaar)opdracht gegeven aan de unit Onderhoud.

Onderhoudskosten

Beheersproduct onderhoud	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Onderhoud primaire waterkeringen	706	741	762	783	805	828
Onderhoud regionale en overige waterkeringen	191	196	202	207	213	219

WATERGANGEN, WATERKWANTITEITSKUNSTWERKEN EN GEMALEN

De watergangen, kunstwerken en gemalen voor waterkwantiteit vormen onze primaire assets voor het regionale waterbeheer. Met deze infrastructuur bedienen we de functies in het gebied zo goed mogelijk en proberen we situaties van zowel wateroverschot als watertekort effectief het hoofd te bieden.

Objecten	Aantallen/km
Hoofdwaterlopen	2.496 km
Gemalen	240
Stuwen	1.438

Beleidskader

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau van de watersysteem assets worden risico gestuurd onderhouden. De risicovolle kunstwerken (alle grote stuwen en gemalen, en ook de kleinere die vanuit hydraulisch functioneren een verhoogd risico kennen) worden middels een vaste frequentie geïnspecteerd en indien nodig wordt preventief onderhoud uitgevoerd. De niet risicovolle kunstwerken (voornamelijk houten damwandstuwen in kleine watergangen) worden simpelweg bij einde levensduur vervangen.

Voor de watergangen geldt eenzelfde werkwijze. Van het hoofdwatersysteem (ongeveer 2.500 km) wordt jaarlijks een hoeveelheid ingemeten om de hoeveelheid aanwezige bagger en de eventuele baggernoodzaak in beeld te krijgen. Op basis daarvan en de baggercyclus wordt de meerjarige baggerprogrammering opgesteld en indien nodig bijgestuurd. Voor de kleinere watergangen met een lager risicoprofiel wordt de baggernoodzaak op basis van de baggercyclus en signaleringen vanuit onze onderhoudsdienst vastgesteld en uitgevoerd.

Planning van het onderhoud

In de exploitatiebegroting besteden we ongeveer € 4,2 miljoen per jaar aan regulier onderhoud aan de waterlopen en kunstwerken ten behoeve van waterbeheersing. Dit doen we deels met eigen mensen en materieel en deels door uitbesteding aan derden.

Onderhoudskosten

Beheersproduct onderhoud	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Onderhoud waterlopen (excl. keringen/kaden)	2.156	2.241	2.304	2.369	2.435	2.503
Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	432	862	886	910	936	962
Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	2.001	2.035	2.092	2.151	2.211	2.273

ZUIVERINGTECHNISCHE WERKEN

Objecten	Aantallen/km
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	13
Persleidingen; in bedrijf	383 km
Persleidingen; buiten bedrijf gesteld	158 km
Gemalen	113

Beleidskader

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is gericht op risicomanagement. Op grote werken waarbij sprake is van vervanging of nieuwbouw wordt de FMECA/RCM methode toegepast. Dit is een methode om te bepalen welk type onderhoud het beste toegepast kan worden om het risico op falen te verlagen. Daarnaast is een programma opgesteld voor groot onderhoud en nieuwbouw.

Planning van het onderhoud

Voor bepaalde zuiveringstechnische werken en de rioolgemalen zijn conditiescores vastgesteld welke richting geven aan de programmering voor het planbare onderhoud en vervanging om bedrijfszekerheid te borgen. In 2027 besteden we € 5,4 miljoen aan regulier (alle rioolgemalen en rwzi's) en correctief onderhoud. Aan groot onderhoud besteden we € 1,8 miljoen.

Onderhoudskosten

Beheersproduct onderhoud	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Onderhoud transportstelsels	1.156	1.188	1.222	1.256	1.291	1.327
Onderhoud zuiveringsinstallaties	2.737	2.801	2.880	2.960	3.043	3.128
Beheer en onderhoud IBA-inrichtingen	212	217	224	230	236	243
Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	2.048	1.185	1.218	1.252	1.287	1.323

WEGEN, VAARWEGEN, HAVENS EN BIJBEHORENDE KUNSTWERKEN

Provincie Groningen heeft het beheer van alle regionale vaarwegen ondergebracht bij lagere overheden. Van de aangewezen vaarwegen is ruim 200 kilometer door de provincies aan het Waterschap Noorderzijlvest in beheer toegewezen. Het waterschap beheert alleen vaarwegen met een recreatieve functie. De provincie heeft zelf het vaarwegbeheer en nautisch beheer in formele zin, maar heeft de uitvoering van het beheer van de regionale vaarwegen overgedragen aan het waterschap. Het gaat hier om de aangewezen vaarwegen in de provinciale omgevingsverordening. Het vaarwegbeheer bestaat uit de zorg voor het vrijhouden van de vaarweg, het verwijderen van wrakken en nautisch baggeren. Ook gaat het om de aanleg en het behoud van de infrastructurele voorzieningen die nodig zijn voor de scheepvaart. Vanuit nautisch beheer wordt gezorgd voor veilig en vlot scheepvaartverkeer door middel van plaatsing van bebording. De door het waterschap gemaakte kosten voor de uitvoering van bovengenoemde taken worden door de provincie betaald in de vorm van een jaarlijkse vergoeding.

Objecten	Aantallen/km
Sluizen	26
Bruggen	86

Beleidskader

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau

In de provinciale omgevingsverordeningen is vastgelegd welke vaarwegen door het waterschap worden beheerd, en welke normen gelden voor het vaarwegprofiel.

Planning van het onderhoud

Het waterschap onderhoudt het watersysteem om ervoor te zorgen dat onder andere de afvoercapaciteit en waterkwaliteit op orde blijven. In veel gevallen lift het beheer en onderhoud voor de vaarwegfunctie mee op deze onderhoudstaken. Soms is een aanvullende inspanning nodig voor het vaarwegbeheer. In het Beheer- en Onderhoudsplan (2021) van het waterschap staat op welke wijze het waterschap het beheer en onderhoud, waaronder het baggerwerk, uitvoert.

Onderhoudskosten

Beheersproduct onderhoud	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Onderhoud vaarwegen en havens	-	-	-	-	-	-
Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	59	1.154	106	109	112	115

In 2027 worden meerdere bruggen overgedragen aan gemeenten, waarbij toekomstig onderhoud wordt overgedragen en/of afgekocht.

PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

De paragraaf bedrijfsvoering omvat ten minste: De stand van zaken van de bedrijfsvoering, de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering, informatie en beleid over financiële rechtmatigheid. Voor deze onderwerpen verwijzen wij u naar programma Organisatie en omgeving.

PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de bestuurlijke participaties van Waterschap Noorderzijlvest. Verbonden partijen zijn externe organisaties waarin we een bestuurlijk en een financieel belang hebben. De paragraaf verbonden partijen bevat ten minste de:

- Visie op en de beleidsvoornemens over verbonden partijen;
- Lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
  - Gemeenschappelijke regelingen;
  - Vennootschappen en coöperaties;
  - Stichtingen en verenigingen;
  - Overige verbonden partijen.

De bestuurlijke kaders (visie en beleid) rond verbonden partijen zijn vastgelegd in de Nota verbonden partijen, die is vastgesteld door het algemeen bestuur op 6 februari 2019. In 2021 vond een evaluatie plaats en is besloten tot ongewijzigde voortzetting van de deelname aan de huidige verbonden partijen en tot verbetering van de informatievoorzieningen over de verbonden partijen. Met het overzicht van de verbonden partijen in deze paragraaf wordt daar opvolging aan gegeven.

Naam verbonden partij: Gemeenschappelijke regeling Hunze en Aa's			
In de reglementen van Waterschap Noorderzijlvest en van Waterschap Hunze en Aa's is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meerdere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige reglementaire taakonderdelen en dat daartoe een regeling is aangegaan. Het laboratorium is in eigendom van Waterschap Hunze en Aa's. De betreffende zuiveringen en slibinstallatie zijn in eigendom van Waterschap Noorderzijlvest.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 januari 2000		
Rechtsvorm	Lichte gemeenschappelijke regeling, en dus geen apart bestuur ('Regeling zonder meer').		
Deelnemers	Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Hunze en Aa's		
Vestigingsplaats	Groningen		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	Tussen Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Noorderzijlvest wordt samengewerkt ten aanzien van een aantal benoemde activiteiten op het terrein van de afvalwaterinzameling, afvalwaterzuivering, ontwateren en verwerking van slib, laboratoriumwerkzaamheden, het sluiten van (dijk)coupures en de beheerkosten van het fonds oude leidingen. Hiertoe is een gemeenschappelijke regeling aangegaan.		
Bestuurlijk belang	In 2021 is een nieuwe verdeling van het aandeel in de zuiveringstaak en voor de laboratorium-werkzaamheden vastgesteld. Met ingang van 2022 bedraagt het aandeel van Waterschap Noorderzijlvest 58% voor de zuiveringstaken en 45% voor de laboratoriumwerkzaamheden. Daarnaast is vanaf 2022 overeengekomen dat verrekening plaats vind op basis van werkelijke kosten.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	Continuering voor de toekomst.		
Bestuurlijke bevoegdheden	Besluitvorming vindt plaats binnen het Dagelijks Bestuur (DB) van het individuele waterschap.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	Algemeen Bestuur: niet van toepassing Dagelijks Bestuur: dhr. H. Beerda		
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Afvalwaterketen en Digitale Informatie: mevr. J. Finkielsztajn		
Financiële gegevens			
Financieel belang	Ontvangst bijdrage van Waterschap Hunze en Aa's € 12,4 miljoen (afrekening 2025). Betaling bijdrage aan Waterschap Hunze en Aa's € 1,9 miljoen (afrekening 2025). Stand Fonds Oude Leidingen: € 6,2 miljoen (31-12-2025).		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2025	n.v.t.		
2024	n.v.t.		
Mutatie	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 miljoen)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Noordelijk Belastingkantoor (NBK)			
Het Noordelijk Belastingkantoor is een samenwerking op het gebied van belastingen in de drie noordelijke provincies.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 januari 2018		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie		
Deelnemers	Waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân en de gemeenten Groningen en Eemsdelta en Noordenveld		
Vestigingsplaats	Haren, Raadhuisplein 10		
Overgedragen bevoegdheden	Heffing en invordering van watersysteemheffing, verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing.		
Openbaar belang	Behartiging van belangen op gebied van heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.		
Bestuurlijk belang	Het procentuele aandeel van Waterschap Noorderzijlvest in 2023 van het Noordelijk Belastingkantoor bedraagt 13,5%. Iedere deelnemer heeft 1 stem in het bestuur. Het bestuur bestaat uit vier personen waarvan 1 uit Waterschap Noorderzijlvest.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	Eén van de doelstellingen die ten grondslag ligt aan de oprichting van deze gemeenschappelijke regeling, betreft het verlagen van de perceptiekosten van de heffing en invordering van de waterschapslasten. Daarnaast is het borgen van de continuïteit en het verbeteren van de kwaliteit een belangrijk uitgangspunt. Dit alles is mogelijk door bundeling van kennis, kwaliteit en kwantiteit van de deelnemers. De strategie voor de langere termijn is om uit te groeien tot een belastingkantoor voor alle lokale overheden.		
Bestuurlijke bevoegdheden	De algemene regels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als verbonden partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De ontwerpbegroting is de basis voor een deelnemer voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur van Waterschap Noorderzijlvest dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	Algemeen Bestuur: niet van toepassing Dagelijks Bestuur: dhr. B. Wiersema		
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Afvalwaterketen en Digitale Informatie: mevr. J. Finkielsztajn		
Financiële gegevens			
Financieel belang			
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2025	n.v.t.		
2024	n.v.t.		
n.v.t.	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	€ 0,0 miljoen	€ 5,4 miljoen	€ 0,0 miljoen
2024	€ 0,0 miljoen	€ 5,6 miljoen	€ 0,0 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)			
Het Waterschapshuis is opgericht om op het gebied van Informatie- en Communicatietechnologie producten te ontwikkelen die voorzien in een brede gezamenlijke behoefte, waarmee samenwerking wordt beoogd tussen waterschappen en andere overheden. Onder regie van HWH spannen de waterschappen zich in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening voor en naar burgers en bedrijven te verbeteren en om daarin een kostenbesparing op de ICT uitgaven te bewerkstelligen.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 juli 2010		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Deelnemers	Waterschap Noorderzijlvest en alle andere waterschappen in Nederland		
Vestigingsplaats	Amersfoort (Stationsplein)		
Overgedragen bevoegdheden	De bevoegdheden zijn geregeld in artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling. Lid 1: Aan het bestuur van HWH worden geen publiekrechtelijke bevoegdheden van de deelnemers overgedragen. Lid 2: Het bestuur van HWH is bevoegd tot regeling en bestuur ter behartiging van die taken die HWH in de regeling zijn opgedragen.		
Openbaar belang	Het is een expertinstituut en serviceorganisatie voor waterschappen. Doel is het in opdracht van deelnemers en eventueel derden realiseren van renderende samenwerking op informatie- en bedrijfsprocessen en daarmee behartiging van behoeften van algemeen belang van de watersector (artikel 3 van de GR).		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er waterschappen aan de regeling deelnemen. Namens Waterschap Noorderzijlvest heeft dhr. B. Wiersema zitting in het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit een voorzitter, secretaris-directeur en vier andere door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen leden. Ieder lid heeft 1 stem. Alle waterschappen die aan het Waterschapshuis deelnemen, zijn als eigenaar verantwoordelijk voor de instandhouding van het Waterschapshuis. Alleen de waterschappen die ook aan een bepaald programma of project deelnemen dragen als opdrachtgever de kosten en risico's van dat programma of project.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	Het Waterschapshuis bevordert dat waterschappen samenwerken aan het datagedreven waterschap van de toekomst om gezamenlijk voordeel te behalen. Wij vervullen de wensen van waterschappen, inventariseren of er samenwerking mogelijk is en vinden oplossingen voor problemen. Binnen het Waterschapshuis werken waterschappen en partners in verschillende samenstellingen aan (digitale) vernieuwingen en oplossingen waar vanuit de waterschappen behoefte aan is.		
Bestuurlijke bevoegdheden	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als verbonden partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De ontwerpbegroting is de basis voor een deelnemer voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur van Waterschap Noorderzijlvest dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	Algemeen Bestuur: niet van toepassing Dagelijks Bestuur: dhr. B. Wiersema		
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Afvalwaterketen en Digitale Informatie: mevr. J. Finkielsztajn		
Financiële gegevens			
Financieel belang			
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
n.v.t.	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	€ 0,0 miljoen	€ 24,9 miljoen	-/- € 0,4 miljoen
2024	€ 0,0 miljoen	€ 15,1 miljoen	-/- € 0,7 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)			
De Nederlandse Waterschapsbank is opgericht om zorg te dragen voor een goede financiële dienstverlening aan de overheidssector. De bank financiert waterschappen, gemeenten en provincie en vertrekt kredieten aan instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg en onderwijs.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	5 mei 1954		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (N.V.)		
Deelnemers	Waterschap Noorderzijlvest en alle overige waterschappen in Nederland		
Vestigingsplaats	Den Haag (Rooseveltplantsoen)		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, kredietverlening en consultancy. Hoofdoelstelling is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector.		
Bestuurlijk belang	Het Waterschap Noorderzijlvest bezit circa 2% van de aandelen (1 januari 2023).		
Doelstellingen / ontwikkelingen	Hoofddoelstelling is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector.		
Bestuurlijke bevoegdheden	De algemene spelregels en bevoegdheden van de NV zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is uitgewerkt in statuten van de NV.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AvA: dhr. B. Wiersema RvC: geen		
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Afvalwaterketen en Digitale Informatie: mevr. J. Finkielsztajn		
Financiële gegevens			
Financieel belang	- 1.107 aandelen A à € 115,- nominaal en volgestort - 170 aandelen B à € 460,- nominaal, waarop 25% gestort		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2025	€ 0,154 miljoen		
2024	€ 0,154 miljoen		
Mutatie	geen		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	€ 2.157 miljoen	€ 70.711 miljoen	€ 113 miljoen
2024	€ 2.094 miljoen	€ 76.347 miljoen	€ 94 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)			
STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1971 (voorheen STORA)		
Rechtsvorm	Stichting		
Deelnemers	Waterschappen en provincies (via IPO)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	Het (doen) verrichten van toegepast onderzoek ten dienste van instellingen belast met het beheer van watersystemen en waterketen, evenals het vergaren en verankeren van deze kennis bij de deelnemers.		
Bestuurlijk belang	Er is geen rechtstreeks bestuurlijk belang. Strikt genomen is de STOWA daardoor geen verbonden partij. Er zit slechts een klein aantal waterschapbestuurders in het stichtingsbestuur, maar zij zitten daar namens de andere waterschappen. Het bestuurlijk belang wordt dus indirect uitgeoefend via de andere waterschappen die in het bestuur zitten. De organisatie is opgenomen in dit overzicht, aangezien er wel een financieel belang is. Vanaf 1-12-2019 maakt de portefeuillehouder bedrijfsvoering, de heer Luitjens, van Noorderzijlvest onderdeel uit van het bestuur van de stichting.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	STOWA heeft als hoofddoelstelling: Het samen met de regionale waterbeheerders definiëren van hun kennisbehoeften en kennisleemten op het gebied van het waterbeheer en het voor én met deze beheerders ontwikkelen, bijeenbrengen, beschikbaar maken, delen, verankeren en implementeren van die kennis. In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie.		
Bestuurlijke bevoegdheden	De algemene spelregels en bevoegdheden van de stichting zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is uitgewerkt in statuten van de stichting.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging			
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Watersystemen en Waterveiligheid: dhr. L. van Rosmalen		
Financiële gegevens			
Financieel belang	In 2023 ontving STOWA een bedrag van € 9,8 miljoen van de deelnemers in STOWA: de waterschappen en provincies. Daarnaast werd – in concrete projecten – nog € 13,5 miljoen bijgedragen door ministeries, waterbedrijven, provincies en waterschappen.		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2025	n.v.t.		
2024	n.v.t.		
Mutatie	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	€ 11,4 miljoen	€ 9,2 miljoen	€ 1,6 miljoen
2024	€ 9,8 miljoen	€ 8,4 miljoen	€ 1,7 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Gemeenschappelijke regeling Perspectief Groningen en Noord-Drenthe (Nij Begun)	
De Gemeenschappelijke Regeling Perspectief Groningen en Noord-Drenthe betreft een openbaar lichaam op grond van de Wgr dat uitvoering geeft aan de Economische Agenda uit Nij Begun. Doel is het versterken van de brede welvaart in Groningen en Noord-Drenthe tot ten minste het landelijk gemiddelde in 2055. Waterschap Noorderzijlvest neemt via de dijkgraaf deel aan het Algemeen Bestuur en heeft daarmee bestuurlijke invloed. De GR is bevoegd tot het vaststellen van uitvoeringsplannen, subsidieregelingen en investeringsbesluiten. De uitvoering wordt gefinancierd vanuit Rijksmiddelen. Voor deelnemers is geen reguliere bijdrage voorzien.	
Algemene gegevens	
Ingangsdatum	30 juni 2026
Rechtsvorm	Openbaar lichaam
Deelnemers	Provincie Groningen, gemeenten Groningen, Eemsdelta, Het Hogeland, Oldambt, Midden-Groningen, Westerkwartier, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerwolde, Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld en waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest
Vestigingsplaats	Groningen
Overgedragen bevoegdheden	De deelnemers hebben bevoegdheden overgedragen ten behoeve van de uitvoering van de Economische Agenda. Het openbaar lichaam is bevoegd tot: - Het opstellen en vaststellen van meerjarige uitvoeringsplannen en jaarplannen; - Het doen van investeringen ter uitvoering van de Economische Agenda; - Het vaststellen van subsidieregelingen; - Het oprichten van en deelnemen in stichtingen, verenigingen, coöperaties en vennootschappen; - Het verstrekken en verdelen van middelen voor de uitvoering van de Economische Agenda.
Openbaar belang	Het openbaar belang is het versterken van de brede welvaart in Groningen en Noord-Drenthe. De regeling is ingesteld om economisch perspectief te bieden aan de regio en ervoor te zorgen dat de brede welvaart uiterlijk in 2055 ten minste op het landelijke gemiddelde ligt. Dit vloeit voort uit de kabinetsreactie 'Nij Begun'.
Bestuurlijk belang	Waterschap Noorderzijlvest is deelnemer aan de regeling. De dijkgraaf heeft zitting in het Algemeen Bestuur van het openbaar lichaam. Het waterschap heeft daarmee stemrecht en bestuurlijke invloed op de besluitvorming. Daarnaast is vertegenwoordiging vanuit de waterschappen voorzien in de adviescommissie Economie. Noorderzijlvest participeert in de economische agenda.
Doelstellingen / ontwikkelingen	De Gemeenschappelijke Regeling voert de Economische Agenda uit, gericht op: - Toekomstbestendige economie in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving; - Versterking van verdienvermogen en ondernemerschap; - Ontwikkelen, benutten en behouden van talent; - Verzilveren van kennis uit de regio; - Versterken van regionaal zelfbewustzijn en imago. Voor 2027 zal naar verwachting de verdere uitwerking plaatsvinden via uitvoeringsprogramma's, meerjarige uitvoeringsplannen en jaarplannen, inclusief investeringsprogramma's en subsidieregelingen.
Bestuurlijke bevoegdheden	Het Algemeen Bestuur stelt het uitvoeringsprogramma regio, meerjarige uitvoeringsplannen en jaarplannen vast; besluit over investeringen en subsidieregelingen en kan privaatrechtelijke rechtspersonen oprichten of daarin deelnemen. Het Dagelijks Bestuur voert de plannen uit; verstrekt opdrachten en mandaten; benoemt bestuursleden van de aan de GR gekoppelde stichting en verzorgt de organisatorische en financiële uitvoering.
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	Lid namens Algemeen Bestuur: dhr. R. van der Schaaf Lid namens Dagelijks Bestuur: dhr. R. van der Schaaf
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Watersystemen en Waterveiligheid: dhr. L. van Rosmalen
VERVOLG OP VOLGENDE PAGINA	

VERVOLG - Gemeenschappelijke regeling Perspectief Groningen en Noord-Drenthe (Nij Begun)			
Financiële gegevens			
Financieel belang	Voor de deelnemers geldt geen reguliere deelnemersbijdrage. De uitvoering van de Economische Agenda wordt gefinancierd met Rijksmiddelen die via een aangewezen kassier aan het openbaar lichaam worden overgemaakt. Voor Noorderzijlvest is daarom geen structurele bijdrage voorzien. Wel bestaat er een bestuurlijk en financieel belang doordat het openbaar lichaam publieke middelen beheert en deelnemers gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de regeling.		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2026	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2026	-	-	-
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Stichting De Groninger Poldermolen (SDGP)			
Stichting De Groninger Poldermolens is juridisch eigenaar van 17 poldermolens en 1 korenmolen. De molens staan (merendeels) in het beheergebied van Waterschap Noorderzijlvest, gevestigd te Groningen. Stichting De Groninger Poldermolens beschouwt zich als beheerder van het erfgoed (poldermolens) van Waterschap Noorderzijlvest.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	29 oktober 2015		
Rechtsvorm	Stichting		
Deelnemers	Waterschap Noorderzijlvest, Het Rijk, Provincie Groningen, diverse gemeentes en donateurs		
Vestigingsplaats	Groningen		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	Het in stand en in werkende staat houden van de molens door onderhoud en restauratie, door ze als maalwerktuig ter beschikking te stellen aan vrijwillige molenaars (draai- en maalvaardig houden) en aan molenaars in opleiding en door ze open te stellen voor het publiek. Een aantal molens hebben een directe functie ten behoeve van het in stand houden van de waterpeilen en vormen onderdeel van het peilbeheer van het Waterschap Noorderzijlvest. Een aantal andere molens hebben een ondersteunende functie in het peilbeheer.		
Bestuurlijk belang	Er is geen rechtstreeks bestuurlijk belang. Wel is er in vorm van een jaarlijkse bijdrage aan de stichting een financieel belang.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	De stichting heeft als bijzondere doelstelling om de 18 molens zo goed mogelijk te beheren als cultureel erfgoed zodat ze onderdeel blijven van het landschap en de geschiedenis.		
Bestuurlijke bevoegdheden	De algemene spelregels en bevoegdheden van de stichting zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is uitgewerkt in statuten van de stichting.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	Lid namens Algemeen Bestuur: mevr. S. Hilhorst Lid namens Dagelijks Bestuur: dhr. B. Wiersema		
Ambtelijke contactpersoon	Directeur Watersystemen en Waterveiligheid: dhr. L. van Rosmalen		
Financiële gegevens			
Financieel belang	Bijdrage in 2025: € 161.154,-		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2024	n.v.t.		
2023	n.v.t.		
Mutatie	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2024	€ 0,3 miljoen	€ 0,2 miljoen	€ 0,0 miljoen
2023	€ 0,3 miljoen	€ 0,1 miljoen	€ 0,1 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Vereniging Werken voor Waterschappen (VWvW)			
Eind 2018 is de Vereniging Werken voor Waterschappen (VWvW) opgericht, omdat vanaf 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren van kracht is. De VWvW onderhandelt voor een CAO namens de waterschappen.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	27 november 2018		
Rechtsvorm	Vereniging		
Deelnemers	21 waterschappen en 15 aan de waterschappen gelieerde organisaties		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	De VWvW behartigt het werkgeversbelang van de gemeenschappelijke sociale en sociaaleconomische belangen van de leden van de vereniging die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen.		
Bestuurlijk belang	2019 t/m 2020: 2 stemmen in de ledenvergadering (+/- 3% van totaal). In oktober van ieder oneven jaar worden op basis van de meest recente HR-monitor (aantal medewerkers) het aantal stemmen van ieder lid in de ledenvergadering vastgesteld.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	Werken aan moderne werknemersvoorwaarden (CAO) voor waterschappen en gelieerde organisaties en neemt daarmee de werkgeverstaken over van de Unie van Waterschappen.		
Bestuurlijke bevoegdheden	De algemene spelregels en bevoegdheden van de stichting zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is uitgewerkt in statuten van de vereniging.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	LV: Dijkgraaf (dhr. R van der Schaaf) DB: N.v.t.		
Ambtelijke contactpersoon	Secretaris Directeur: dhr. B. Tammes		
Financiële gegevens			
Financieel belang	De leden van de vereniging zijn per verenigingsjaar een contributie verschuldigd.		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2025	n.v.t.		
2024	n.v.t.		
Mutatie	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	€ 0,1 miljoen	€ 0,03 miljoen	€ 0,01 miljoen
2024	€ 0,1 miljoen	€ 0,05 miljoen	-/- € 0,03 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

Naam verbonden partij: Unie van Waterschappen			
De Unie van Waterschappen is de vereniging van de 21 Nederlandse waterschappen. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor het beheer van waterkeringen, het regionale waterbeheer en het zuiveren van afvalwater. De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt hun belangen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	19 november 1927		
Rechtsvorm	Vereniging		
Deelnemers	Alle 21 waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de Waterschappen en zorgt voor kennis en ervaringsuitwisseling tussen de waterschappen.		
Bestuurlijk belang	Als koepelorganisatie worden door de Unie van Waterschappen de belangen van ons Waterschap behartigd bij de rijksoverheid en in Europa waardoor wij zowel nationaal als internationaal een stevige bestuurslaag vormen.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de stichting zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is uitgewerkt in statuten van de stichting.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	LV: Dijkgraaf (dhr. R. van der Schaaf) DB: N.v.t.		
Ambtelijke contactpersoon	Secretaris Directeur: dhr. B. Tammes		
Financiële gegevens			
Financieel belang	Contributie 2024: € 464.343 Bijdragen: € 116.450,45		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2025	n.v.t.		
2024	n.v.t.		
Mutatie	n.v.t.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2025	€ 2,9 miljoen	€ 25,0 miljoen	€ 0,3 miljoen
2024	€ 2,6 miljoen	€ 24,0 miljoen	€ 0,4 miljoen
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP			
Beschrijving risico's NZV	De financiële risico's van de verbonden partij zijn ingeschat als beperkt.		

PARAGRAAF OPENBAARHEID

De wet open overheid (Woo) verplicht een bestuursorgaan tot openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting en de verantwoording aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2027 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding. Dit betreft zowel reguliere activiteiten die uit de standaard budgetten worden bekostigd als activiteiten die worden bekostigd vanuit de middelen die door de Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties beschikbaar zijn gesteld voor de implementatie de uitvoering van de Woo.

1. Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten (Artikel 3.3 Woo)

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die het waterschap onderneemt om informatie uit eigen beweging openbaar te maken voor de samenleving. In 2027 gaan we hiervoor de volgende activiteiten uitvoeren:

- Actief openbaar maken van documenten uit de informatie categorieën. Het waterschap volgt hierbij de planning van de sector.
- De aansluiting van het publicatieplatform op de landelijke publicatievoorziening zodra deze beschikbaar is.
- Alert blijven op de processen zodat actieve openbaarmaking geborgd blijft in de uitvoering.
- Monitoring kwaliteitsbewaking van de al geïmplementeerde categorieën.

2. De inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking voor andere documenten dan de verplichte categorieën (Artikel 3.1 Woo)

We richten ons in 2027 op het verder voldoen aan de Woo. Daarbij sluiten we aan op het tempo dat met de sector is bepaald. Parallel daaraan stellen we een plan op voor de volgende fase dat richting geeft aan de vervolgstappen die Noorderzijlvest gaat zetten bij realiseren van de doelen op het gebied van openheid en transparantie. Dit is het vertrekpunt voor verdere maatregelen die invulling geven aan de inspanningsverplichting.

3. Passieve openbaarmaking - openbaarmaking op verzoek (Artikel 4 Woo)

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek uit de samenleving. We houden daarbij rekening met de toepasselijke uitzonderingsgronden op basis waarvan openbaarmaking van sommige informatie achterwege blijft, zoals persoonsgegevens. Daarnaast houden wij aandacht voor een evenwichtige verhouding tussen hetgeen door een verzoeker wordt gevraagd en de inspanning die de behandeling daarvan van de organisatie vraagt. In 2027 blijven wij aandacht houden voor de kwaliteit van de afgehandelde Woo-verzoeken.

4. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (Artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Het Woo-team bestaat uit een coördinator, contactpersoon en ondersteuner. Met de inzet van het Woo-team gaat het waterschap de uitvoering van de Woo in 2027 verder ontwikkelen en borgen.

5. De informatiehuishouding (Hoofdstuk 6 Woo)

De aandachtspunten waar op basis van de Woo aan gewerkt moet worden vereisen van het waterschap dat processen opnieuw worden ingericht en dat informatie efficiënter en effectiever toegankelijk wordt gemaakt, zowel binnen als buiten het waterschap. Dit gaat soms om ingrijpende en complexe organisatieveranderingen. De Woo is geen 'ding' van alleen juristen of communicatieadviseurs. De Woo gaat over de 'makers van informatie' in inhoudelijke teams en over processen in teams die informatie beheren en verwerken.

Voor de verbetering van de informatiehuishouding gaan we in 2027 de volgende activiteiten uitvoeren:

- *Verbeteren van duurzame toegankelijkheid*
  Het goed opslaan van informatie is essentieel voor de openbaarmaking ervan. In 2027 gaan we door met investeren in het goed opslaan van informatie uit de verschillende processen en systemen. Ook zal in 2027 het verbeteren van de duurzame toegankelijkheid van documenten rondom interne samenwerking en projecten doorgaan. We implementeren dan de nieuwe Archiefwet en een nieuwe selectielijst van de waterschappen.

- *Inrichten van systemen en processen*
  We actualiseren werkafspraken op het gebied van de informatiehuishouding in systemen en processen. De borging van duurzame toegankelijkheid en openbaarmaking nemen we mee in het verder verbeteren van de inrichting van het nieuwe zaaksysteem dat in 2025 is ingevoerd. Verder zijn we in 2026 gestart met het opnieuw inrichten van het samenwerken rond documenten in de kantooromgeving. Dit project loopt door in 2027 en wordt dan afgerond.

- *Uitvoeren van kwaliteitszorg*
  In 2026 zijn we gestart met de implementatie van het Kwaliteitszorgsysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO). Dit project loopt door in 2027 en wordt dan afgerond.

- *Gezamenlijk realiseren van de veranderopgave*
  We nemen medewerkers mee in de bovenstaande veranderopgave. We organiseren begeleiding bij het samenwerken rondom documenten, ondersteuning bij het zaakgericht werken met het nieuwe zaaksysteem. Verder willen wij de kennis van de Woo vergroten met de inzet van diverse kennisproducten.

6. Overige

Ook in 2027 dragen we in diverse gremia, in samenwerking met andere decentrale overheden, actief bij aan de implementatie en uitvoering van de wet open overheid.

BIJLAGEN BEGROTING 2027-2031

BIJLAGE 1: INVESTERINGSPLANNING 2027-2031

De volgende richtlijn is gehanteerd om te bepalen of een project als A-krediet classificeert, het betreft:

- Opstartkrediet voor onderzoeksfase (geen substantiële kredieten);
- Onderhoud volgens vastgesteld beleid, reguliere werk, primaire taak uitvoeren;
- Jaarlijks terugkomende investeringen (o.a. tractie, bijdrage HWBP);
- De krediet aanvraag voor komend begrotingsjaar is een ophoging van een eerder verstrekt krediet.

In aanvulling op het kredietoverzicht is een korte beschrijving van de A-projecten toegevoegd, zodat de indeling in catagorie A of B beter inzichtelijk is. De kredietaanvragen die met een B zijn aangegeven, staan in de overzichten ten behoeve van het meerjarenbeeld. Voor deze projecten geldt dat hier nog een apart bestuursvoorstel voor volgt in het lopende of komende begrotingsjaar. Hier liggen vaak nog keuzes of afwegingen voor besluitvorming. De C-kredieten zijn (meerjarige) kredieten die al eerder via besluitvorming zijn toegekend. Voor de A-kredieten geldt dat gelijktijdig met het jaarplan alleen jaarschijf 2027 wordt vastgesteld. De bedragen voor de periode 2028-2031 zijn indicatief en worden niet vastgesteld in het jaarplan 2027.

Programma en cluster	Status krediet (A/B/C)	Reeds verstrekt krediet	Toekenning bij vast-stelling JP	Verstrekt kre-diet na vast-stelling JP	Bruto besteding 2027	Bijdrage voor 2027	Netto besteding 2027	Bruto besteding 2028	Bruto besteding 2029	Bruto besteding 2030	Bruto besteding 2031
Programma 1: Veilig leven met water											
HWBP											
Bijdr. Hoogwaterbeschermingsprogramma	A	-	3.000	3.000	3.000	-	3.000	3.500	3.700	3.900	4.500
Meegroeidijk (BONSAI)	C	1.630	-	1.630	500	429	71	121	-	-	-
nHWBP project Delfzijl-Eemshaven	C	130.929	-	130.929	45	-	45	45	45	23	-
nHWBP project Lauwersmeerdijk	C	190.652	-	190.652	450	405	45	-	-	-	-
Veldmetingen	C	10.986	-	10.986	550	550	-	550	550	550	-
Integrale verkenning Ommelanderzeedijk (6-6)	B	-	-	-	-	-	-	2.000	2.500	2.500	2.000
Dijkversterking Eemshaven	B	-	-	-	-	-	-	300	1.000	8.000	8.000
Totaal HWBP		**334.197**	**3.000**	**337.197**	**4.545**	**1.384**	**3.161**	**6.516**	**7.795**	**14.973**	**14.500**
Beheer											
Watersysteemtoetsing	A	400	300	700	100	-	100	100	-	-	-
TBL Toekomstbestendig Lauwersmeergebied	C	3.295	-	3.295	900	850	50	800	500	-	-
Totaal Beheer		**3.695**	**300**	**3.995**	**1.000**	**850**	**150**	**900**	**500**	**-**	**-**
Beleid											
Zorgplicht review primaire keringen	C	500	-	500	50	-	50	75	75	75	75
Wettelijke beoordeling primaire waterkeringen 2e ronde LBO2	C	1.500	-	1.500	150	-	150	350	275	175	-
Totaal Beleid		**2.000**	**-**	**2.000**	**200**	**-**	**200**	**425**	**350**	**250**	**75**
Regionaal											
Toetsing regionale keringen (3e ronde)	B	-	-	-	50	-	50	150	50	-	-
Kadeverbetering NZ Groevesluis-Woldbrug incl. overkluizingen K&L	C	1.747	-	1.747	350	-	350	-	-	-	-
Realisatie opgave 2e toetsronde regionale keringen (incl. Inliggende kunstwerken)	B	-	-	-	-	-	-	1.667	1.667	1.667	-
Totaal Regionaal		**1.747**	**-**	**1.747**	**400**	**-**	**400**	**1.817**	**1.717**	**1.667**	**-**
Totaal Programma 1		**341.639**	**3.300**	**344.739**	**6.145**	**2.234**	**3.911**	**9.658**	**10.362**	**16.889**	**14.575**

Programma en cluster	Status krediet (A/B/C)	Reeds verstrekt krediet	Toekenning bij vast-stelling JP	Verstrekt kre-diet na vast-stelling JP	Bruto besteding 2027	Bijdrage voor 2027	Netto besteding 2027	Bruto besteding 2028	Bruto besteding 2029	Bruto besteding 2030	Bruto besteding 2031
Programma 2: Voldoende en gezond water											
Beheer en onderhoud											
Tractie 2027	A	-	800	800	800	-	800	800	800	800	800
Renovatie en uitbreiding werkplaats Onderdendam	C	723	-	723	350	-	350	1.550	5.300	3.000	-
Actualisatie onderhoudslegger	C	933	-	933	60	-	60	-	-	-	-
Groot onderhoud WSWV	C	5.500	-	5.500	1.250	-	1.250	1.250	950	-	-
Investeringen Waterakkoord Drenthe	B	-	-	-	-	-	-	320	600	630	280
Totaal Beheer en onderhoud		**7.155**	**800**	**7.955**	**2.460**	**-**	**2.460**	**3.920**	**7.650**	**4.430**	**1.080**
Beleid en strategie											
Vermindering Landbouw Emissies (bijdrage NZV aan DAW)	C	5.853	-	5.853	452	-	452	-	-	-	-
Programmatische aanpak water vasthouden	C	100	-	100	50	-	50	50	-	-	-
Zoetwaterstrategie	A	150	50	200	50	-	50	-	-	-	-
Uitvoeringsprogramma Strategie Schoon en Gezond Water	A	225	125	350	125	-	125	125	125	125	125
Waterbeheerprogramma 2028-2033 WBP	A	170	75	245	75	-	75	-	-	-	-
Zoet op Zout Lauwersmeer	A	75	100	175	100	-	100	-	-	-	-
Boeren, Bodem en Water - DAW Impuls	C	904	-	904	400	400	-	-	-	-	-
Ontwikkelagenda Water en Bodem Sturend	A	100	150	250	150	-	150	150	150	150	-
Programma tegengaan verdroging zandgronden	B	628	-	628	220	220	-	-	-	-	-
Totaal Beleid en strategie		**8.205**	**500**	**8.705**	**1.622**	**620**	**1002**	**325**	**275**	**275**	**125**
Civieltechnisch werken											
Groot onderhoud bruggen	C	9.218	-	9.218	540	-	540	-	-	-	-
Watererfgoed	C	1.960	-	1.960	1.040	-	1.040	-	-	180	-
Onderhoud Cleveringsluizen 2022	C	2.521	-	2.521	1.225	613	613	980	-	-	-
Onderhoud Cleveringsluizen 2022 (2029-2031) (N)	B	-	-	-	-	-	-	-	1.630	1.685	1.740
Onderhoud Cleveringsluizen 2022 (Pagode Lauwersoog)	C	224	-	224	115	78	38	-	-	-	-
Overdr. bruggen -> gemeenten met 'bruids-schat' voor toekomstig beheer en onderhoud	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	692
Totaal Civieltechnisch werken		**13.923**	**-**	**13.923**	**2.920**	**690**	**2.230**	**980**	**1.630**	**1.865**	**2.432**
De Onlanden											
Optimalisatie Onlanden (realisatie)	C	22.603	-	22.603	8.035	1.200	6.835	1.805	-	-	-
Totaal De Onlanden		**22.603**	**-**	**22.603**	**8.035**	**1.200**	**6.835**	**1.805**	**-**	**-**	**-**
Gemalen											
Meerjarenaanpak gemalen, stuwen en inlaten	B	150	-	150	500	-	500	2.700	4.000	4.000	4.000
Waterstructuurplan Westrand	B	1.112	-	1.112	450	-	450	1.976	-	-	-
Totaal Gemalen		**1.262**	**-**	**1.262**	**950**	**-**	**950**	**4.676**	**4.000**	**4.000**	**4.000**
KRW											
Beekdalontwikkeling Peizerdiep (voor-heen Project Zaagblad en Stenhorsten)	C	3.448	-	3.448	2.500	830	1.670	50	-	-	-
Beekdalontwikkeling Peizerdiep - fase 2 (N)	B	-	-	-	125	-	125	250	250	2.750	2.625
KRW baggeren Boterdiep (N)	B	-	-	-	2.000	-	2.000	2.235	-	-	-
KRW opgave Grote Masloot (N)	B	-	-	-	250	-	250	400	400	750	750
KRW maatregelen Eelderdiep	C	2.932	-	2.932	1.390	1.189	201	-	-	-	-
KRW NVO's fase 3V	C	4.757	-	4.757	2.000	408	1.592	-	-	-	-
Vervolg KRW SGBP 4 en 5	A	-	50	50	50	-	50	50	50	50	50
Totaal KRW		**11.137**	**50**	**11.187**	**8.315**	**2.427**	**5.888**	**2.985**	**700**	**3.550**	**3.425**
LKM											
Gebiedsaanpak Leekstermeer (KRW + NBW + Berging + NNN) (N)	B	-	-	-	250	-	250	400	450	450	1.500
Totaal LKM		**-**	**-**	**-**	**250**	**-**	**250**	**400**	**450**	**450**	**1.500**

Programma en cluster	Status krediet (A/B/C)	Reeds verstrekt krediet	Toekenning bij vast-stelling JP	Verstrekt kre-diet na vast-stelling JP	Bruto besteding 2027	Bijdrage voor 2027	Netto besteding 2027	Bruto besteding 2028	Bruto besteding 2029	Bruto besteding 2030	Bruto besteding 2031
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp											
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	C	60.858	-	60.858	500	-	500	-	-	-	-
Totaal Nieuwe Waterwerken Zoutkamp		**60.858**	**-**	**60.858**	**500**	**-**	**500**	**-**	**-**	**-**	**-**
Oevers en baggeren											
Uitvoering oeververdedigingen	B	6.021	-	6.021	752	-	752	752	752	752	752
Watersysteemmaatregelen Pieterburenstertocht	C	671	-	671	530	-	530	-	-	-	-
Totaal Oevers en baggeren		**6.692**	**-**	**6.692**	**1.282**	**-**	**1.282**	**752**	**752**	**752**	**752**
Overig											
Zonnepark Spijksterpompen	C	1.374	-	1.374	250	-	250	-	-	-	-
Totaal Overig		**1.374**	**-**	**1.374**	**250**	**-**	**250**	**-**	**-**	**-**	**-**
Paterswoldsemeer											
Verbeterlocatie Kwelsloten Hoornsedijk	C	1.622	-	1.622	140	-	140	140	-	-	-
Totaal Paterswoldsemeer		**1.622**	**-**	**1.622**	**140**	**-**	**140**	**140**	**-**	**-**	**-**
Peilbesluiten											
Peilbesluiten Garmerwolde-Rottegat, Fivelingo en Spijksterpompen	C	7.047	-	7.047	3.200	600	2.600	-	-	-	-
Doorlopen peilbesluitprocedures (niet bodemdalingsgebieden)	A	-	200	200	200	-	200	233	233	233	233
Uitvoeringsprogramma peilbesluiten	B	6.440	-	6.440	-	-	-	500	1.000	1.000	1.000
Totaal Peilbesluiten		**13.487**	**200**	**13.687**	**3.400**	**600**	**2.800**	**733**	**1.233**	**1.233**	**1.233**
ZWK											
ZWK Dwarsdiep	C	12.344	-	12.344	2.632	-	2.632	-	-	-	-
ZWK Dwarsdiep(N) - beekdalherstel Dwarsdiep	B	-	-	-	5.250	-	5.250	10.500	5.250	-	-
ZWK overige deelgebieden	C	100	-	100	30	-	30	-	-	-	-
Totaal ZWK		**12.444**	**-**	**12.444**	**7.912**	**-**	**7.912**	**10.500**	**5.250**	**-**	**-**
Totaal Programma 2		**160.761**	**1.550**	**162.311**	**38.036**	**5.537**	**32.499**	**27.216**	**21.940**	**16.555**	**14.547**

Programma en cluster	Status krediet (A/B/C)	Reeds verstrekt krediet	Toekenning bij vast-stelling JP	Verstrekt kre-diet na vast-stelling JP	Bruto besteding 2027	Bijdrage voor 2027	Netto besteding 2027	Bruto besteding 2028	Bruto besteding 2029	Bruto besteding 2030	Bruto besteding 2031
Programma 3: Gezuiverd water											
Garmerwolde											
Maatregelen RWZI Garmerwolde 2030-2050	C	6.650	-	6.650	2.000	500	1.500	22.000	20.000	8.500	8.500
Persleiding Damsterdiep (Groningen-Garmerwolde)	C	4.300	-	4.300	700	-	700	700	2.967	2.967	2.967
Totaal Garmerwolde		**10.950**	**-**	**10.950**	**2.700**	**500**	**2.200**	**22.700**	**22.967**	**11.467**	**11.467**
AWK											
Rendementsverbeterende werkzaamheden AWK Leek	B	350	-	350	5.000	-	5.000	5.000	5.000	5.000	-
Totaal AWK		**350**	**-**	**350**	**5.000**	**-**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**-**
Beheer											
Renovatie rioolgemalen fase 5 vanaf 2024	C	3.000	-	3.000	250	-	250	1.000	1.000	-	-
Revisie en vervanging leidingen	B	2.345	-	2.345	3.250	-	3.250	1.500	1.600	1.500	1.750
Vervanging inlaatwerk Garmerwolde	B	-	-	-	1.500	-	1.500	-	-	-	-
Vervanging chemicaliëntanks verschei-dene RWZI's	A	-	833	833	833	-	833	833	833	-	-
Gashouder Garmerwolde	A	-	800	800	800	-	800	-	-	-	-
Totaal Beheer		**5.345**	**1.633**	**6.978**	**6.633**	**-**	**6.633**	**3.333**	**3.433**	**1.500**	**1.750**
Beleid											
Meetapparatuur lachgas en methaangas	A	805	341	1.147	341	71	271	1	-	-	-
Klimaat en energieneutraal - voorverk-enning	A	185	170	355	170	-	170	125	125	-	-
Routekaart zuiveringskring Hogeland en Westerkwartier	C	350	-	350	50	-	50	-	-	-	-
Totaal Beleid		**1.340**	**511**	**1.852**	**561**	**71**	**491**	**126**	**125**	**-**	**-**
Totaal Programma 3		**17.985**	**2.144**	**20.130**	**14.894**	**571**	**14.324**	**31.159**	**31.525**	**17.967**	**13.217**

Programma en cluster	Status krediet (A/B/C)	Reeds verstrekt krediet	Toekenning bij vast-stelling JP	Verstrekt kre-diet na vast-stelling JP	Bruto besteding 2027	Bijdrage voor 2027	Netto besteding 2027	Bruto besteding 2028	Bruto besteding 2029	Bruto besteding 2030	Bruto besteding 2031
Programma 4: Organisatie en omgeving											
Datagedreven werken en AI											
Programma Fundament Data Gedreven Werken	C	750	-	750	140	-	140	-	-	-	-
Vervolg Copilot	C	150	-	150	100	-	100	-	-	-	-
Digital Twin	C	100	-	100	75	-	75	-	-	-	-
Implementatie Agile werken I&A	C	190	-	190	80	-	80	-	-	-	-
Datagedreven werken en AI	A	-	500	500	500	-	500	650	800	900	1.100
Totaal Datagedreven werken en AI		**1.190**	**500**	**1.690**	**895**	**-**	**895**	**650**	**800**	**900**	**1.100**
Digitale dienstverlening											
Herijking (digitale) dienstverlening	C	360	-	360	120	-	120	-	-	-	-
Vervolg digitale dienstverlening (WBP 2028-2033)	B	-	-	-	-	-	-	300	300	350	350
Totaal Digitale dienstverlening		**360**	**-**	**360**	**120**	**-**	**120**	**300**	**300**	**350**	**350**
Gegevensbeheer en infosystemen onder architectuur											
Samenwerken rond documenten	A	781	300	1.081	450	-	450	100	-	-	-
Registratie mobiel onderhoud	C	245	-	245	120	-	120	-	-	-	-
Doorontwikkeling Zaaksysteem en bestendingen archief	C	315	-	315	85	-	85	-	-	-	-
Kwaliteits- en informatiebeheersysteem	C	50	-	50	30	-	30	-	-	-	-
Versiebeheer-oplossing technische bestanden	A	-	50	50	50	-	50	-	-	-	-
Implementatie archiefwet (incl. e-depot)	A	-	110	110	110	-	110	-	-	-	-
Gegevensbeheer en infosystemen onder architectuur	A	-	240	240	240	-	240	400	400	400	500
Totaal Gegevensbeheer en informatie-systemen onder architectuur		**1.391**	**700**	**2.091**	**1.085**	**-**	**1.085**	**500**	**400**	**400**	**500**
Huisvesting											
Sleutelbeheer	B	-	-	-	500	-	500	500	500	500	-
Huisvesting	A	700	350	1050	350	-	350	350	350	350	-
Totaal Huisvesting		**700**	**350**	**1050**	**850**	**-**	**850**	**850**	**850**	**850**	**-**
ICT informatiesystemen											
Realisatie portfolio- en projectmanage-ment software	A	-	200	200	200	-	200	-	-	-	-
Vervanging Moxio voor regelbeheer	B	-	-	-	-	-	-	-	-	325	-
Vernieuwing Zaaksysteem	B	-	-	-	-	-	-	-	-	1.000	-
ICT Grondzaken	B	-	-	-	-	-	-	-	-	115	-
E-plan	B	-	-	-	-	-	-	-	-	100	-
eHRM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500
Totaal ICT informatiesystemen		**-**	**200**	**200**	**200**	**-**	**200**	**-**	**-**	**1.540**	**500**
ICT infrastructuur											
Vernieuwing hardware AB-zaal	C	200	-	200	200	-	200	-	-	-	-
Vernieuwing WiFi	C	750	-	750	75	-	75	-	-	-	-
Vernieuwing Teams hardware	A	150	25	175	175	-	175	-	-	-	-
Vervanging laptops en tablets	A	-	650	650	18	-	18	633	-	-	-
Vernieuwing straal hardware	B	-	-	-	-	-	-	200	-	-	-
Vernieuwing multifunctionals en repro-printer	B	-	-	-	-	-	-	100	-	-	-
Vernieuwing firewall en netwerk	B	-	-	-	-	-	-	500	-	-	-
Vervanging SAN en servers	B	-	-	-	-	-	-	-	800	-	-
Vervanging landmeetapparatuur	B	-	-	-	-	-	-	-	70	-	-
Mobiel, Data en vaste lijnen en Vaste telefonie (teams)	B	-	-	-	-	-	-	-	100	-	-
Vervanging drone	B	-	-	-	-	-	-	-	70	-	-
Vervanging NAS dataopslag	B	-	-	-	-	-	-	-	75	-	-
Vernieuwing MER zaken	B	-	-	-	-	-	-	-	-	300	-
Vernieuwing modems infra buitenlocaties	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	480
Totaal ICT Infrastructuur		**1.100**	**675**	**1.775**	**468**	**-**	**468**	**1.433**	**1.115**	**300**	**480**

Programma en cluster	Status krediet (A/B/C)	Reeds verstrekt krediet	Toekenning bij vast-stelling JP	Verstrekt kre-diet na vast-stelling JP	Bruto besteding 2027	Bijdrage voor 2027	Netto besteding 2027	Bruto besteding 2028	Bruto besteding 2029	Bruto besteding 2030	Bruto besteding 2031
Verkiezingen											
Verkiezingen 2027+4	B	-	-	-	-	-	-	70	70	70	70
Totaal Verkiezingen		**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**70**	**70**	**70**	**70**
Weerbaarheid en digitale autonomie											
Implementatie Cyberbeveiligingswet (CBW) en Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (WWKE)	B	-	-	-	2.001	-	2.001	2.812	1.285	-	-
Role-based access control en IAM	A	-	100	100	100	-	100	-	-	-	-
Digitale autonomie/NDS (WBP 2028-2033)	A	-	200	200	200	-	200	300	350	400	450
Totaal Weerbaarheid en digitale autonomie		**-**	**300**	**300**	**2.301**	**-**	**2.301**	**3.112**	**1.635**	**400**	**450**
Totaal Programma 4		**4.741**	**2.725**	**7.466**	**5.919**	**-**	**5.919**	**6.915**	**5.170**	**4.810**	**3.450**

TOELICHTING: A-KREDIETEN / INVESTERINGEN 2027

PROGRAMMA 1

1. ***Watersysteemtoetsingen (normering wateroverlast/NBW en normering keringen)***
   Periodiek moet Waterschap Noorderzijlvest vanuit zijn kerntaak toetsen of het beheergebied voldoet aan de vigerende normen. In dit geval betreft het de toetsing aan de normen voor regionale wateroverlast (NBW - Nationaal Bestuursakkoord Water) én de toetsing aan de normen voor regionale keringen. Met deze watersysteemtoetsing krijg het waterschap inzicht in het functioneren van het watersysteem in verschillende neerslagsituaties. En daarmee of er wordt voldaan aan de normen.

2. ***Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma(N)***
   Dit betreft de jaarlijkse solidariteitsbijdrage voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma.
   Alle waterschappen bij elkaar en Rijkswaterstaat betalen beide 50 procent van de totale dijkversterkingsopgave. Deze zogenoemde 'dijkrekening' bevat het totale HWBP-budget.
   De waterschappen betalen 40% via een solidariteitsbijdrage en 10% via een projectgebonden bijdrage. Dat is dus voor 4/9 inleg van de waterschappen en 5/9 inleg door het Rijk.

PROGRAMMA 2

3. ***Tractie***
   Jaarlijks opgenomen krediet voor de aanschaf c.q. vervanging van tractoren, kranen, maaiapparatuur en overige aanbouwapparatuur ten behoeve van het beheer en onderhoud van onze keringen en watersystemen.

4. ***Zoetwaterstrategie***
   Dit project is bedoeld om de feitelijkheden over onze zoetwatervoorziening en de watervraag inzichtelijk te maken en daarnaast meer inzicht krijgen in de handlingsperspectieven van het waterschap wat betreft het (vergroten) van de zoetwaterbeschikbaarheid.

5. ***Uitvoeringsprogramma Strategie Schoon en Gezond Water***
   Doel van het project is om het programma inhoudelijk verder te ontwikkelen door te investeren in kennis, onderzoek en innovatie.

6. ***Waterbeheerprogramma 2028-2033 WBP***
   Eind 2027 ligt het definitieve waterbeheerprogramma ter besluitvorming voor in het Algemeen Bestuur.

7. ***Ontwikkelagenda Water en Bodem Sturen***
   Vanuit de resultaten van advies water en bodem sturend, ontwikkelen we water en bodem sturend door op basis van de zes bouwstenen van het advies. Hierbij worden experimenten met nieuwe vormen van (samen)werken uitgevoerd en producten ontwikkeld om water en bodem sturend goed bij onze partners in te kunnen brengen.

8. ***Zoet op Zout Lauwersmeer***
   Dit project dat wordt uitgevoerd in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater richt zich op bewustwording over verzilting en experimenteren met irrigeren van water met een hoger zoutgehalte.

9. Vervolg KRW SGBP 4 en 5

Het Leekstermeer is aangewezen als KRW-waterlichaam en kent een hoge ecologische waarde. Tegelijkertijd doet zich de opgave voor om natuurwaarden te versterken en bestaande knelpunten in het watersysteem op te lossen. Naast de ecologische betekenis vervult het Leekstermeer ook een belangrijke economische, recreatieve en landschappelijke functie binnen de regio. Om deze diverse opgaven in samenhang op te pakken, is het voornemen om in 2026 de contouren van een gebiedsprogramma te schetsen. Dit programma moet inzicht geven in de reeds geïnventariseerde opgaven, hun concrete inhoud en de wijze waarop deze integraal en uitvoerbaar gerealiseerd kunnen worden. Hoewel veel vraagstukken al langere tijd bekend zijn, blijkt uitvoering in de praktijk vaak complex vanwege tegenstrijdige belangen tussen doelstellingen, functies en gebruik. Een omgevingsgerichte aanpak is daarom essentieel. Door samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, terrein beherende organisaties, provincies en gemeenten wordt gestreefd naar een breed gedragen en uitvoerbaar inrichtingsplan. In 2026 start dit proces, met als doel om eind dat jaar een schetsontwerp en een uitgewerkte opgavenanalyse voor te leggen.

10. Doorlopen peilbesluitprocedures (niet bodemdalingsgebieden)

De Fivelingoboezem en de polder Spijksterpompen zijn de laatste twee gebieden waarbinnen een peilbesluit met een aandeel bodemdaling door gaswinning moet worden vastgesteld. Deze beide bodemdalingspeilbesluiten worden naar verwachting in het 1e kwartaal van 2025 ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur. Na formele vaststelling van de peilbesluiten worden de watersysteemmaatregelen in deze gebieden voorbereid en uitgevoerd.

PROGRAMMA 3

11. Vervanging chemicaliëntanks verscheidene RWZI's

In 2027 wordt gestart met de gefaseerde vervanging van de chemicaliëntanks bij de zuiveringsinstallaties. De huidige tanks hebben het einde van hun technische levensduur bereikt en zijn aan vervanging toe.

Met deze vervanging wordt beoogd de veiligheid bij de opslag en het gebruik van chemicaliën te waarborgen en te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Daarnaast draagt de vervanging bij aan het realiseren van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

12. Gashouder Garmerwolde

De gashouderinstallatie is gekeurd in 2026. De renovatie die hieruit volgt start in 2027. Met deze werkzaamheden wordt de installatie technisch in stand gehouden en blijft een veilige en betrouwbare opslag van biogas gewaarborgd.

13. Meetapparatuur lachgas en methaangas

Het landelijke Versnellingsprogramma Lachgas heeft al veel kennis opgeleverd en is met twee jaar verlengd tot 2029. Het belangrijkste voorlopige resultaten zijn:

- De verschillen per zuivering zijn zo groot dat per zuivering een emissiefactor berekend moeten worden, daardoor moet in principe op alle zuiveringen gemeten worden.
- Om een betrouwbare emissiefactor te kunnen berekenen zal, jaarrond, meer en nauwkeuriger gemeten moet worden. De datasets moeten precies en compleet zijn.

Deze metingen bieden goede koppelkansen met de verbeterslag op de effluentkwaliteit en de EU Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA)

14. Klimaat en energieneutraal - voorverkenning

In 2027 continueren we de inspanningen om een klimaatneutraal en circulair waterschap te worden. Het gaat hierbij om voorbereidingsbudget voor toekomstige investeringen en beleidsvorming.

PROGRAMMA 4

15. Datagedreven werken en AI

Deze investeringen dragen bij aan een organisatie die data benut als sturingsmiddel, voorspellend kan handelen en medewerkers ondersteunt met slimme digitale hulpmiddelen. Daarbij wordt gewerkt aan zowel de technologische basis als de ontwikkeling van nieuwe toepassingen.

- *Datagedreven werken en AI*
  Verschillende investeringen gericht op het inzetten van data en kunstmatige intelligentie om processen te verbeteren en beter onderbouwde keuzes te maken.

- *Fundament Datagedreven Werken*
  Inrichten van een betrouwbare basis voor het verzamelen, beheren en gebruiken van data.

- *Vervolg Copilot*
  M365 Copilot gericht beschikbaar stellen aan medewerkers om voordelen van AI binnen bedrijfsvoering processen te ervaren en benutten.

- *Digital Twin*
  Onderzoek naar en ontwikkeling van een digitale weergave van het beheergebied voor betere analyses en besluitvorming.

- *Implementatie Agile werken I&A*
  Invoeren van een wendbare manier van werken binnen I&A om snel te kunnen anticiperen op ontwikkelingen, onze capaciteit op de juiste activiteiten in te zetten en voor onze stakeholders en omgeving volledig transparant te zijn in de keuzes die we maken.

16. Samenwerken rond documenten

Implementatie van één centrale werkwijze voor het opslaan, delen en beheren van documenten, zodat informatie beter vindbaar en toegankelijk is. Verdere inrichting van digitaal documentbeheer door toepassing van retentielabels en geautomatiseerde vernietiging volgens wettelijke bewaartermijnen.

17. Versiebeheer-oplossing technische bestanden

Inrichting van versiebeheer voor technische bestanden zodat wijzigingen beter beheersbaar zijn.

18. Implementatie archiefwet (incl. e-depot)

Inrichten van processen en voorzieningen om digitale informatie duurzaam toegankelijk te bewaren en tijdig te vernietigen volgens wettelijke eisen.

19. Gegevensbeheer en informatiesystemen onder architectuur

Diverse investeringen voor het verbeteren van samenhang en kwaliteit van informatiesystemen zodat gegevens beter beheerd en uitgewisseld kunnen worden.

20. Huisvesting

Deze projecten ondersteunen een veilige, moderne en toekomstbestendige werkomgeving en facilitaire voorzieningen.

21. Realisatie portfolio- en projectmanagement software

Invoering van hulpmiddelen voor beter inzicht in portfolio, projecten, capaciteit, voortgang en resultaten.

22. Vernieuwing Teams hardware

Vernieuwing van vergaderapparatuur zodat hybride samenwerken via Microsoft Teams optimaal wordt ondersteund.

23. Vervanging laptops en tablets

Vernieuwing van mobiele werkplekapparatuur om medewerkers veilig en efficiënt te laten werken.

24. Role-based access control en IAM

Versterking van de informatiebeveiliging door toegangsrechten centraal en op basis van rollen te beheren, zodat medewerkers veilig en passend toegang hebben tot systemen en informatie.

25. Digitale autonomie/NDS (WBP 2028-2033)

Deze investering richt zich op het versterken van de digitale autonomie van het waterschap, zodat vitale waterbeheerprocessen duurzaam, betrouwbaar en met behoud van regie kunnen blijven functioneren. Het initiatief vormt de basis voor toekomstige investeringen in digitale continuïteit, gegevenssoevereiniteit, open standaarden en het verminderen van strategische afhankelijkheden van leveranciers en technologieën.

BIJLAGE 2: JAARPLAN NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN

Nr. kosten-soort	Omschrijving	Jaarplan 2027	Jaarplan 2026	Jaar-rekening 2025	Nr. kosten-soort	Omschrijving	Jaarplan 2027	Jaarplan 2026	Jaar-rekening 2025
401	Rentelasten	10.432	9.501	9.284	800	Rentebaten	315	192	1.425
402	Afschrijvingen	29.449	25.181	21.435	810	Dividenden	1.192	1.182	1.082
	sub-totaal kapitaallasten	**39.881**	**34.682**	**30.719**	820	Baten personeelskosten	250	229	358
410	Sal. huidig pers. en bestuurders	35.284	32.077	28.433	830	Opbrengst werken voor derden	15.819	16.279	15.388
411	Uitk. voormalig pers. en best.	401	331	352	840	Opbrengst eigendommen	135	154	453
412	Sociale lasten	9.474	8.503	7.259	858	Waterschapsbelastingen	129.673	113.701	100.216
413	Overige personeelskosten	2.129	2.279	1.876	860	Bijdragen van derden	4.594	879	1.536
414	Personeel van derden	3.500	3.300	4.485	870	Onttrekkingen aan voorzieningen	25	-	394
	sub-totaal personeelskosten	**50.787**	**46.490**	**42.406**	880	Onttrekkingen aan reserves	84	84	2.083
420	Gebruiksgoederen	4.975	5.179	4.587	890	Doorberekeningen aan projecten	900	6.466	6.377
421	Verbruiksgoederen	8.404	8.157	10.509		Onttr. reserves t.b.v. tarieven	1.500	1.500	-
422	Energie en water	7.244	8.068	6.183					
423	Huren, pachten en rechten	824	879	912					
424	Verzekeringen	533	665	593					
425	Belastingen	235	229	242					
426	Onderhoud door derden	15.460	16.574	12.009					
427	Ovg diensten door -/bijdr. aan derden	25.997	19.732	19.389					
	sub-totaal goederen en diensten	**63.671**	**59.484**	**54.425**					
460	Toevoegingen aan voorzieningen	137	-	160					
440	Onvoorzien	10	10	-					
451	Toevoegingen aan reserves	-	-	-					
	Nagekomen lasten	-	-	-					
	Voordelig resultaat	-	-	1.603					
	Totaal generaal	**154.487**	**140.666**	**129.313**		**Totaal generaal**	**154.487**	**140.666**	**129.313**

BIJLAGE 3: GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Balans jaarplan 2027				
Activa (bedragen x € 1.000)		**31-12-2027**		**1-1-2027**
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	13.302		13.302	
Materiële vaste activa	451.264		425.683	
Financiële vaste activa	154		154	
		464.720		439.139
Vlottende activa				
Liquide middelen	6.251		6.251	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	10.000		41.111	
Kortlopende vorderingen	22.492		22.492	
Overlopende activa	22.661		22.661	
		61.404		92.515
Totaal activa		**526.124**		**531.654**
Passiva (bedragen x € 1.000)		**31-12-2027**		**1-1-2027**
Eigen vermogen				
Algemene reserve	17.312		18.812	
Overige bestemmingsreserve	7.275		7.238	
Nog te bestemmen resultaat	-		-	
		24.587		26.050
Voorzieningen		3.571		3.458
Vaste schulden		396.974		415.280
Kortlopende schulden				
Netto vlottende schulden	89.130		75.005	
Overlopende passiva	11.861		11.861	
		100.991		86.866
Totaal passiva		**526.123**		**531.654**

BIJLAGE 4: KOSTENVERDEELSTAAT / VERDELING NETTO LASTEN

KOSTEN- EN OPBRENGSTENVERDEELSTAAT JAARPLAN 2027 IN € 1.000					
Kosten- en opbrengstsoorten	**1. Veilig leven met water**	**2. Voldoende en gezond water**	**3. Gezuiverd water**	**4. Organisatie en omgeving**	**Totaal jaarplan 2027**
Lasten					
40 Kapitaallasten	8.130	15.310	13.758	2.683	39.881
41 Personeelskosten	6.972	14.184	7.784	21.847	50.787
42 Goederen en diensten	1.329	18.221	27.031	17.090	63.671
43 Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-
44 Onvoorzien	-	-	-	10	10
46 Toevoegingen voorziening	-	-	-	137	137
Totaal lasten	**16.431**	**47.716**	**48.573**	**41.768**	**154.487**
Baten					
80 Rentebaten	22	49	43	202	315
81 Dividenden	-	-	-	1.192	1.192
82 Baten personeelslasten	-	-	-	250	250
83 Opbr. werken voor derden	42	1.245	14.505	27	15.819
84 Opbrengst eigendommen	-	-	-	135	135
86 Bijdragen van derden	539	2.560	1.053	442	4.594
87 Onttrekkingen voorziening	-	-	-	25	25
88 Onttrekking reserves	-	84	-	1.500	1.584
89 Geactiveerde lasten	27	779	84	11	900
Totaal baten	**629**	**4.716**	**15.684**	**3.785**	**24.814**
Te dekken	**15.801**	**42.999**	**32.889**	**37.983**	**129.673**

Waterschap Noorderzijlvest

